İLKOKUL

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

DERS KİTABI

4. SINIF

İLKOKUL

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

4

DERS KİTABI

YAZARLAR

Hulusi Yiğit

Emine Öğülmüş Doğan

Sümeyye Kırman

Furkan Özüdoğru

Dilek Menküç

HAZIRLAYANLAR

EDİTÖR

Mustafa Yılmaz

DİL UZMANI

Ahmet POLAT

GÖRSEL TASARIM UZMANI

İzzettin Yılmaz Başkar

Veysel Kubat

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

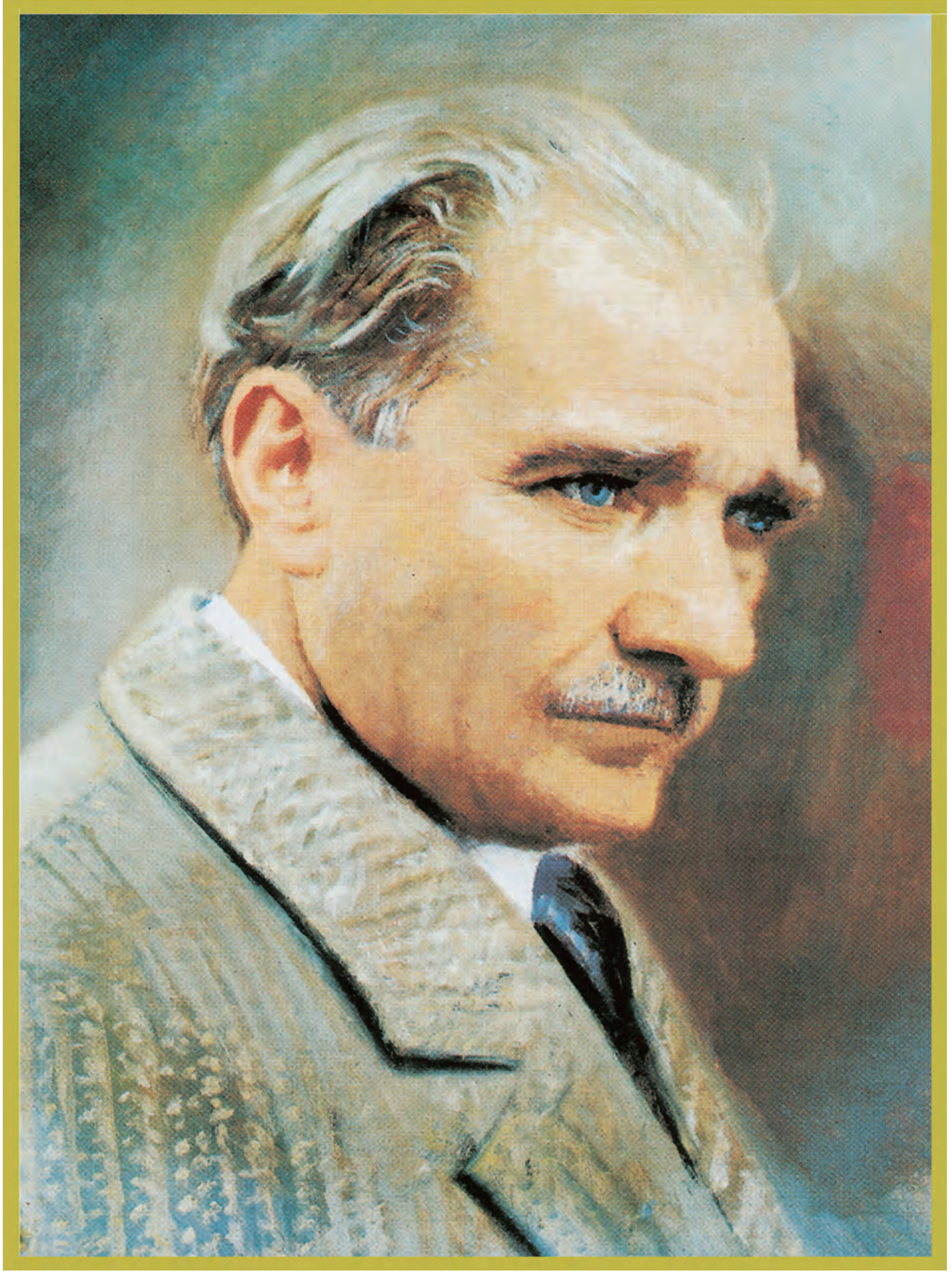
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR

a.s.	: Aleyhisselam
b.	: bin / binti
bk.	: bakınız
C	: cilt
c.c.	: Celle celâluhû
çev.	: çeviren
ed.	: editör
haz.	: hazırlayan
Hz.	: hazreti
md.	: madde
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
r.a.	: Radiyallâhu anh / anhâ
s.	: sayfa
s.a.v.	: Sallallahu aleyhi ve sellem
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı

ORGANİZASYON ŞEMASI

Ünite kapağı

Ünite başlığı

Ünite adı

Kavramlar

Hazırlık soruları

Karekod: Kitapla ilgili materyaller için

Etkinlik kutusu

Motivasyon sorusu

Ünite metni

Değerlendirme soruları: (Açık uçlu Çoktan seçmeli Boşluk doldurma Doğru/Yanlış)

Sözlük Kitabınızda geçen belli başlı kavramların anlamlarına buradan kolayca ulaşabilirsiniz.

Kaynakça Kitabınız hazırlanırken faydalanılan belli başlı kaynakların listesi

ETKİNLİK KUTULARI

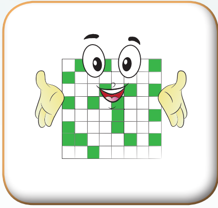
LİSTELEYELİM

ARAŞTIRALIM

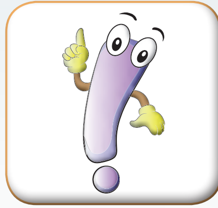

BİL BAKALIM

BİLGİ KUTUSU

BİLİYOR MUSUNUZ?

BULALIM

ÇİZELİM

DİKKAT EDELİM

DÜŞÜNELİM

GRUP ÇALIŞMASI YAPALIM

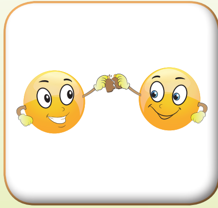

BOYAYALIM

KONUŞALIM

NOT EDELİM

OKUYALIM

OYUN OYNAYALIM

PAYLAŞALIM

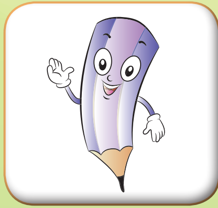

SIRALAYALIM

İNCELEYELİM

TAMAMLAYALIM

TARTIŞALIM

YAZALIM

YORUMLAYALIM

Kitabınızda işlenen konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacak çeşitli etkinlikler yer almaktadır.

1. ÜNİTE

Bismillahirrahmanirrahim

Allah (c.c.) zihin açıklığı versin.
Allah (c.c.) kolaylık versin.
Elhamdülillah
Maşallah
Estağfirullah
Sübhanallah

GÜNLÜK HAYATTAKİ DİNÎ İFADELER

Kavramlar

Din, dua, eûzü besmele, elhamdülillah

Ünitemize Hazırlanalım

1. İşlerimize besmele ile başlamanın sebebini büyüklerinize sorunuz.
2. Sevap ve günah kelimelerinin anlamlarını sözlükten araştırarak defterinize yazınız.
3. Günlük hayatınızda duyduğunuz din ile ilgili üç sözcüğü defterinize yazınız.
4. Selamlaşmak için hangi ifadelerin kullanıldığını büyüklerinize sorunuz.
5. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) adı anıldığında ne yapıldığını araştırarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. Günlük Konuşmalarda Dinî İfadeler

Arkadaşlarınızla konuşurken dinî ifadelerden hangilerini kullanıyorsunuz?

Hayatımızın günlük akışı içerisinde birçok şey yaparız. Okula gider, ders çalışır, oyun oynar, alışveriş yapar ve arkadaşlarımızla görüşürüz. Bu faaliyetleri gerçekleştirirken çeşitli kelime, ifade ve deyimler kullanırız. Bunlar insanlarla iletişimimizi sağlayan unsurlardır. Günlük hayatta kullandığımız kelime ve ifadelerin bazılarının kaynağı dindir. Bu ifadeler dilimize ve kültürümüze yerleşmiş, hayatımızın ayrılmaz parçası olmuşlardır. Besmele, Allah'a şükür, maşallah, estağfirullah, sübhanallah, Allah bereket versin gibi ifadeler bunlardan bazılarıdır.

BİLGİ KUTUSU

Din, akıl sahiplerini kendi istek ve hür iradeleri ile hayırlı olan şeylere sevk eden ilahî kurallardır. Bu kurallar davranışlarımızı etkilediği gibi dilimizi de etkiler. Günlük konuşma dilimizde kaynağını dinden alan birçok ifade vardır. Bunlara dinî ifadeler denir.

Allah ve Peygamber

Allah

Çevremizdeki varlıkları ve olayları tanımak ve bilmek için sorular sorar ve aldığımız cevaplarla yeni bilgiler edininiz. Konuşmaya başladığımız dönemden itibaren etrafımızdaki eşyaların, kavramların ve varlıkların ne olduğunu merak eder, çevremizdeki insanlara sorular sorarız. Bu dönemde, nasıl dünyaya geldiğimizi, anne ve babamızın nasıl var olduğunu öğrenmeye çalışırız. Hayvanların, bitkilerin çevremizdeki diğer varlıkların yaratılışını düşünürüz. Bütün bunların kendi başına var olamayacağını, her şeyi yaratan Yüce bir varlığın olması gerektiğini kavrarız. Bu yüce varlık Allah'tır (c.c.).* O'nun yüceliğine olan inancımızdan dolayı konuşmalarımızda, Allah şifa versin, Allah rahmet eylesin ve Allah yardımcın olsun gibi çeşitli ifadeler kullanırız.

Allah (c.c.), evreni ve evrendeki her şeyi yok iken yaratan, idare edip yöneten, yarattıklarını koruyup gözetendir. Yüce Allah kendisini doğru tanımamız ve bilmemiz için insanlar arasından bazılarını seçer. Seçilen bu insanlara peygamber denir. Peygamberler Allah'tan (c.c.) aldıkları mesajları biz insanlara ulaştırır. Allah'ın (c.c.) Rab, Rahman, Rahim, Aziz, Rezzak gibi isimlerinin olduğunu peygamberlerin bizlere verdiği bilgilerden öğreniriz. Bu isimler yoluyla Yüce Allah'ı daha iyi tanır ve biliriz.

BİLGİ KUTUSU

Allah (c.c.); kâinatın ve bütün varlıkların yaratıcısı olan tek ve yüce varlığın özel ismidir. Tüm eksikliklerden uzaktır. Peygamber ise Yüce Allah'ın mesajlarını insanlara ulaştıran elçidir.

* Celle celâluhû: Yüceler yücesi.

Besmele

İslam dini, emir ve tavsiyeleriyle hayatımızı şekillendirir. Söz ve davranışlarımızın bu emir ve tavsiyelere uygun olmasını ister. Günlük hayatımızdaki basit işlerimizin bile Allah'ın (c.c.) izniyle ve adıyla gerçekleştiğini bize hatırlatır. Bunun için bir işe başlarken besmele çekerek Allah'ın (c.c.) adını anmış oluruz.

"Eûzübillâhimineşşeytânirracîm, Bismillâhirrahmânirrahîm" ifadesine **eûzü besmele** denir. Bazen kısaca "Bismillah" bazen de uzun hali ile "Eûzübillâhimineşşeytânirracîm, Bismillâhirrahmânirrahîm" ifadesini kullanırız. Besmele ile işlerimize başlamak; işlerimizin güzel ve bereketli sonuçlanmasını Allah'tan (c.c.) istemektir. Besmele çektiğimizde Allah'ın (c.c.) işlerimizi kolaylaştıracağına inanırız. Besmele çekmekteki temel amaç, Allah'ın (c.c.) adını anarak işe başlayıp O'na kulluk görevini yerine getirmektir. Bu yüzden bir şey yer içerken, evden çıkarken, derse başlarken, yatağımıza yatarken, sabah kalkarken besmele çekeriz.

"Eûzübillâhimineşşeytânirracîm, Bismillâhirrahmânirrahîm" "Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım. Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla" anlamına gelir. Bu sözü söyleyerek bizi koruyan ve bize merhametli davranan Yüce Allah'ı her işimizde hatırladığımızı göstermiş oluruz.

YORUMLAYALIM

Hz. Muhammed (s.a.v.) bir gün altı arkadaşı ile birlikte yemek yiyordu. Bu esnada dışardan bir kişi gelip yemeğe oturdu. Yemeği iki lokmada hemen bitirdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle dedi: "Şayet o besmele çekseydi, yemek hepimize yeterdi."
(Tirmizî, Etime, 47.)

Yukarıdaki hadisi okuyarak besmelenin önemini yorumlayınız.

OKUYALIM

BİSMİLLAH

Besmeledir ilk adım,
Bismillahla başladım.
Seni bilmek muradım,
Yardım eyle Allah'ım.

Bismillahtır anahtar,
Nice kapıları açar,
Olur hak bizlere yar,
Söyleyince Bismillah.

Bismillah bir bereket,
Unutma hep tekrar et,
Uzaklaşır felaket,
Söyleyince Bismillah.

Bismillah der tüm âlem,
Bismillah de ey âdem,
Kalmaz gönülde matem,
Söyleyince Bismillah

(Yaz Kur'an Kursları Dinimi Öğreniyorum, s. 11.)

Besmele, Kur'an-ı Kerim'den bir cümledir. Kur'an-ı Kerim'deki surelerin başında besmele bulunur. Kur'an-ı Kerim'den bir sure veya bir bölüm okumak istediğimizde önce "Eûzübillâhimineşşeytânirracîm Bismillâhirrahmânirrahîm" deriz. Yüce Allah biz insanlara ilk emrinde **"Yaratan Rabbinin adıyla oku!"**[1] buyurmuştur. Bu emir, sözlerimize ve işlerimize Allah'ın (c.c.) adını anarak başlamamıza işaret eder. Söz ve davranışlarımıza besmele ile başlamak Allah'a (c.c.) inancımızı ve bağlılığımızı samimi bir şekilde ifade etmektedir. Hz. Muhammed (s.a.v.)* sözlerine ve bir işe başlarken besmele çeker ve bizlere de besmele çekmeyi tavsiye eder: *"Biriniz yemek yerken besmele çeksin. Şayet yemeğe başlarken besmele çekmeyi unutursa, hatırladığı anda 'baştan sona bismillah' desin."*[2] Bu sözüyle Hz. Muhammed (s.a.v.) yemeğe başlarken besmele çekmemizi öğütlemektedir.

Selam

Selam; barış, esenlik, huzur, emniyet ve güven gibi anlamlara gelir. "Selam" ile "İslam" aynı kökten türeyen iki kelimedir. İslam dini, insanların birbirine güvenmesini ve barış içinde yaşamasını ister.

İnsanların birbirlerine selam vermesine selamlaşma denir. Selamlaşma, insanlar arasında sevgi ve dostluğun artmasını sağlar. Selamlaşma ile insanların birbirine güvenmesinin temeli atılır, sevgi ve saygıya dayalı ilişki gelişir. İnsanların birbirine güvenmesinin ilk basamağı selamlaşmaktır. Birbirine selam veren insanlar "Bana güvenebilirsin, benden sana zarar gelmez." mesajı vermiş olurlar.

NOT EDELİM

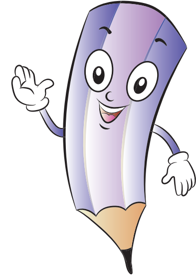
Cennet, huzur ve güven yurdudur. Dünya hayatında Allah'a (c.c.) inanıp güzel işler yapanlar cennet yurdunda yaşayacaklardır. Cennete kavuşan insanlara melekler "... Size selam olsun, tertemiz oldunuz, Haydi ebedi kalmak üzere buraya girin." derler. (Zümer suresi, 73. ayet.)

1 Alak suresi, 1. ayet.
* Sallallâhu aleyhi ve sellem: Allah (c.c.) ona salât ve selam eylesin.
2 Ebû Dâvûd, Et`ime, 15.

Allah'a (c.c.) inanan ve güzel işler yapan insanlar, huzur ve güven içerisindedirler. Selam ise huzur ve güvenin en önemli ögesidir. Yüce Allah **"Çok merhametli olan Rab'den bir söz olarak kendilerine 'Selam' vardır."**[3] ayetinde inanan ve güzel işler yapan insanların huzur ve güven içerisinde olduklarını bizlere selam ifadesi ile hatırlatmaktadır.

YAZALIM

Enes b. Malik (r.a.) çocukluk yıllarından itibaren Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yanında bulunmuş ve Hz. Peygamber'den özel bir terbiye almıştır. Her konuda Hz. Peygamber'i örnek alan Enes b. Malik'e (r.a.) bir gün Hz. Muhammed (s.a.v.) şu tavsiyede bulunmuştur: "Yavrucuğum! Kendi ailenin yanına girdiğinde onlara selam ver ki sana ve ev halkına bereket olsun."*

(Tirmizî, İsti'zân, 10.)

Evlerin bereketli olması için Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Enes b. Malik'e (r.a.) tavsiyesi ne olmuştur? Yazınız.

....

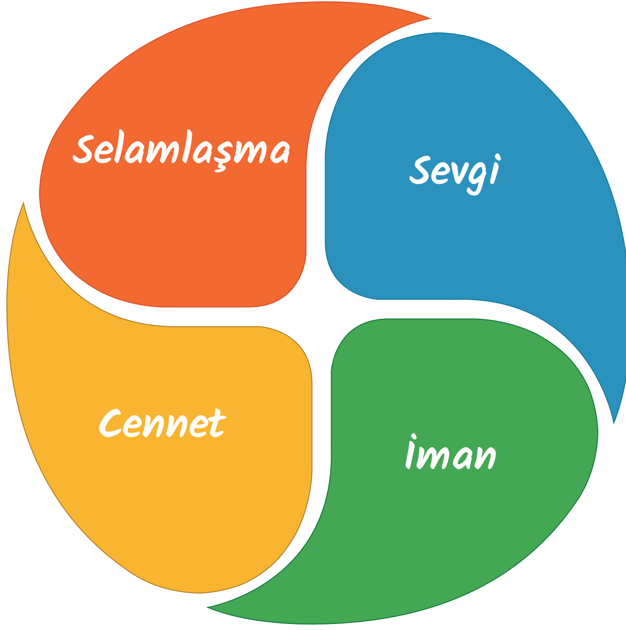
....

....

* Radiyallahu anhu: Allah ondan razı olsun.

Günlük hayatımızda; okula gider gelir, komşularımız, arkadaşlarımız, öğretmenlerimiz ve tanıdığımız tanımadığımız insanlarla karşılaşırız. İnsanlarla karşılaştığımızda önce selam verir sonra hal hatır sorarız. Selam ile söze başladığımızda birbirimize güven ve esenlik dilemiş oluruz.

3 Yâsîn suresi, 58. ayet.

Selam sevgiye, sevgi imana, iman ise cennete ulaştırır.

Selamlaşmak için çeşitli ifadeler kullanabiliriz. Bu ifadelerden en yaygın olanı, İslam dininin tavsiye ettiği "Selamün Aleyküm" sözüdür. "Selamün Aleyküm", barış, huzur ve güven içinde olasın anlamına gelir. Bu ifadeyi duyan kişi "Ve Aleyküm Selam" diye cevap vererek barış, huzur ve güven senin de üzerine olsun diye karşılık verir. Böylece insanlar konuşmalarına güzel dilek ve dualarla başlamış olurlar.

Hz. Muhammed (s.a.v.) insanların birbiriyle güzel bir şekilde selamlaşmasını istemiş ve bunu yapanları şu şekilde müjdelemiştir: "*Siz, iman etmedikçe cennete giremezsiniz; birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olamazsınız. Yaptığınız zaman birbirinizi seveceğiniz bir şey söyleyeyim mi? Aranızda selamı yayınız.*"[4]

İslam dininde insanların birbirleriyle selamlaşması, bir arada yaşamanın gereklerindendir. Müslümanın yolda, evde, işyerinde karşılaştığı insanlara selam vermesi, kendisine selam verildiğinde de selamı alması aynı zamanda dinî bir görevidir. Bu konuda Yüce Allah Kuran'ı Kerim'de **"Size bir selam verildiği zaman, ondan daha güzeliyle veya aynı selamla karşılık verin…"**[5] buyurarak selam verilmesini tavsiye ettiği gibi verilen selama mutlaka karşılık verilmesini de emretmektedir. Selam vermek kadar verilen selamı almak da önemlidir. Bir arkadaşımız bize selam verdiğinde o selamı cevapsız bırakırsak arkadaşımızın kalbini kırmış oluruz. Bu yüzden selam vermeyi de almayı da önemsemeliyiz.

BİL BAKALIM

Verdim onu, aldım onu
Selamettir başı sonu
Mutluluğun odur yolu
Her çeşidi rahmet dolu.

4 Müslim, İman, 93.
5 Nisâ suresi, 86. ayet.

Hamd ve Şükür

Aile fertlerimizle, arkadaşlarımızla ve diğer insanlarla yardımlaşır ve birbirimize iyiliklerde bulunuruz. Bir arkadaşımızdan iyilik gördüğümüzde ona teşekkür ederek mutluluğumuzu dile getiririz. Sevgi ile yetişmemizi sağlayan anne ve babamıza, bize yaptıkları iyiliklerden dolayı her zaman teşekkür ederiz. Öğretmenlerimize, okulumuzun temizlik ve güvenlik işlerini sağlayan büyüklerimize çeşitli vesilelerle teşekkürümüzü ifade ederiz. Büyüklerimiz de güzel davranışlarda bulunduğumuzda ve derslerimizde başarılı olduğumuzda memnuniyetlerini bize teşekkür ederek dile getirir. Teşekkür etmek ve teşekküre layık davranışlarda bulunmak hayatımızın içerisinde yer alan güzel erdemlerdir. Hz. Muhammed (s.a.v.) *"İnsanlara teşekkür etmeyi bilmeyen Allah'a da şükredemez."*[6] hadisiyle çevremizdeki insanlara teşekkür etmenin Allah'a (c.c.) olan teşekkürü kolaylaştıracağını vurgulamaktadır.

Yediğimiz yemekler Yüce Allah'ın nimetlerindendir.

Yüce Allah, bizleri yaratan ve çeşit çeşit nimetler vererek yaşatandır. Allah (c.c.) bizleri yoktan var eden, soluk alıp vermemizi, merhamet ve şefkatle yetişmemizi sağlayan, suyu, havayı ve türlü gıdaları yararlanmamız için bizlere verendir. Fark edebildiğimiz veya fark edemediğimiz çeşitli kötülüklerden bizi koruyan da O'dur. Tüm bunlar Allah'ın (c.c.) bizlere verdiği sayısız nimetlerden bazılarıdır. Bu nimetlerden dolayı en büyük teşekkürümüzü Allah'a (c.c.) sunarız. Söz ve davranışlarımızla Allah'a (c.c.) sunduğumuz teşekküre şükür denir.

6 Tirmizî, Birr, 35.

Yüce Allah'a şükür için günlük hayatta kullandığımız bazı özel dinî ifadeler vardır. Hamd, bu ifadelerden biridir. Hamd, Allah'ı (c.c.) övgü ve yüceltme sözleriyle anmak ve O'nun tüm nimetlerin kaynağı olduğunu kabul etmektir. Hamd ederek veya hamdolsun diyerek Yüce Allah'a yönelik şükranımızı ve minnetimizi dile getiririz. Hamd kelimesinden türemiş **Elhamdülillah** sözü de nimetlerden dolayı Allah'a (c.c.) olan şükrümüzün güzel bir ifadesidir.

Yüce Allah **"Hamd, âlemlerin rabbi olan Allah içindir."**[7] ayetiyle sadece kendisine hamd edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Hamd olsun ve elhamdülillah ifadeleriyle Allah'ı (c.c) yüceltir, O'nun verdiği sonsuz nimetlere layık olmaya çalışırız.

Allah'a (c.c.) şükretmek için sayamayacağımız kadar çok sebep vardır. Allah'ın (c.c.) verdiği sayısız nimetler için "Hamdolsun", "Elhamdülillah" ve "Allah'ım sana şükürler olsun" gibi ifadeleri bir şey yiyip içtikten sonra, ödevlerimizi ve dersimizi yaptığımızda, birisi bize halimizi sorduğunda, evimize sağ salim vardığımızda, sahip olduğumuz her bir nimeti hatırladığımızda kullanırız.

Hamd ederek ve şükrederek Allah'ın (c.c.) verdiği nimetleri hatırlayıp nimetlerin kıymetini anladığımızı ifade ederiz. Böylece Allah'a (c.c.) teşekkürümüzü sunmuş ve nankörlük etmemiş oluruz. Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de **"Yalnız beni anın ki ben de sizi anayım. Bana şükredin, sakın nankörlük etmeyin."**[8] ayetiyle kendisine şükredilmesini ve böylece nankörlükten uzak durulmasını emretmektedir.

7 Fâtiha suresi, 2. ayet.
8 Bakara suresi, 152. ayet.

- *"Gökten suyu indiren O'dur. Ondan hem size içecek vardır, hem de hayvanlarınızı otlatacağınız bitkiler."*
- *"(Allah) su sayesinde sizin için ekinler, zeytinler, hurmalar, üzümler ve diğer meyvelerin hepsinden bitirir. İşte bunlarda düşünen bir toplum için büyük bir ibret vardır."*
- *"O, geceyi, gündüzü, güneşi ve ayı sizin hizmetinize verdi. Bütün yıldızlar da O'nun emri ile sizin hizmetinize verilmiştir. Şüphesiz bunlarda aklını kullanan bir millet için ibretler vardır."*
- *"O, taze et yemeniz ve takınacağınız süs eşyası çıkarmanız için denizi sizin hizmetinize verendir. Gemilerin orada suyu yara yara gittiğini görürsün. (Bütün bunlar) O'nun lütfundan nasip aramanız ve şükretmeniz içindir."*

(Nahl suresi 10, 11, 12 ve 14. ayetler.)

Yukarıdaki dört ayette anlatılan Allah'ın (c.c.) nimetlerini listeleyiniz.

....

....

....

Dua, Allah'tan (c.c.) bağışlanma dilemektir.

Estağfirullah ve Sübhanallah

Estağfirullah, hata ve günahlarımızı Allah'ın (c.c.) affetmesini dilemek için kullandığımız bir dua cümlesidir. Estağfirullah, "Allah'tan (c.c.) af ve bağışlanma isterim" anlamına gelir.[9] İnsan, günlük hayatında istemeden de olsa Yüce Allah'ın hoşnut olmayacağı davranışlar sergileyebilir. Estağfirullah, büyük küçük hataları bir daha yapmamaya niyet edip söz vermek ve bundan dolayı Yüce Allah'ın affediciliğine sığınmaktır. Rabbimiz hem insanlarla olan ilişkilerimizde hem de kendisiyle olan ilişkilerimizde hatalarımızdan dönmemizi tavsiye eder. Arkadaşlarımızla veya büyüklerimizle ilişkilerimizde zaman zaman onları rahatsız edecek sözlerimiz ve davranışlarımız olabilir. Nasıl ki hatamızın farkına vardığımızda bundan rahatsız olan kişilerden özür diliyorsak, Allah'ın (c.c.) hoşlanmadığı bir şey yaptığımızda O'ndan af ve bağışlanma dileriz. Zaten Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de birçok ayette kendisinden her zaman af ve bağışlanma dilememizi emretmektedir**. "Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra ona tövbe edin. Şüphesiz Rabbim çok merhametlidir, çok sevendir."**[10] ayeti Rabbimizin merhametine sığınarak af dilememizi öğütlemektedir. Hz. Muhammed (s.a.v.) Allah'ı (c.c.) en çok seven ve hata yapmaktan en çok sakınandır.

9 MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 99.
10 Hûd suresi, 90. ayet.

Aynı zamanda Hz. Peygamber, insanlar arasında Yüce Allah'tan en çok af ve bağışlanma dileyendir. *"...Allah'ım! Günahlarımı sana itiraf ediyorum. Günahlarımı bağışla, çünkü günahları senden başka bağışlayacak hiç kimse yoktur."*[11] duasıyla günahlardan Allah'a (c.c.) sığınarak bağışlanma dilemiştir.

Allah (c.c.) çok yücedir ve sonsuz güç sahibidir. Evrendeki her şeyi O yaratmıştır. O'nun isteği ve izniyle en küçüğünden en karmaşığına günlük işlerimiz gerçekleşir. Ekmeğin sofralarımıza nasıl geldiğini düşünelim. Ekmeği undan yapıyoruz, unu da buğdaydan öğütüyoruz. Buğday yetiştirmek için tohuma, uygun iklim şartlarına, verimli bir toprağa ve bunları ekip yetiştiren bir çiftçiye ihtiyaç vardır. Buğdayı yetiştirdikten sonra onu başaklarından ayırmak ve öğütmek gerekir. Öğüttüğümüz buğday artık un olmuştur. Undan ekmek hamuru yapmak için, suya, tuza, mayaya ve fırına ihtiyaç var. Bunları gerçekleştirmek için bu işi bilen ustaların olması gerekir. Bunlardan herhangi birisinde bir aksaklık olduğunda ekmek olmaz. Her gün yediğimiz ekmeğin yapılmasında bile bu kadar çok iş ve detay vardır. Hayatımızdaki her işin bu kadar detaylı olduğunu ayrıca bu detayların evrendeki tüm varlıkları düşündüğümüzde kat kat arttığını bilmek Allah'ın (c.c.) yüceliğini anlamamızı sağlar. Bu yüzden her anımızda Yüce Allah'ın büyüklüğünü hatırlamak için O'nu yüceltiriz. Sübhanallah, Allah'ın (c.c.) yüceliğini büyüklüğünü kabul ettiğimizi ifade eden bir duadır. Sübhanallah diyerek Allah'ın (c.c.) tüm eksiklik ve kusurlardan uzak, en yüce olduğunu ifade etmiş oluruz.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Allah'ın (c.c.) en çok sevdiği sözlerden birisi "Allah (c.c.) tüm eksikliklerden uzak ve en yücedir" anlamına gelen "sübhanallahi ve bi hamdihi" ifadesidir.

(bk. Müslim, Zikir, 85.)

Çevremizdeki sayısız nimet bize Allah'ın büyüklüğünü gösterir.

---

11 Tirmizî, Deavât, 15.

Tekbir ve Salavat

Tekbir, Allah'ın (c.c.) büyüklüğünü tüm varlıkların üstünde tuttuğumuzun ifadesidir. Allahu Ekber sözünü söylemeye tekbir almak veya tekbir getirmek denir. Müslümanlar namaz kılmaya tekbir alarak başlar. Sevinçli veya coşkulu olduğumuz durumlarda Allahu Ekber diyerek Allah'ı (c.c.) yüceltiriz. Minarelerden günde beş kez Allahu Ekber nidalarını duyarız. Dolayısıyla günlük hayatımız içerisinde birçok durumda Allahu Ekber ifadesini işitir ve söyleriz.

OKUYALIM

Mustafa, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde öğretmeni tarafından tahtaya yazılan eûzü besmelenin tanımını defterine not ediyordu. Havalar henüz soğumamıştı. Bu yüzden sınıfın pencereleri açıktı. Birden okulun bitişiğindeki camiden öğle ezanı okunmaya başladı. "Allahu Ekber Allahu Ekber" nidasıyla müezzin ezanı ne güzel okuyordu. Yazmayı bırakıp ezana kulak kesildi. Öğretmeni, Mustafa'nın okunan ezanı dinlediğini fark edince tebessüm ederek yanına geldi.

-Ne oldu Mustafa? Ezanı mı dinliyorsun?

-Evet öğretmenim, çok güzel okunuyor.

-Ezan sözlerinin ne anlama geldiğini biliyor musun?

-Biliyorum öğretmenim, babam bana ezan sözlerini ve anlamını öğretmişti.

-Peki Mustafa, Allahu Ekber ne demek?

-Allah (c.c.) en büyük demektir öğretmenim.

-Allahu Ekber ifadesine ne denildiğini biliyor musun?

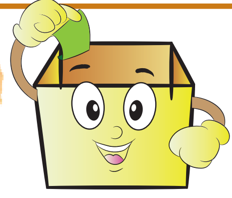
-Hayır öğretmenim, sadece anlamını biliyorum.

Mustafa'nın bu cevabından sonra Din Kültürü öğretmeni sınıfa dönerek:

-Allahu Ekber sözüne Tekbir denir. Tekbir'in; yüceltme, ululama ve büyük görme gibi anlamları vardır.1 Allah'ın (c.c.) yüceliğini ve büyüklüğünü ifade etmek için Allah (c.c.) en büyüktür anlamında tekbir getiririz.

(Bu kitap için yazılmıştır.)

BİLGİ KUTUSU

Müslümanların iki dinî bayramı vardır. Birincisi; oruç tuttuğumuz Ramazan ayından sonra gelen Ramazan Bayramı, ikincisi; Rabbimizin rızasını kazanmak için kurban kestiğimiz Kurban Bayramı'dır. Kurban Bayramı'nın birinci gününden önceki güne Arife günü denilir. Arife günü sabah namazından başlayarak Kurban Bayramı'nın dördüncü günü ikindi namazına kadar her farz namazdan sonra tekbir getiririz. Bu tekbirlere "teşrik tekbiri" denilir.

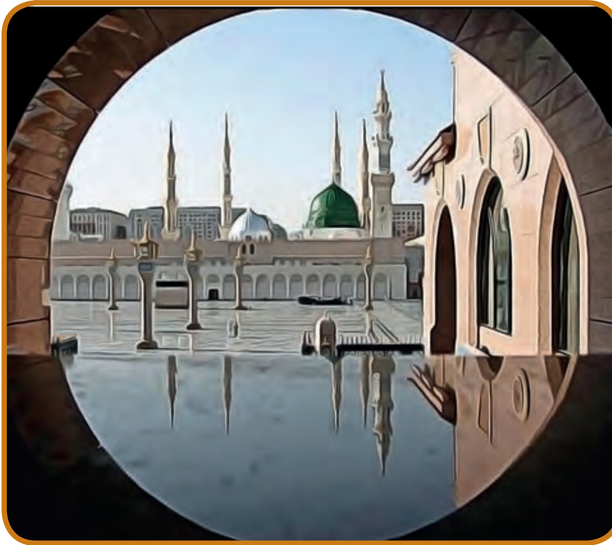
"Allahu ekber Allahu ekber, Lâ ilâhe illallahu vallahu ekber. Allahu ekber ve lillahi'l-hamd"

"Allah en büyüktür, Allah en büyüktür. Allah'tan başka ilâh yoktur. O Allah en büyüktür, Allah en büyüktür. Hamd yalnızca Allah'a aittir."

Müslümanlar, Rablerine olan bağlılık ve inançlarını tekbir gibi ifadelerle gösterdikleri gibi Hz. Muhammed'e (s.a.v.) olan sevgilerini de onun için dua ederek ve ona selam göndererek gösterirler. Hz. Peygamber'e duyulan sevgiyi ve saygıyı göstermek için kullanılan dua ifadelerine salavat denir.

Hz. Muhammed (s.a.v.) hayatta iken, Müslümanlar onun sağlık ve afiyette olması için dua ederlerdi. Hz. Peygamber vefat ettikten sonra da tüm Müslümanlar ona selam ve dua göndermeye devam etmektedir. Onun için yapılan tüm bu güzel dualara salatüselam denir. Yüce Allah, Hz. Muhammed'e (s.a.v.) selam ve dua edilmesini emretmiştir. Bu konuda Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: **"Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ediyorlar. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin, selam edin."**[12] Hz. Peygamber de bir hadisinde *"Kıyamet günü insanların bana en yakını, bana en çok salavat getirendir."*[13] buyurarak onu sevmenin ve salavat getirmenin önemini vurgulamıştır.

Hz. Peygambere çok çeşitli şekillerde salavat getirilir. Salavat getirirken bazı ifadeler özellikle kullanılır. Örneğin Hz. Peygamberin ismi geçtiğinde "Sallallâhu aleyhi ve sellem" denir. Hatta bu kitapta da Hz. Muhammed'in (s.a.v.) isminin geçtiği yerlerde "s.a.v." kısaltmasını görmüşsünüzdür. Bu kısaltma "Sallallâhu aleyhi ve sellem" ifadesinin kısaltmasıdır. Dua, bereket ve selam onun üzerine olsun anlamına gelir.[14]

Mescid-i Nebî

12 Ahzâb suresi, 56. ayet.
13 Tirmizî, Vitr, 21.
14 MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 400.

Hz. Peygambere ve onun ailesine dua etmek ve selam göndermek için onun öğrettiği farklı salavatlar da vardır. Salli-Barik olarak bilinen dualar bu salavatların en yaygın olanıdır. Bu dualarda Hz. Peygambere, ailesine ve atası İbrahim Peygambere (a.s.)* şöyle dua edilir:

"Allah'ım! İbrahim Peygambere ve ailesine merhamet ettiğin gibi Hz. Muhammed'e ve ailesine de merhamet et. Gerçekten sen övülen ve şanı yüce olansın."

"Allah'ım! İbrahim Peygamberi ve ailesini mübarek kıldığın gibi Hz. Muhammed'i ve ailesini de mübarek kıl. Gerçekten sen övülen ve şanı yüce olansın."

Sevap ve Günah

Hayatımız içerisindeki iyi söz ve davranışlarımızın Allah (c.c.) katında bir değeri vardır. Allah'ın (c.c.) rızasını ve sevgisini kazandıracak güzel söz ve davranışlarımız için Allah'ın (c.c.) verdiği karşılığa sevap denir. Anne ve babamıza iyi davranmak, fakir ve yoksullara iyilikte bulunmak, Allah'ın emirlerine uyup yasaklarından kaçınmak sevap olan davranışlardandır. Sevabın karşıtı ise günahtır. Günah, dinin emir ve yasaklarına aykırı olarak yapılan ve bazı durumlarda cezayı gerektiren söz ve davranışlardır. Hayvanlara kötü davranmak, çevreyi kirletmek, insanları rahatsız edecek davranışlarda bulunmak ise günah olan davranışlardandır.

OKUYALIM

Helal Olsun

Fatma, babası ile bayram alışverişine çıkmıştı. Bayramın yaklaşması Fatma'yı çok heyecanlandırıyordu. Arkadaşlarıyla birlikte mahallelerindeki komşularını ziyaret edip bayramlarını tebrik edecekti. Evlerine akraba ve komşuları gelecek onların çocuklarıyla oyunlar oynayacaktı. Fatma ve babası bayramda gelecek misafirlere ikramlık kuruyemiş almak için çarşıda kuruyemiş tezgahının önünde durdu. Çeşit çeşit, renk renk enfes kuruyemişler göz dolduruyordu.

Kuruyemişçi, "Fındık, fıstık, leblebi, ceviz, lokum her şey var, taze taze uygun fiyata, tadına bakmak bedava!" diye satış yapıyordu. Fatma'nın babası fındık çuvalından bir fındık alıp tadına baktı. Fındıklar gerçekten taze ve lezzetliydi.

Kuruyemişçiye "Helal et." dedi.

Kuruyemişçi "Ne demek abi, helal olsun, diğerlerinin de tadına bakabilirsin." dedi.

Fatma bu sırada, "Babacığım helal ne demek?" diye sordu.

Babası, "Rabbimizin yapılmasını serbest bıraktığı davranışlara helal deriz. Yediğim fındık kuruyemişçiye ait, onun izni olmadan veya ücretini ödemeden yersem haram olur." dedi.

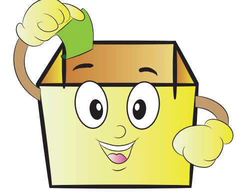
"Haram ise Rabbimizin yasakladığı ve sevmediği davranışlardır." diyerek sözlerini tamamladı.

Bu konuşmayı duyan kuruyemişçi, Fatma'ya bir avuç dolusu fındık ikram ederek "Al bakalım güzel kızım helal olsun." dedi.

(Bu kitap için yazılmıştır.)

* Aleyhisselam: Allah'ın (c.c.) selamı onun üzerine olsun.

BİLGİ KUTUSU

__Sevap:__ Kişinin iman, ibadet, ahlak ve tüm güzel davranışlarının karşılığı olarak Yüce Allah tarafından kendisine verilen mükâfattır.

__Günah:__ Dinin emir ve yasaklarına aykırı olarak yapılan ve bazı durumlarda cezayı gerektiren söz ve davranışlardır.

__Helal:__ Yüce Allah'ın izin verdiği ve serbest bıraktığı iş ve davranışlardır.

__Haram:__ Allah'ın (c.c.) yapılmasını kesin olarak yasakladığı söz ve davranışlardır.

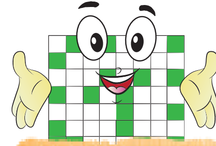
(bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 136, 154, 166, 409.)

2. Dilek ve Dualarda Geçen Dinî İfadeler

Bir arkadaşımız hastalandığında ona hangi sözlerle geçmiş olsun deriz?

Günlük hayatımızda bazen kendimiz bazen de çevremizdeki insanlar için çeşitli dileklerde bulunur, dualar ederiz. Hayatımızın her anında kullandığımız dilek ve dua cümleleri gönlümüzü rahatlattığı gibi karşımızdaki insanlara da sevgimizi yansıtır. Bu dilek ve dualarımızın hepsinde Allah'ı (c.c.) hatırlar ve yüceltiriz. Aynı zamanda Allah'ın (c.c.) yardımını isteriz. Dilek ve dua ifadeleri dilimize öyle yerleşmiştir ki onlar olmadan konuşmalarımız eksik ve zayıf kalır.

Bir kişiden iyilik ve yardım gördüğümüzde, "Allah razı olsun." diyerek o kişinin Allah'ın (c.c.) hoşnut olacağı bir kul olması için dua etmiş oluruz. Birini yolcu ederken "Allah'a emanet ol." deriz. O da bize "Allah'a ısmarladık." diyerek karşılık verir. Bir hastayı ziyaret ettiğimizde "Allah şifalar versin." ifadesini kullanır, böylece Rabbimizin yardımıyla iyileşmesi için dua ederiz. Yapacağımız bir iş için veya bir buluşmaya gideceğimiz

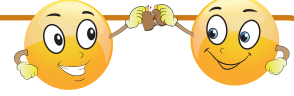

BULALIM

Ayşe sabah gözlerini açtığında gün doğmak üzereydi. Bismillah diyerek yatağından kalktı. Lavaboya gitti. Abdestini aldı ve sabah namazını kılmak üzere namaza durdu. Namazını bitirdikten sonra, bir süredir hasta olan sınıf arkadaşı Fatma için, "Allah'ım! Fatma kardeşimin hastalığına şifa ver." diyerek dua etti.

Ayşe'nin annesi Hatice teyze kahvaltı sofrasını hazırlamıştı. Ayşe besmele çekerek kahvaltısına başladı. "Elhamdülillah. Allah'ım! Verdiğin nimetler için sana şükürler olsun." diyerek kahvaltısını tamamladı. Ayşe, yemeğe besmele ile başlamanın ve Allah'a teşekkür ederek yemeği bitirmenin çok sevap olduğunu biliyordu. Ellerini yıkayıp dişlerini fırçaladı. Okula gitmek üzere kıyafetlerini giydi, saçlarını taradı, çantasını hazırladı ve kapıya doğru yöneldi. Annesi Ayşe'yi "Allah'a emanet ol kızım" diyerek uğurladı. Ayşe de annesine "Allah razı olsun anneciğim." dedi ve okulun yolunu tuttu.

Okuduğunuz metindeki dinî ifadeleri bulunuz ve altını çiziniz.

zaman "İnşallah" diyerek o işin Allah'ın (c.c.) dilemesi ile gerçekleşeceğine inanırız. Bir olay veya durumla karşılaştığımızda, şaşkınlık veya sevinç hallerimizde Allah'ın (c.c.) istediği olur anlamında "Maşallah" deriz. Ders çalışan veya sınava hazırlanan birine "Allah zihin açıklığı versin.", alışveriş yaparken "Allah bereket versin.", bir işle uğraşan kişiye "Allah kolaylık versin.", yakını ölen birine "Allah sabır versin.", bebeği olan birine "Allah analı babalı büyütsün." gibi dileklerde bulunur, dualar ederiz.

Günlük konuşmalarımızda kullandığımız tüm bu dilek ve dualar Yüce Allah'a olan bağlılığımızı hayatımızın her anında ifade etmemizi sağlar. Ayrıca bu ifadeler insanlar arasındaki ilişkileri güzelleştirir. Kendimiz için böyle dilek ve dualarda bulunulması nasıl hoşumuza gidiyorsa, başkalarına bu dileklerde bulunmak da onları hoşnut eder. İnsanlar arasında sevginin artmasını sağlar. Hz. Peygamber, kendimiz için isteğimiz güzel şeyleri başkaları için de istememiz gerektiğini şu hadisiyle ifade etmiştir: *"Hiçbiriniz kendisi için istediğini mümin kardeşi için de istemedikçe iman etmiş olmaz."*[15]

15 Buhârî, İman, 7.

PAYLAŞALIM

Meryem İnşallah Diyor

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de "İnşallah (Allah izin verirse) demeden hiçbir şey için, 'Şu işi yarın yapacağım' deme!"* buyurmaktadır. Gelecekte yapacağımız işler için inşallah demek Yüce Allah'ın bizlere emridir. Yapacağımız bir iş için inşallah dediğimizde o işi yapmak için gayret göstermek gerekir. Yoksa inşallah dedikten sonra yapmamak, verilen sözü tutmamak anlamına gelir.

Taha, kızı Meryem ile konuşurken "inşallah" sözünü ilk kez kullanır. Meryem:

-"Baba inşallah ne demek?" diye sorar. Babası:

-"Kızım, bir şey yapacağımızda Allah'ın (c.c.) izniyle kolaylıkla olsun diye bu ifadeyi kullanırız." şeklinde bir cevap verir.

Çocukların anne ve babalarından istekleri bitmez. Bu isteklerin hepsini karşılamak mümkün değildir. Taha, kızının isteklerinden karşılamak istedikleri için "inşallah" demeyi, istemedikleri için "bakarız" demeyi tercih etmektedir. Meryem, babasının bu ayrımını zamanla öğrenmiştir. Bir gün Meryem:

-"Baba şu oyuncakçıya gidelim mi?" diye sorar. Babası:

-"Bakarız kızım" der. Meryem:

-"Bakarız deme baba, inşallah de. Kolaylıkla gidip oyuncak alalım." der. Meryem'in bu cevabı babasının çok hoşuna gider ve birlikte oyuncak almaya giderler.

(Taha Kılınç'ın "Kırmadan İncitmeden" kitabından uyarlanarak yeniden yazılmıştır.)

Yukarıdaki metinden hareketle hangi durumlarda inşallah denilmesi gerektiğini sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

* Kehf suresi, 23. ayet.

3. Bir Dua Tanıyorum: Sübhaneke Duası ve Anlamı

İlk öğrendiğiniz dualar hangileridir?

Dua; insanın bütün samimiyetiyle Yüce Allah'a yönelmesi, isteklerini O'na iletmesi, O'ndan yardım dilemesi ve O'na güvenmesidir. Hz. Muhammed (s.a.v.) Müslümanlara Allah'a (c.c.) nasıl dua edileceğini göstermiş ve çeşitli dualar öğretmiştir. Sübhaneke duası, Hz. Peygamberin öğrettiği dualardandır. Sübhaneke duasıyla Allah'ın (c.c.) yüceliği ifade edilir. Tekbir ile namaza başlarken ilk olarak bu dua okunur ve her namazda O'nun yüceliği övülür. Çocuklara da ilk öğretilen dualardandır. Cenaze namazlarında da okunan bu dua hayatın her anında O'na olan saygıyı ve övgüyü ifade etmenin güzel bir yoludur.

SÜBHANEKE DUASI

سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ❀ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ ❀ وَتَعَالٰى
جَدُّكَ ❀ (وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ) ❀ وَلَا اِلٰهَ غَيْرُكَ ❀

Okunuşu	Anlamı
Sübhâneke Allâhümme	Allah'ım! Sen tüm eksikliklerden uzaksın.
Ve bi hamdik.	Seni daima överim.
Ve tebâra kesmük.	Senin adın kutludur.
Ve teâlâ ceddük.	Senin şanın her şeyden üstündür.
Ve celle senâük.*	Senin övgün yücedir.
Ve lâ ilâhe ğayruk.	Senden başka ilah yoktur.

* Sadece cenaze namazı kılarken okunur.

SIRALAYALIM

Karışık şekilde verilen Sübhaneke duasını numaralandırarak sıralayınız.

- ◯ Ve tebâra kesmük.
- ◯ Ve bi hamdik.
- ◯ Ve teâlâ ceddük.
- ◯ Sübhâneke Allâhümme
- ◯ Ve lâ ilâhe ğayruk.
- ◯ Ve celle senâük.*

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla anlamına gelen dinî ifadeyi yazınız.

....
....
....

2. Helal ve haram ne demektir? Yazınız.

....
....
....

3. Dilek ve dualarımızda kullandığımız dinî ifadelerden üç tanesini hangi durumlarda söylediğimizi belirterek yazınız.

....
....
....

4. Tekbir ne demektir? Yazınız.

....
....
....

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. "Selamün Aleyküm" sözünün anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Allah rahmet eylesin.

B) Allah işinizi rast getirsin.

C) Barış ve güven üzerinize olsun

D) Allah bereket versin

2. Allah'ın (c.c.) güzel söz ve davranışlarımıza verdiği karşılığa .... denir.

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere aşağıdaki kavramlardan hangisi gelmelidir?

A) Besmele

B) Sevap

C) Günah

D) Helal

3. Aşağıdakilerden hangisi günlük konuşmalarımızda kullandığımız selamlaşma ifadelerinden birisi değildir?

A) Selamün Aleyküm

B) Hayırlı sabahlar

C) Maşallah

D) Merhaba

4. Müslümanların Hz. Muhammed'e (s.a.v.) olan sevgilerini ve saygılarını göstermek için kullandıkları dua ifadelerine ne denir?

A) İnşallah

B) Tekbir

C) Besmele

D) Salavat

5. Aşağıdakilerden hangisi Allah'a (c.c.) şükür ifadelerinden biri değildir?

A) Hamdolsun

B) Salavat

C) Elhamdülillah

D) Allah'ım sana şükürler olsun

C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri verilen kelimelerden uygun onlarla doldurunuz.

(Allah bereket versin, Allahu Ekber, Bismillâhirrahmânirrahîm, Allah şifa versin, maşallah, salavat, estağfirullah, sevap, günah)

1. Yemek yemeye başlarken .... deriz.

2. Hasta ziyaretine gittiğimizde hastaya .... diye dua ederiz.

3. Tekbir .... demektir.

4. Pazarda alışveriş yaptıktan sonra satıcıya .... dersek güzel bir dilekte bulunmuş oluruz.

5. Bir hata yaptığımızda Yüce Allah'tan af dilemek için .... deriz.

6. .... Allah'ın (c.c.) hoşlanmadığı işleri yapmaktır.

7. Ders çalışan bir arkadaşımızı gördüğümüzde .... diyerek ona dua ederiz.

D. Aşağıdaki cümleler doğruysa başına (D), yanlışsa (Y) yazınız.

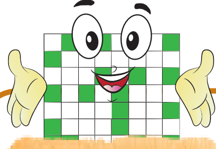
1. (   ) Yüce Allah'ın kesin olarak yasakladığı ve kaçınmamızı istediği söz ve davranışlara helal denir.

2. (   ) Yakını ölen kişiyi ziyarete gidince "Allah şifa versin" deriz.

3. (   ) Allah'ın (c.c.) en büyük olduğunu ifade etmeye salavat denir.

4. (   ) Besmele her güzel işe başlarken söylenir.

5. (   ) Dua etmek Allah'a (c.c.) olan bağlılığımızı gösterir.

BULALIM

Aşağıdaki kelime ve kavramları bulmaca içerisinden bulunuz.

A	L	L	A	H	Ş	R	E	H	P	L	Ü	K	V	A	G	I	O	D	I	D	G	I	O
S	G	A	T	A	Y	Z	Y	L	Ş	İ	Ö	S	Ö	Ş	A	K	I	B	K	C	A	K	I
D	H	G	Ü	M	A	Ş	A	L	L	A	H	H	F	F	E	R	İ	Ş	R	S	O	R	L
H	Y	R	P	D	O	D	L	S	A	G	I	O	S	Y	N	D	Ş	Ü	D	A	I	H	R
I	J	L	Ç	S	O	Y	N	D	Ş	A	K	I	U	S	A	G	I	K	G	L	D	L	S
H	Y	R	P	R	T	Y	A	A	F	E	R	E	B	D	Ş	A	K	Ü	A	V	Y	N	D
B	İ	S	M	İ	L	L	Â	H	İ	R	R	A	H	M	Â	N	İ	R	R	A	H	Î	M
E	R	E	İ	A	N	Y	U	O	İ	A	B	C	A	İ	A	N	M	C	F	T	L	L	I
N	D	V	F	D	A	S	I	B	R	D	E	F	N	F	D	A	V	S	İ	A	N	M	P
A	G	A	K	F	T	O	K	F	P	E	Y	G	A	M	B	E	R	V	F	D	A	V	Ğ
Ş	A	P	F	R	Y	E	G	H	J	K	L	Ş	L	G	E	O	D	L	S	A	G	I	O
İ	A	N	S	E	T	A	S	F	G	H	S	E	L	A	M	O	Y	N	D	Ş	A	K	I
F	D	A	A	D	G	H	J	K	L	Ş	B	N	A	O	D	L	S	A	G	I	O	R	L
O	D	L	S	A	G	I	O	R	G	Ü	N	A	H	O	Y	N	D	Ş	A	K	I	H	R

Allah
Peygamber
Şükür
Maşallah

Hamd
Sevap
Günah
Selam

Sübhanallah
Bismillâhirrahmânirrahîm
Salavat
Tekbir

2. ÜNİTE

İSLAM'I TANIYALIM

Kavramlar

İslam, kelime-i tevhid, kelime-i şehadet, iman, ibadet

Ünitemize Hazırlanalım

1. İslam diniyle ilgili olduğunu düşündüğünüz on kelimeyi defterinize yazınız.
2. Kur'an-ı Kerim ile ilgili bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
3. "Amentü duası hakkında neler biliyorsunuz?" sorusunu çevrenizden beş kişiye sorup aldığınız cevapları defterinize yazınız.

1. İslam'ın İnanç Esasları

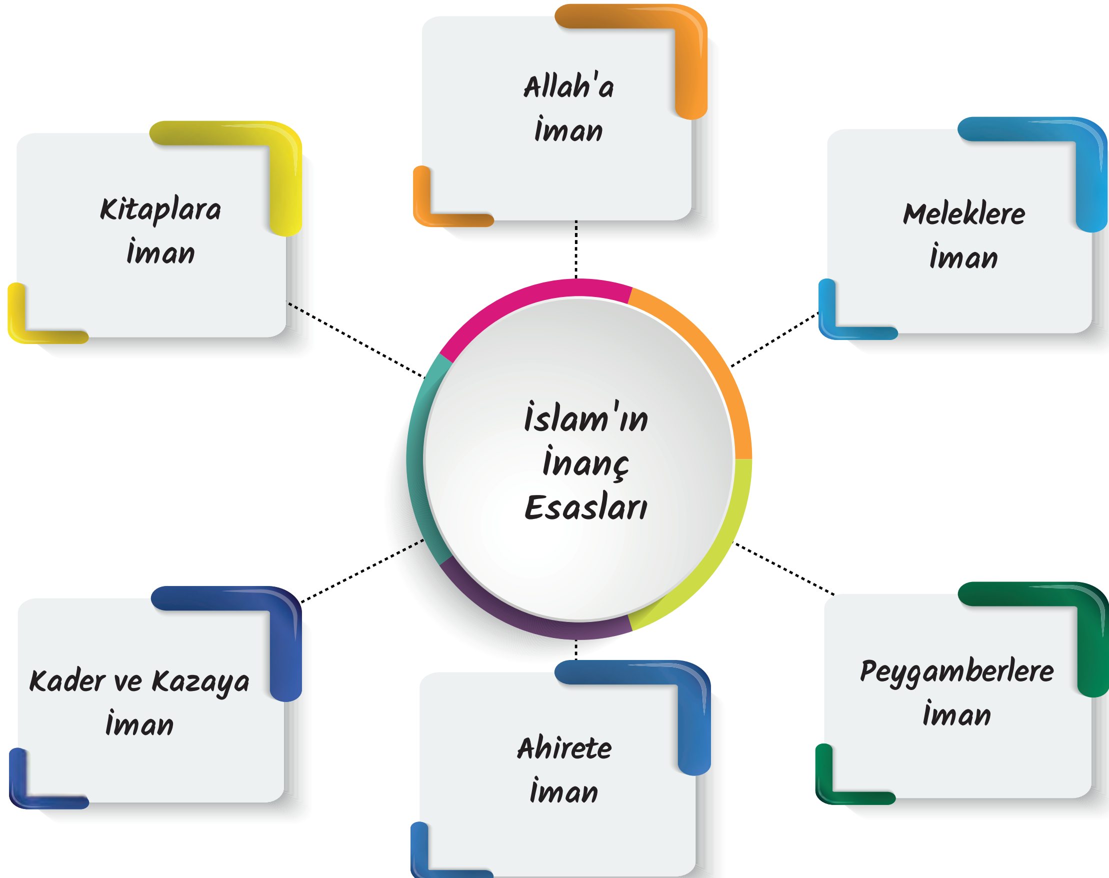
Bir arkadaşınız size "İmanın şartları nelerdir?" diye sorsaydı nasıl bir cevap verirdiniz?

BİLGİ KUTUSU

İman, sözlükte "inanma, tasdik etme" demektir. Dinî bir terim olarak ise; Yüce Allah'ın varlığına, birliğine, sıfatlarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kitaplarına, meleklerine, iyiliğin ve kötülüğün O'ndan geldiğine inanmaktır.

İslam dinini kabul eden kimselerin inanması gereken bazı esaslar vardır. Bu esaslara, İslam'ın inanç esasları denir. İslam'ın inanç esasları "imanın şartları" olarak da bilinir. Bu esaslar Allah'ın (c.c.) varlığına ve birliğine, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kader ve kazaya inanmayı kapsar.

İslam'ın inanç esaslarını şüphe duymadan kabul etmek gerekir. Bu şekilde inanmaya **iman** etmek denir. Kur'an-ı Kerim'de iman eden kimseler şu ayette cennetle müjdelenmişlerdir: **"Muhakkak ki Allah, iman edip iyi davranışlarda bulunan kimseleri, zemininden ırmaklar akan cennetlere kabul eder..."**[1] İman eden bir kimse inandığına gönülden bağlanır ve inancını davranışlarıyla da gösterir.

1 Hac suresi, 14. ayet.

Allah'a iman

Allah'ın (c.c.) varlığına ve birliğine iman etmektir. Allah'a (c.c.) iman etmek inanç esaslarının temelidir. Çünkü diğer inanç esasları da Allah'ın (c.c.) varlığına iman etmeyi gerektirir. Yüce Allah'ı Kur'an-ı Kerim'de ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) sözlerinde aktarılan özellikleriyle tanır, bu tanıdığımız şekilde de iman ederiz. Örneğin; Yüce Allah'ın eşi ve benzeri olmayan bir varlık olduğuna iman ederiz. Bu durum İhlas suresinde söyle açıklanmaktadır: **"De ki: O, Allah tektir. Allah Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır, O, hiçbir şeye muhtaç değildir.) O, doğurmamış ve doğmamıştır. O'nun hiçbir dengi yoktur."**[2]

Allah (c.c.)Lafzı

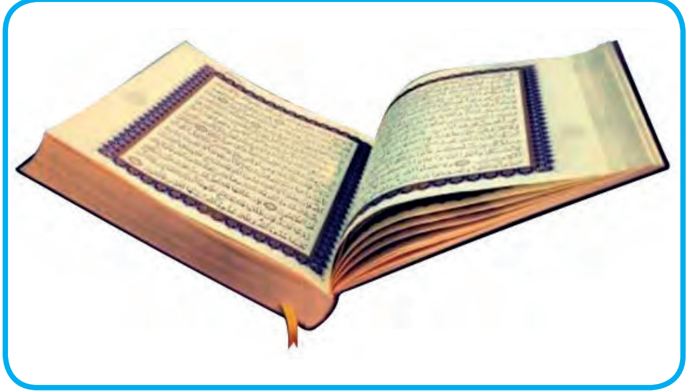
Meleklere iman

Allah'ın (c.c.) emriyle çeşitli görevleri yerine getiren, nurdan yaratılmış ve gözle görülmeyen varlıkların varlığına iman etmektir. Melekler hakkındaki bilgiyi Kur'an-ı Kerim'den ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) sözlerinden öğreniriz. Farklı görevleri olan birçok melek vardır. Melekler insanları koruyup kollar[3], onlar için dua eder[4] ve insanların iyiliğini isterler. Bazı melekler insanların davranışlarını kayıt altına alır. Meleklerin varlığına iman eden insanlar kötü davranışlardan uzak durur ve meleklerin onlar için dua ettiklerini bilip huzurlu olurlar.

Melekler; yağmurun yağması, bitkilerin büyümesi gibi pek çok olayda görevlidir.

2 İhlas suresi, 1-4. ayetler.
3 bk. Ra'd suresi, 11. ayet.
4 bk. Mü'min suresi, 7. ayet.

Kitaplara iman

Kur'an-ı Kerim, Yüce Allah'ın insanları doğru yola yöneltmek için gönderdiği son ilahi kitaptır.

Allah'ın (c.c.) gönderdiği tüm ilahi kitaplara iman etmektir. Yüce Allah insanları doğru yola yöneltmek için peygamberler aracılığıyla kitaplar göndermiştir. Kur'an-ı Kerim'de bu konu **"... Allah, müjdeleyici ve uyarıcı olarak peygamberleri gönderdi. İnsanlar arasında, anlaşmazlığa düştükleri hususlarda hüküm vermeleri için, onlarla beraber hak yolu gösteren kitapları da gönderdi..."**[5] şeklinde belirtilmektedir. Bu kitaplar insanları iyi ve güzel olana yönlendirir. Kötü ve yanlış davranışlardan sakındırır. Kitaplara iman eden bir kimse Allah'ın (c.c.) bu kitaplarla kendisine yol gösterdiğini bilir. Böylece son ilahi kitap olan Kur'an-ı Kerim'i okuyup ona uygun yaşamaya çalışır.

Peygamberlere iman

Allah'ın (c.c.) gönderdiği tüm peygamberlere iman etmektir. Allah (c.c.) emir, yasak ve öğütlerini bildirmek için insanlar arasından elçiler seçmiştir. Bu elçilere peygamber denir. Peygamberler Allah'tan (c.c.) aldıkları mesajı insanlara iletirler. İnsanlara rehberlik eder, doğru ve yanlış olanı açıklarlar. Allah (c.c.), her toplum için peygamber göndermiştir. Bu durum Kur'an-ı Kerim'de şöyle belirtilmektedir: **"...Hiçbir ümmet yoktur ki, aralarında bir uyarıcı gelip geçmiş olmasın."**[6] Müslümanlar ilk peygamber Hz. Âdem'den (a.s.), son peygamber Hz. Muhammed'e (s.a.v.) kadar tüm peygamberlere inanırlar. Onların Allah'ın (c.c.) kulu ve elçisi olduğunu kabul ederler. Peygamberlere iman eden kişiler onları örnek alır ve onların rehberliğinde hayatlarını sürdürürler.

Son peygamber Hz. Muhammed'dir (s.a.v.).

5 Bakara suresi, 213. ayet.
6 Fâtır suresi, 24. ayet.

Ahirete iman

İnsanın ölümüyle başlayıp sonsuza kadar sürecek olan hayata ahiret hayatı denir. Bu hayatın varlığına inanmak ahirete iman etmektir. Dünya hayatı insanın ölümüyle son bulan geçici bir hayattır. İnsanlar bu dünyada yaptıkları davranışların karşılığını ahirette alırlar. Kur'an-ı Kerim'de dünya hayatının geçiciliği ve ahiret hayatının önemi şöyle belirtilmektedir: **"Dünya hayatı ancak bir oyun ve bir eğlencedir. Elbette ki ahiret yurdu Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için daha hayırlıdır..."**[7] İnsanların yaptıkları tüm iyi ve kötü davranışların karşılığını ahirette alacak olmaları davranışlarının sorumluluğunu üstlenmelerini sağlar. Bu nedenle ahirete iman eden insanlar söz ve davranışlarına dikkat ederler. Bu dünyadaki zamanlarını en iyi şekilde değerlendirirler.

İnsan yaptığı davranışların karşılığını ahirette alır.

Kader ve Kazaya iman

Her şeyin Allah'ın (c.c.) bilgisi ve dilemesi ile gerçekleştiğine iman etmektir. Kader, Allah'ın (c.c.) her şeyi bir ölçüye göre yaratmasıdır. Kaza ise olayların bu ölçüye göre gerçekleşmesidir. Kur'an-ı Kerim'de "**Gerçekten biz, her şeyi bir ölçü ve dengede yarattık."**[8] ifadesiyle bu durum açıklanmaktadır. Kader ve kazaya iman eden Müslümanlar her şeyin Allah'ın (c.c.) gücü ve iradesiyle yaratıldığını bilir. Aynı zamanda Allah'ın (c.c.) verdiği iradeyle tercihlerde bulunduklarının ve davranışlarından sorumlu olduklarının farkında olurlar.

Her şey Allah'ın (c.c.) dilemesiyle yaratılmıştır.

7 En'am suresi, 32. ayet.
8 Kamer suresi, 49. ayet.

YAZALIM

"Peygamber, Rabbi tarafından kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler). Her biri Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine iman ettiler. 'Allah'ın peygamberlerinden hiçbiri arasında ayırım yapmayız. İşittik, itaat ettik. Ey Rabbimiz, affına sığındık! Dönüş sanadır.' dediler."

(Bakara suresi, 285. ayet.)

Yukarıdaki ayette İslam'ın inanç esaslarından hangileri belirtilmiştir? Boş bırakılan yerlere yazınız.

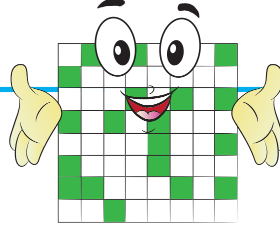
....

....

....

....

BULALIM

Aşağıda verilen cümlelerin hangi inanç esasını açıkladığını bulunuz.

Her şeyin Allah'ın (c.c.) bilgisi ve dilemesi ile bir ölçüye göre gerçekleştiğine iman etmek.

Allah'ın (c.c.) insanları doğru yola iletmek için gönderdiği uyarıcılara iman etmek.

Allah'ın (c.c.) insanları doğru yola iletmek için gönderdiği peygamberlerin getirdiği ilahi mesajlara iman etmek.

Allah'ın (c.c.) emriyle çeşitli görevleri yerine getiren, nurdan yaratılmış ve gözle görülmeyen varlıklara iman etmek.

İnsanın ölümüyle başlayıp sonsuza kadar sürecek olan hayatın varlığına iman etmek.

Her şeyi yoktan var eden, eşi ve benzeri olmayan varlığa iman etmek.

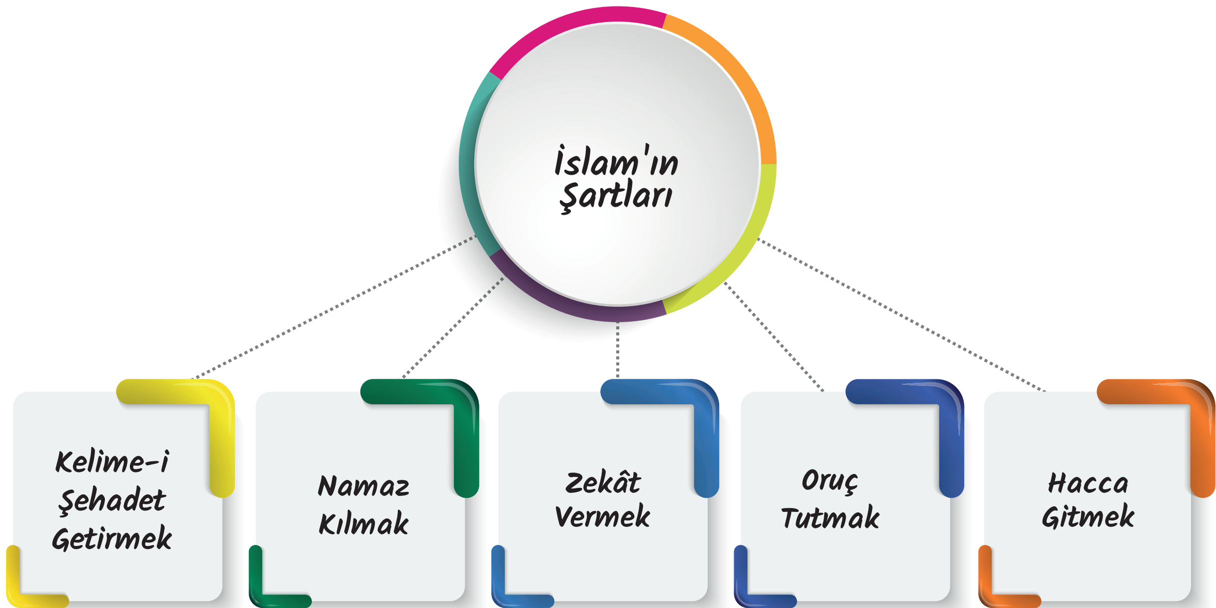
2. İslam'ın Şartları

Müslüman olmak isteyen biri ilk olarak ne yapmalıdır?

İslam, sözlükte kurtuluşa erme, güven, barış ve emniyette olma anlamlarına gelir. Dinî bir kavram olarak ise **İslam**; Allah (c.c.) tarafından peygamberlerin sonuncusu Hz. Muhammed'e (s.a.v.) bildirilerek bütün insanlığa gönderilen son ilahi dindir. İslam dinini kabul eden kişiye Müslüman denir.

İslam dininin beş temel şartı vardır. Bunlar kelime-i şehadet getirmek, namaz kılmak, zekât vermek, hacca gitmek ve oruç tutmaktır. Bu beş temel şartı Hz. Muhammed (s.a.v.) bir hadisinde şu şekilde açıklamaktadır: *"İslâm beş esas üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resulü olduğuna şehadet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, hacca gitmek ve Ramazan orucunu tutmak."*[9] Ayrıca bunlar İslam dininin temel ibadetlerini oluşturur. İbadet, Allah'ın (c.c.) insanlara emrettiği ve insanların da Yüce Allah'a karşı yapmakla sorumlu oldukları davranışlardır. Bu temel ibadetlerin yapılması kulluğun bir gereğidir.

Müslüman olan biri İslam'ın temel şartlarını yerine getirir, Kur'an-ı Kerim'de bildirilenlere inanır ve ona göre yaşamaya çalışır. İslam dini, emir ve yasaklarıyla Müslümanları iyi ve güzel olana yönlendirir. Sevgi, saygı, merhamet, adalet gibi değerlerin Müslümanın hayatına yerleşmesini sağlar.

9 Buhârî, İman, 2.

Kelime-i Şehadet Getirmek

Kelime-i Şehadet; "Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhû ve rasûluh" demektir. Anlamı; "Ben kabul ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur. Yine kabul ederim ki Hz. Muhammed(s.a.v.) Allah'ın kulu ve resulüdür." şeklindedir. Kelime-i Şehadet getirmek Müslümanlığın ilk şartıdır. Bu sözleri gönülden söyleyen kişi Müslüman olur.

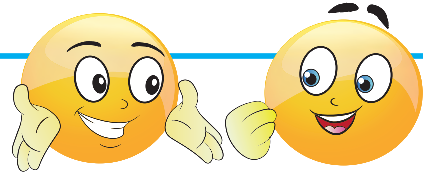
Kelime-i Şehadet hattı

BİLİYOR MUSUNUZ ?

Kelime-i Tevhid: *"Lâilâhe illallah Muhammedün Resulullah" cümlesidir. Anlamı; "Allah'tan başka ilah yoktur, Hz. Muhammed Allah'ın elçisidir." şeklindedir. Kelime-i Tevhit ve Kelime-i Şehadet İslam dininin özüdür.*

KONUŞALIM

Kelime-i Tevhit ile Kelime-i Şehadet arasındaki farkları arkadaşlarınızla konuşunuz.

Kelime-i Şehadet	Kelime-i Tevhit
"Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhû ve resûluh"	"Lâilâhe illallah Muhammedün Resulullah"
"Ben kabul ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur. Yine kabul ederim ki Hz. Muhammed Allah'ın kulu ve resulüdür."	"Allah'tan başka ilah yoktur, Hz. Muhammed Allah'ın elçisidir."

Namaz Kılmak

Namaz, günde beş vakit yerine getirilen bir ibadettir. Akıllı ve sorumluluk yaşına girmiş her Müslümanın namaz kılması gerektiği **"...Namazı dosdoğru kılın; çünkü namaz müminler üzerine vakitleri belli bir farzdır."**[10] ayetiyle belirtilmiştir.

"...Namaz dinin direğidir..."
(Tirmizî, İman, 8.)

Namaz kılan bir kimse Allah'ı (c.c.) anar, O'na şükreder ve O'ndan yardım ister. Rabbini andığı için kalbi huzurla dolar[11], kendisini daha mutlu hisseder. Allah'a (c.c.) secde ederek O'na daha çok yakınlaşır.[12] Namaz insanı güzel davranışlara yönlendirir ve kötü duygulardan arındırır. Bu konuyla ilgili Kur'an-ı Kerim' de **"...Namaz, insanı her türlü kötülükten ve hayâsızlıktan alıkoyar..."**[13] buyrularak samimiyetle kılınan namazın insanı kötü duygu ve düşüncelerden arındıracağı ifade edilmiştir.

Zekât Vermek

Zekât, dinimizce zengin sayılan bir Müslümanın her yıl malının belli bir miktarını ibadet niyetiyle ihtiyaç sahiplerine vermesidir. Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah **"Namazı kılın, zekâtı verin..."**[14] buyurarak zekât verilmesini emretmiştir. Akıllı, sorumluluk çağına gelmiş ve dinen zengin Müslümanların yılda bir kez zekât vermesi gerekir.

"Sadaka vermek, maldan hiçbir şey eksiltmez..."
(Müslim, Birr, 69.)

İslam dini toplumsal yardımlaşma ve dayanışmaya büyük önem verir. Toplumda huzurlu yaşanabilmesi ve ekonomik dengenin sağlanabilmesi için Yüce Allah bazı ibadetlerle yardımlaşmayı zorunlu tutar. Müslümanlar zekât vererek hem cimrilik, bencillik gibi kötü duygu ve düşüncelerden arınır hem de Allah'a (c.c.) karşı kulluk görevini yerine getirir. Zekât sayesinde zengin ve fakir arasında bir köprü kurulur. Yardımlaşma duygusu gelişen toplumlarda huzur artar ve barış ortamı oluşur.

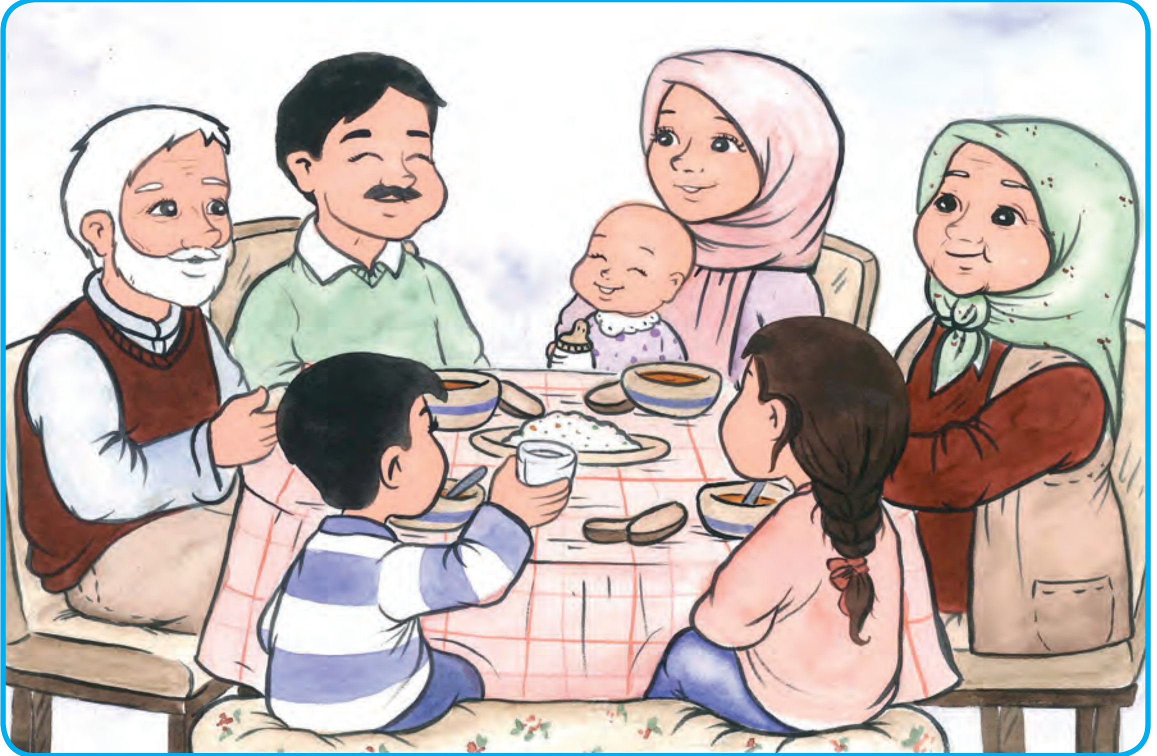
---

10 Nisâ suresi, 103. ayet.
11 bk. Ra'd suresi, 28. ayet.
12 bk. Alak suresi, 19. ayet.
13 Ankebût suresi, 45. ayet.
14 Bakara suresi, 43. ayet.

Oruç Tutmak

Oruç, ibadet niyetiyle tan yerinin ağarmasından güneşin batışına kadar yeme, içme ve orucu bozan her türlü davranıştan kişinin kendisini alıkoymasıdır. Yüce Allah **"Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakınmanız için oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de farz kılındı."**[16] ve **"...Öyleyse içinizden kim bu aya (Ramazana) ulaşırsa onu oruçla geçirsin..."**[17] ayetleriyle Müslümanların Ramazan ayında oruç tutmasını emretmiştir. Akıllı ve sorumluluk yaşına gelmiş, sağlıklı ve yolcu olmayan Müslümanların Ramazan ayında oruç tutması farzdır.

Oruç tutan kimse daha sabırlı olur ve iradesine hakim olmayı öğrenir. Başkalarına karşı merhametli olmaya gayret eder. Güzel davranışlarıyla insanlara örnek olur. Çünkü kişi oruçluyken kötü söz söylemez ve kırıcı davranışlardan kaçınır. Bu konuyla ilgili Hz. Muhammed (s.a.v.) *"Oruç bir kalkandır; sakın bir kimse oruçluyken cahillik edip de kötü söz söylemesin. Birisi sataşır veya kötü söz söyleyecek olursa 'Ben oruçluyum, ben oruçluyum' desin."*[18] buyurarak oruçlu olan Müslümanlara tavsiyelerde bulunmuştur.

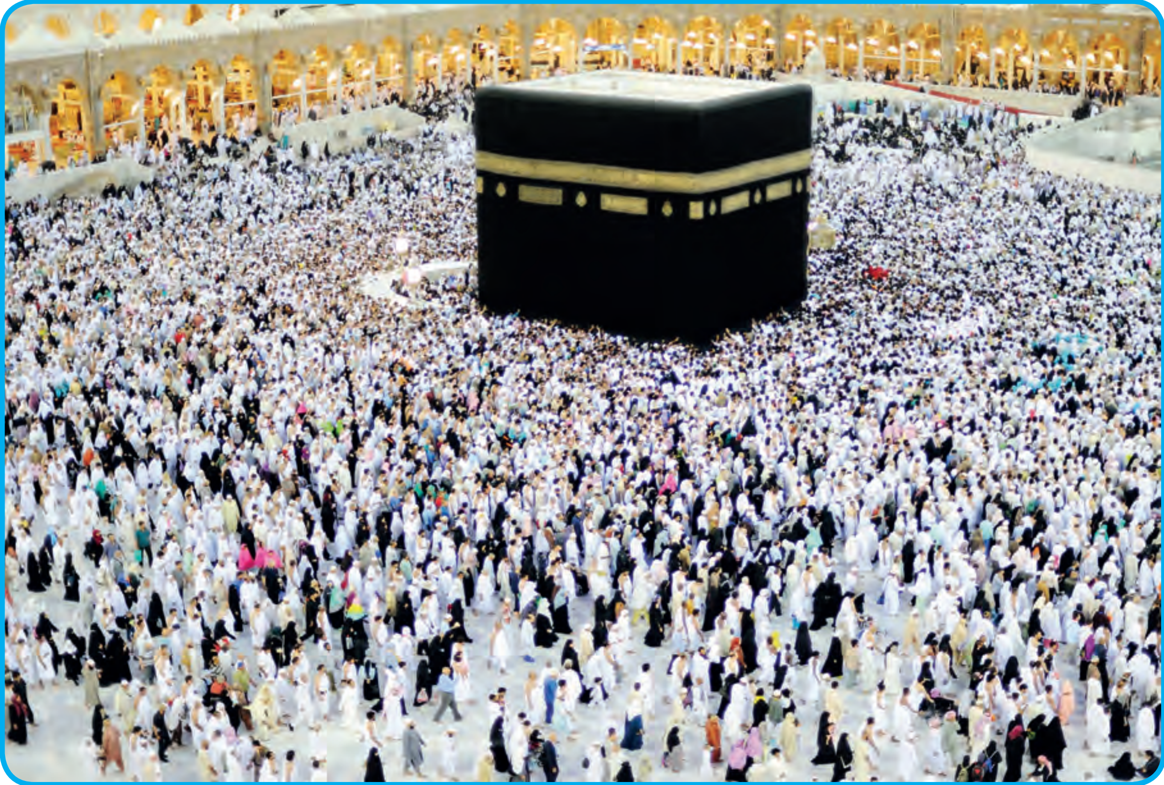
"Oruç, sabrın yarısıdır."
(İbn Mâce, Sıyâm, 44.)

16 Bakara suresi, 183. ayet.
17 Bakara suresi, 185. ayet.
18 Buhârî, Savm, 9.

Hacca Gitmek

Yılın belli günlerinde Mekke'de bulunan Kâbe'yi ve etrafındaki mübarek yerleri ibadet amacıyla ziyaret etmektir. Akıllı, sorumluluk çağına gelmiş, sağlıklı ve maddi durumu iyi olan Müslümanların ömründe bir kez hacca gitmesi emredilmiştir. Yüce Allah "... **Yolculuğuna gücü yetenlerin haccetmesi Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır..."**[15] ayetiyle haccın Müslümanlar tarafından yerine getirilmesi gereken bir ibadet olduğunu belirtmiştir.

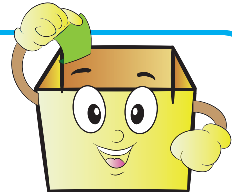
Hac ibadetini yerine getiren bir Müslüman sosyal ve ekonomik farklılıkların önemli olmadığını anlar. Allah'ın (c.c.) huzurunda tüm Müslümanların eşit olduğunu hatırlar. Allah'a (c.c.) yakınlaşır, O'na şükreder ve günahları için af diler. Bu ibadet ülkeleri, dilleri ve ırkları ayrı olan Müslümanları aynı amaç için bir araya getirir. Müslümanların birlikteliğini ve gücünü ifade eder, kardeşlik duygusunu artırır.

"...(Allah tarafından) kabul edilmiş haccın karşılığı ancak cennettir." (Buhârî, Umre, 1.)

Farz: İslam dininde yapılması kesinlikle istenen davranışlardır. Örneğin; günde beş vakit namaz kılmak, Ramazan ayında oruç tutmak, zekât vermek, hacca gitmek.

BİLGİ KUTUSU

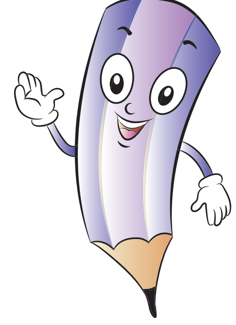
15 Âl-i İmrân suresi, 97. ayet.

YAZALIM

Aşağıdaki her dörtlükte İslam'ın şartlarından biri anlatılmıştır. Dörtlüklerde bahsedilen İslam'ın şartlarını bularak altlarındaki boşluklara yazınız.

Zengin olan kim ise
Bir de fakir var ise
Malından ona verir ise
'Vardır hakkı' der ise

Allah'ın davetine
Uyup yola düşünce
Kabe'yi de görünce
'İşte geldim' de hele

Her yıl o ay gelince
Heyecan dolar kalplere
Aç susuz olsak bile
Bayramdır gönüllere

Bir söz var ki, bilirsen
Kıymetlidir her şeyden
Onu söyleyen girer,
İslam'ın eşiğinden.

Beştir sayısı günde
Kılmıştım onu dün de
Huzur bulurum hem de
Camide veya evde

3. Kur'an-ı Kerim

Kur'an-ı Kerim denildiği zaman aklınıza neler geliyor?

Allah (c.c.), insanları doğru yola yöneltmek ve onlara bilmediklerini öğretmek için ilahi kitaplar göndermiştir. Allah (c.c.) tarafından Hz. Muhammed'e (s.a.v.) gönderilen son ilahi kitap Kur'an-ı Kerim'dir. Kur'an-ı Kerim baştan sona Yüce Allah'ın sözüdür.

Kur'an-ı Kerim olaylara ve durumlara göre yirmi üç yıl boyunca parça parça indirilmiştir. Bu durum Kur'an-ı Kerim'in anlaşılmasını ve uygulanabilmesini kolaylaştırmıştır. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yaşadığı toplumun dili Arapça olduğu için Kur'an-ı Kerim Arapça olarak indirilmiştir.

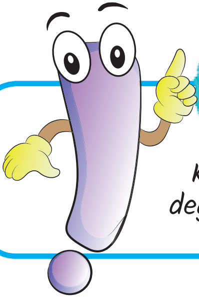
Kur'an-ı Kerim, kıyamete kadar Allah'ın (c.c.) koruması altındadır. Konuyla ilgili olarak Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: **"Şüphesiz o zikri (Kur'an'ı) biz indirdik biz! Onun koruyucusu da elbette biziz."**[19] Kur'an-ı Kerim'in korunarak kıyamete kadar geçerli olması onun tüm insanlara gönderildiğinin de bir göstergesidir. Bu nedenle Kur'an'da yer alan emir ve yasaklar tüm insanlara hitap etmektedir.

Kur'an-ı Kerim insanları doğru yola iletmek için gönderilen bir rehberdir. İyiye ve güzele yönlendirip yanlış davranışlardan sakındırır. Bu nedenle Kur'an-ı Kerim'e uygun yaşamak insanın hem bu dünyada hem de ahirette mutlu olmasını sağlar.

19 Hicr suresi, 9. ayet.

Kur'an-ı Kerim son ilahi kitaptır.

DİKKAT EDELİM

Kur'an-ı Kerim Yüce Allah'ın koruması altında olduğu için kıyamete kadar değişmeyecektir.

Kur'an-ı Kerim'in İç Düzeni

İslam dininin temel kaynağı Kur'an-ı Kerim'dir. Kur'an-ı Kerim'in kendine has bir düzeni vardır. Kur'an'ın iç düzenine ilişkin kavramlar ayet, sure ve cüzdür.

Kur'an'ın iç düzeniyle ilgili kavramlar

Ayet

Sure

Cüz

Ayet

Kur'an-ı Kerim'in her bir cümlesine ayet denir. Ayetlerin uzunlukları ve ifade ettikleri anlamları genellikle birbirinden farklıdır. Ayetler, içlerinde ayet numaralarının yazılı olduğu küçük yuvarlak işaretlerle ayrılmıştır. Bu işaretlere durak denir.

Ayetlerin Kur'an-ı Kerim'in neresinde yer alacağı, uzunluğu kısalığı ve durulacak yerler Hz. Muhammed (s.a.v.) tarafından belirlenmiştir.

Kur'an-ı Kerim'deki bazı ayetler birkaç harften oluşabilmektedir. Bazıları ise bir sayfanın tamamını kaplar. Ayrıca özel bir isme sahip olan ayetler de vardır. Örneğin; Bakara suresinin 255. ayeti, "Ayete'l-Kürsi" ismiyle ifade edilir. İlk inen ayetler Alak suresinin ilk beş ayetidir.

Ayet durağı

İhlas suresi, 1. ayet

Sure

Kur'an-ı Kerim'de başı ve sonu belli olan, farklı sayılarda ayet içeren bölümlere sure denir. Kur'an-ı Kerim'de toplam 114 sure vardır. Sureler besmele ile başlar ve uzunlukları birbirinden farklıdır.

Kur'an-ı Kerim'deki surelerin her birinin özel bir ismi vardır. Sureler bu isimlerini; içinde geçen bir olay veya konudan, bir peygamber isminden, önemli kişi ve topluluk isimlerinden veya surede bahsedilen bir canlının isminden almışlardır. Örneğin Lokman suresinde Hz. Lokman'ın (a.s.) oğluna verdiği öğütlerden bahsedilmekte, Cuma suresinde Cuma namazının Müslümanlara farz kılındığı belirtilmektedir.

Fâtiha Suresi

İlk Sure
Fatiha Suresi

Son Sure
Nas Suresi

En Uzun Sure
Bakara Suresi

En Kısa Sure
Kevser suresi

BİLGİ KUTUSU

Kur'an-ı Kerim'in sonunda surelerin fihristi yer alır. Burada surelerin adı, numarası ve hangi sayfada olduğu bilgisi verilir.

Cüz

Kur'an-ı Kerim'in yirmi sayfadan oluşan her bir bölümüne cüz denir. Kur'an-ı Kerim'de otuz cüz vardır. Her cüz, sayfa kenarında bulunan ve gül şeklinde olan bir işaretle birbirinden ayrılır. Şeklinden dolayı bu işaretlere cüz gülü denir.

Kur'an-ı Kerim'in cüzlere ayrılmış olması okuyanlar için kolaylık sağlar. Bu sayede hafızlar ezberlerini daha rahat yaparlar. Ayrıca Kur'an-ı Kerim'in hatmedilmesi de kolaylaşır.

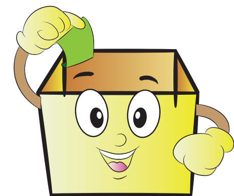

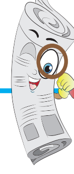
Cüz gülü

BİLGİ KUTUSU

Hatim: Kur'an-ı Kerim'i ilk suresi olan Fâtiha suresinden başlayıp en son suresi olan Nas suresine kadar okumaktır.

Hafız: Kur'an'ı başından sonuna kadar ezberleyen kimsedir.

İNCELEYELİM

Aşağıdaki şemayı Kur'an-ı Kerim'in iç düzeni açısından inceleyiniz.

Sayfa numarası: 561

Cüz numarası: 29

٥٦١ اَلْجُزْءُ التَّاسِعُ وَالْعِشْرُونَ

سُورَةُ الْمُلْكِ مَكِّيَّةٌ

وَهِيَ ثَلَاثُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

تَبَارَكَ الَّذ۪ي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌۙ ١ اَلَّذ۪ي خَلَقَ الْمَوْتَ

وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلاًۜ وَهُوَ الْعَز۪يزُ الْغَفُورُۙ ٢ اَلَّذ۪ي خَلَقَ

سَبْعَ سَمٰوَاتٍ طِبَاقاًۜ مَا تَرٰى ف۪ي خَلْقِ الرَّحْمٰنِ مِنْ تَفَاوُتٍۜ فَارْجِعِ الْبَصَرَۙ

Sure adı: Mülk Suresi

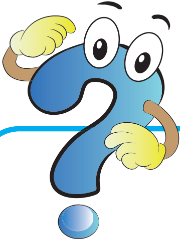
Surenin ayet sayısı: 30 Ayet

Cüz numarası: 29. Cüz

Besmele

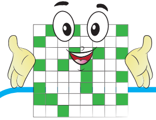
Ayet: Mülk suresi 1. ayet

Ayet numarası

BİLİYOR MUSUNUZ ?

Kur'an-ı Kerim asırlar önce inmiş olduğu halde içinde 114 sure bulunmaktadır.

BULALIM

Yok diyemem var elbet
Çok diyemem az elbet
Kitaptan çok fasikül
Biliyorsan yaz elbet?

....

Kur'an bir tesbih olsa
Boncukları ne olur?
Bilenler ödül alsa
Gönülleri şen olur.

....

Ayetler kardeş olmuş
El ele tutuşmuşlar
Başlarına besmele
Koyup da oturmuşlar.

....

Yukarıda verilen bilmecelerin Kur'an-ı Kerim ile ilgili ayet, sure ve cüz kavramlarından hangisine ait olduğunu bulunuz ve altlarındaki boşluklara yazınız.

4. Bir Dua Tanıyorum: Âmentü Duası ve Anlamı

Âmentü duasını biliyor musunuz?

"Âmentü" inandım demektir. İslam dinindeki imanın şartları amentü terimiyle ifade edilir. Âmentü duası olarak bilinen bu duada imanın şartları sıralanmakta ve dua Kelime-i Şehadet'le bitmektedir.

ÂMENTÜ DUASI

آمَنْتُ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ

وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللّٰهِ تَعَالٰى وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ

اَشْهَدُ اَنْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Okunuşu

1. Âmentü billâhi ve melâiketihî ve kütübihî ve rusülihî ve'l-yevmi'l-âhiri ve bi'l-kaderi hayrihî ve şerrihî minallâhi-teâlâ ve'l-ba'sü ba'de'l-mevti hakkun.

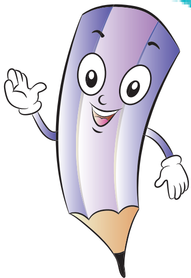
2. Eşhedü enlâ ilâhe illallâh ve eşhedü ennemuhammeden abduhû ve rasûlüh.

Anlamı

1. Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah'tan geldiğine inandım. Öldükten sonra diriliş haktır.

2. Allah'tan başka ilâh olmadığına, Hz. Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şahitlik ederim.

YAZALIM

Âmentü duasının anlamını okuyup duada belirtilen imanın şartlarını boş bırakılan yerlere yazınız.

....

....

....

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. İslam'ın inanç esaslarını yazınız.

....

....

....

2. İslam'ın şartlarını yazınız.

....

....

....

3. Ayet, sure ve cüz kavramlarını açıklayınız.

....

....

....

4. Amentü duasında nelerden bahsedilmektedir. Açıklayınız.

....

....

....

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. I. Namaz kılmak

II. Meleklere inanmak

III. Oruç tutmak

IV. Hacca gitmek

V. Peygamberlere inanmak

Yukarıda verilenlerden hangileri İslam'ın inanç esaslarındadır?

A) II ve V **B)** I, III ve IV **C)** I, II ve V **D)** III ve IV

2. İnsanın ölümüyle başlayıp sonsuza kadar sürecek olan hayatın varlığına iman etmektir. Bu inanç esası sayesinde insan, yaptıkları tüm iyi ve kötü davranışların karşılığını alacağını bilir.

Yukarıda bahsedilen İslam'ın inanç esası aşağıdakilerden hangisidir?

A) Allah'a iman

B) Ahirete iman

C) Kitaplara iman

D) Kaza ve Kadere iman

3. I - Dua etmek

II - Kurban kesmek

III - Namaz kılmak

IV - Sadaka vermek

V - Zekât vermek

Yukarıda verilen ibadetlerden hangileri İslam'ın şartlarındandır?

A) I-II **B)** II-III **C)** III-V **D)** IV-V

4. Yılın belli günlerinde Mekke'de bulunan Kâbe'yi ve etrafındaki kutsal yerleri ibadet amacıyla ziyaret etmektir. Akıllı, sorumluluk çağına gelmiş, sağlıklı ve maddi durumu iyi olan Müslümanların ömründe bir kez bu ibadeti yerine getirmesi Allah (c.c.) tarafından emredilmiştir.

Yukarıda İslam'ın şartlarından hangisi hakkında bilgi verilmektedir?

A) Kelime-i Şehadet getirmek

B) Oruç tutmak

C) Zekât vermek

D) Hacca gitmek

5. Kur'an-ı Kerim hakkında aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Kur'an-ı Kerim son ilahi kitaptır.

B) Kur'an-ı Kerim Hz. Muhammed'e (s.a.v.) gönderilmiştir.

C) Kur'an-ı Kerim'in her bir cümlesine cüz denir.

D) Kur'an-ı Kerim'in tek harfi dahi değişmemiştir.

6. Kur'an-ı Kerim'in her bir cümlesidir.

Yukarıda verilen bilgi Kur'an-ı Kerim ile ilgili kavramlardan hangisidir?

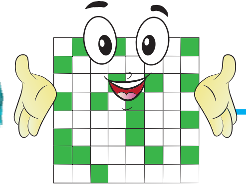
A) Mushaf

B) Ayet

C) Sure

D) Cüz

BULALIM

Aşağıdaki kelimeleri tabloda bulunuz.

ORUÇ, İNANÇ, ALLAH, PEYGAMBER, TEVHİD, KADER, SURE, İMAN, AYET, KURAN

İ	N	A	N	Ç	T	E	V	H	İ	D
İ	İ	M	A	N	A	Y	E	T	M	N
B	C	A	L	L	A	H	A	A	E	A
A	Ü	K	U	R	A	N	H	M	L	M
E	K	M	S	O	N	İ	R	N	K	Z
T	A	L	A	H	İ	K	E	T	İ	Z
A	A	I	R	K	A	D	E	R	L	K
C	S	U	R	E	O	R	U	Ç	A	A
P	E	Y	G	A	M	B	E	R	M	T

3. ÜNİTE

GÜZEL AHLAK

Kavramlar

Ahlak, sevgi, saygı

Ünitemize Hazırlanalım

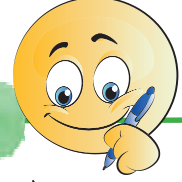
1. Büyüklerinize "Güzel ahlaklı insanlarda ne gibi özellikler olur?" sorusunu yönelterek cevaplarını not ediniz.
2. Çok sevdiğiniz üç kişiyi ve onları sevme nedenlerinizi defterinize not ediniz.
3. Büyüklere olan saygınızı nasıl gösterirsiniz? Örnekler veriniz.
4. Evinize en yakın komşunuzu ve onunla ilişkilerinizi yazınız.
5. Arkadaşlarınızla yapmayı sevdiğiniz etkinlikler nelerdir? Not alınız.

1. Din Güzel Ahlaktır

En çok önem verdiğiniz güzel davranışlar nelerdir?

Yüce Allah, insanların hem bu dünyada hem de ahirette mutlu olmalarını ister. Bu sebeple insanların, dinî emirlere uymalarını ve birbirlerine karşı ahlaklı davranışlar sergilemelerini emretmiştir.

NOT EDELİM

"Müminlerin iman yönünden en üstünü, ahlakı en güzel olandır."

(Ebû Dâvûd, Sünen, 15.)

Ahlak, insanın güzel, doğru ve iyi davranışlarda bulunması; çirkin, yanlış ve kötü davranışlardan kendi isteği ile uzaklaşmasıdır. Güzel davranışlı ve iyi huylu kimselere "ahlaklı" veya "güzel ahlaklı" denir.

İslam dininde insanların güzel ahlak sahibi olmaları çok önemlidir. Çünkü insanın mutluluğu ve toplumun huzuru buna bağlıdır. Bu huzuru ve mutluluğu sağlamak için Yüce Allah yol gösterici olarak Kur'an-ı Kerim'i ve Hz. Peygamberi göndermiştir. Hz. Peygamber en güzel ahlaka sahiptir ve en güzel örnektir. O; doğruluk, yardımlaşma, sabır, güvenirlik, kardeşlik, komşuluk, fedakârlık gibi her konuda insanlığa örnektir. Hz. Peygamber *"Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim."*[1] buyurarak buna vurgu yapmıştır.

YORUMLAYALIM

Ne zaman yoksul görsem
Anlarım halinden hemen.
İncitmeden hiç kalbini
Paylaşırım eldekini.

Yaptığım şaka bile olsa
Başvurmam ben yalana.
Dürüst olurum daima
Bilirim, yalan uymaz ahlaka.

Dedikodu yapmam ben
Kimsenin ayıbını söylemem.
Bunu yapanı görürsem
Uyarırım kibarca hemen.

Büyükleri say derim,
Küçükleri sev derim.
Ayrılmam ben doğrudan
Ahlak benim can evim.

(Bu kitap için yazılmıştır.)

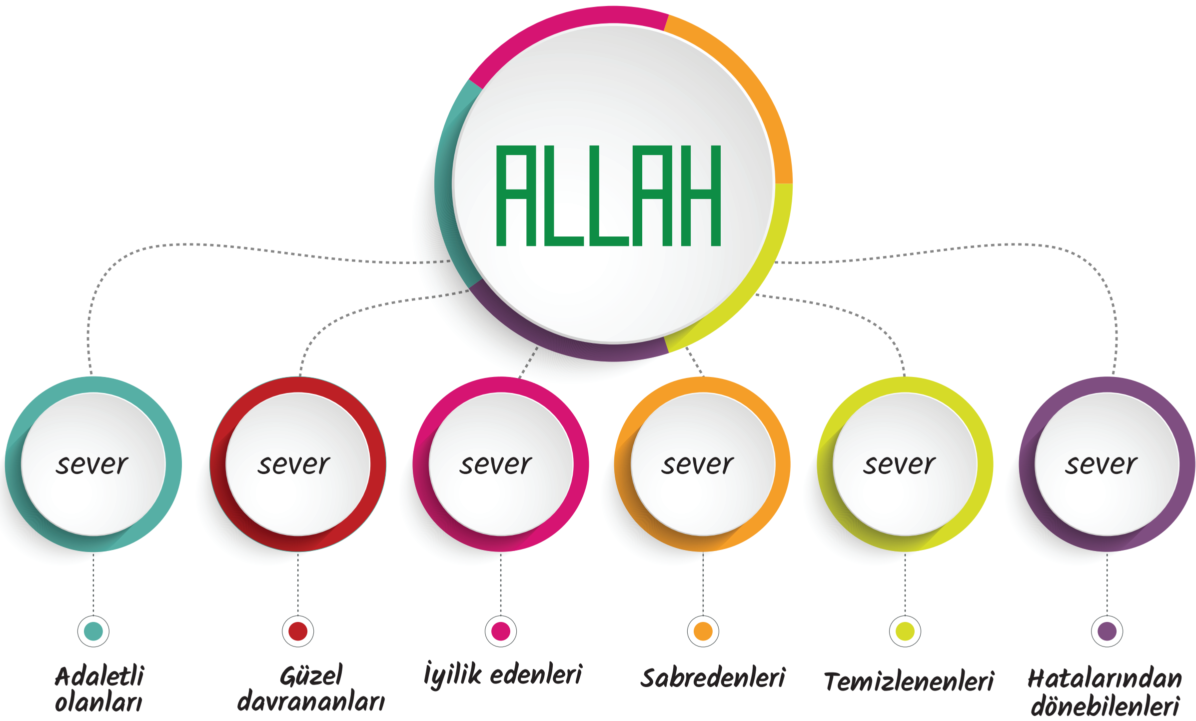
Şiirde verilen mesajı düşünerek yorumlayınız.

1 İmam Malik, el-Muvattâ, Hüsnü'l-Hulk, 8.

“İman edip güzel işler yapmak”[2] Kur’an-ı Kerim’de inanan insanların özelliği olarak belirtilmiştir. İslam’a göre iyi bir insan olmak, ahlaki ilkeleri yaşamakla mümkündür. İslam dininin emrettiği ibadetler insan ahlakının güzelleşmesine katkı sağlar. Kur’an-ı Kerim’de **“...Muhakkak ki namaz hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar...”[3]** buyrularak ibadetlerin ahlaka katkısı vurgulanmıştır.

Kur’an-ı Kerim’de ve Hz. Peygamberin sözlerinde insanlara karşı alçak gönüllü, iyi, dürüst, adaletli ve güvenilir olmak gibi güzel davranışlar öğütlenir. Anne ve babaya iyi davranmak, komşu, dost ve akrabalarla iyi geçinmek de İslam’ın önem verdiği diğer bazı ahlaki davranışlardandır. İslam dininin ahlak konusundaki öğütlerini yerine getirmeye özen gösteren kişi güzel ahlaklı olur.

Allah’ın (c.c.) bizden istediği davranışları yapmaya özen göstermeli ve O’nun hoşlanmadığı davranışlardan uzak durmalıyız. Aynı zamanda iyiliği yaymaya çalışmak, kötülükten uzak durmak İslam’ın temel ahlaki ilkeleri arasındadır. Bu ilke gereği çevremizde olup bitenlere duyarsız kalmamalı, güzel davranışları yaymalı, kötü davranışların yayılmasına engel olmalıyız.

2 bk. Asr suresi, 3. ayet.
3 Ankebût suresi, 45. ayet.

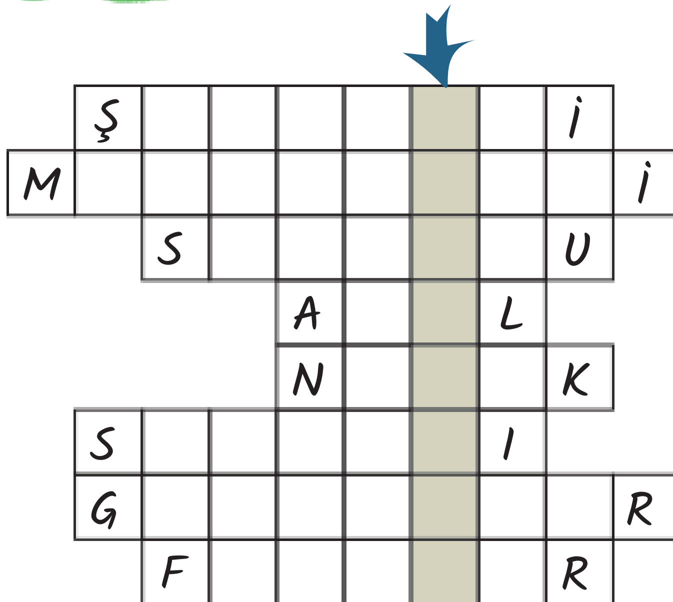
BOYAYALIM

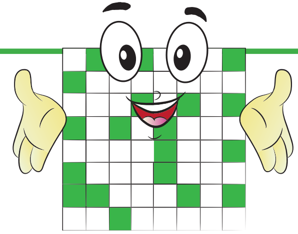

Aşağıdaki kutulardan, güzel ahlaklı bir insanda <u>olmaması</u> gereken özellikleri bularak siyaha boyayınız.

- Dürüstlük
- Güvenilirlik
- Lakap takmak
- Kıskançlık
- Alay etmek
- Rahatsız etmek
- Üstünlük taslamak
- Haksızlık yapmak
- Sabır
- Küçümsemek
- Fedakârlık
- Selamlaşmak
- Adalet
- Yalancılık
- Paylaşımcılık
- Vatanseverlik
- Yardımseverlik
- Merhamet
- Gülümsemek

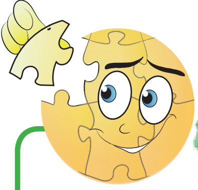
BULALIM

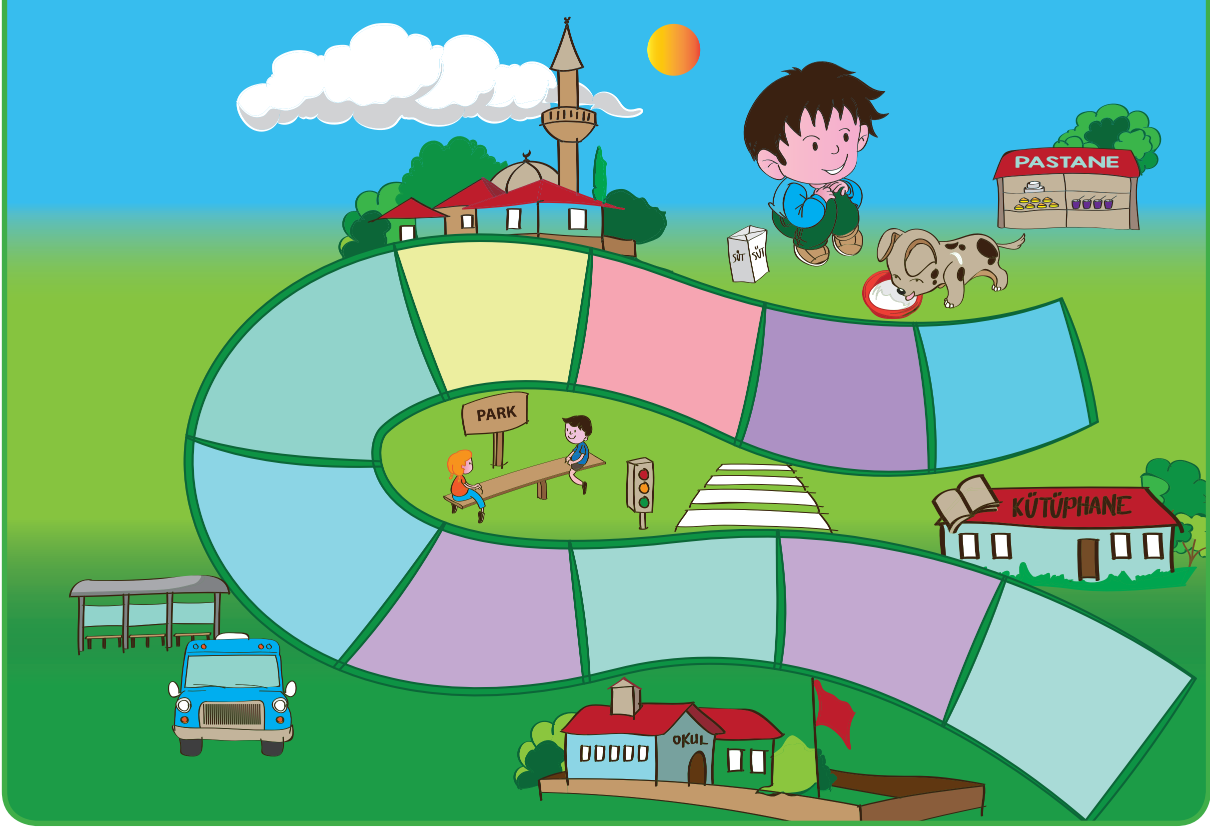
Aşağıda verilen güzel ahlak örneklerini ilk ve son harflerine uygun olan kutulara yazınız. Renkli alanda ortaya çıkan gizli kelimeyi bulunuz.

- MERHAMETLİ
- SORUMLU
- NAZİK
- FEDAKÂR
- ŞEFKATLİ
- GÜVENİLİR
- SABIRLI
- ADİL

TAMAMLAYALIM

Evden okula gelene kadar yapabileceğiniz güzel davranışları kutulara yazarak yolu tamamlayınız.

2. İnsani İlişkilerin Temeli: Sevgi ve Saygı

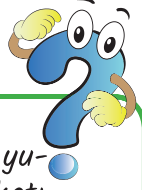
Sizce insanlar birbirleriyle neden kavga ederler?

İnsanların birlikte yaşayabilmeleri için gereken en önemli şey sevgi, saygı ve merhamettir. Sevginin ve merhametin olmadığı yerde insanlar arasında kin ve nefret yaygınlaşır. Bu yüzden sevgi bizler için önemlidir. Yüce Allah bizlere iyilikle, sevgiyle ve birbirimize yardım ederek yaşamamızı öğütlemiştir.[4]

Sevgi; insanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygudur. Sevgi insanı insan yapan en önemli değerdir. Sevgi sayesinde insanlar birbirlerine şefkat ve merhamet duyar, birbirlerinin iyiliğini ister ve kötülük yapmaktan kaçınırlar. Sevdiğimiz zaman insanlara zarar vermeyi düşünmez, onların ihtiyacı olan konularda yardımcı olmak isteriz. Arkadaşlarımızla iyi geçinir, sevinçlerimizi paylaşarak çoğaltmaya, üzüntülerimizi ise paylaşarak azaltmaya çalışırız. Sevginin olmadığı ortamlarda ise kötü davranışlar ortaya çıkar ve toplumun huzuru bozulur.

4 bk. Nahl suresi, 90. ayet.

Severek yapılan her şey daha güzeldir. Severek yapılan iş hem zevkle yapılır hem de daha güzel sonuçlar verir. Sevmeden yapılan iş ise insana çok zor gelir. Okula severek giden öğrenci derslerinde daha başarılı olur. İşini severek yapan bir doktor hastalarına gülümser onlara yardımcı olmaktan mutluluk duyar. Böylece hastalar da kendilerini daha iyi hisseder. İşini severek yapan marangoz bir şeyler üretiyor olmaktan zevk alır. Böylece daha güzel ürünler ortaya çıkarabilir. Kısacası sevgi gibi bir nimet sayesinde yapılan bütün güzel işler insana mutluluk ve huzur verir.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Hz. Peygamber her zaman güler yüzlü, yumuşak huylu ve nazikti. Asla kötü huylu, katı kalpli, bağırıp çağıran, çirkin sözlü, kusur bulan ve cimri bir kimse değildi. Hoşlanmadığı şeyleri görmezlikten gelir, kendisinden beklentisi olan kimseleri hayal kırıklığına uğratmaz ve onların isteklerini boşa çıkarmazdı.

(bk. Tirmizî, Şemâil, 160.)

Arkadaşlarımızla ve çevremizdeki insanlarla huzur içinde yaşayabilmemiz için sevginin yanında saygı da gereklidir. **Saygı;** bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranma, başkalarını rahatsız etmekten çekinme duygusudur. Birbirine saygı duymayan insanların bir arada yaşaması çok zordur. Çünkü bu kişiler karşılarındakileri sürekli kendi bakış açılarına ve zevklerine göre değerlendirirler. Oysaki kişilerin duygu, düşünce ve zevkleri farklıdır ve bu durum gayet doğaldır. Farklı düşünce ve davranışlar başkalarına zarar vermediği sürece zenginliktir. Herkes aynı oyunu sevmek veya aynı rengi beğenmek zorunda değildir. Bu nedenle sadece bizim tercihlerimizin ve beğendiklerimizin en güzel olduğunu düşünmemeliyiz. Farklılıkların aramızda huzursuzluk oluşturmasına ve bu yüzden aramızdaki sevginin azalmasına izin vermemeliyiz.

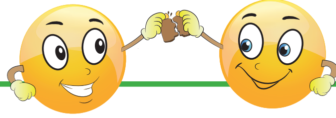

BİLGİ KUTUSU

Çevremizdeki kişilerle aramızdaki sevgi ve saygıyı arttıracak bazı davranışlar:

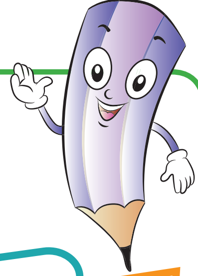

PAYLAŞALIM

Sevgi ve saygının olmadığı bir dünya düşününüz! Böyle bir dünyanın nasıl olacağı hakkındaki düşüncelerinizi sunum olarak hazırlayınız ve arkadaşlarınızla paylaşınız.

YAZALIM

Aşağıda gündelik hayatımızda bulunduğumuz bazı mekanlar verilmiştir. Bu mekanlarda saygımızı gösterecek ne tür davranışlar sergileriz? Yazınız.

Sınıfta

Kantinde

Bahçede

Parkta

Camide

Misafirlikte

BOYAYALIM

Aşağıdaki kutularda insanlara sevginizi ve saygınızı gösterebileceğiniz bazı davranışlar bulunmaktadır. Bu davranışların her birini bir hafta içerisinde yerine getiriniz. Yerine getirdiğiniz davranışların altındaki yuvarlakları boyayınız.

10 kişiye gülümse
O

En az 5 kişiye selam ver
O

Farklı bir dilde "teşekkür ederim" demeyi öğren
O

Birine güzel sözler söyle
O

Birine gününün nasıl geçtiğini sor
O

Biriyle tokalaş
O

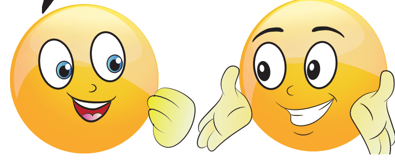
Anne Babayla İlişkiler

İnsan bakıma muhtaç olarak doğar. Anne, baba ya da büyüklerinin desteği ile hayata tutunur. Yeme, içme, giyinme, barınma gibi temel ihtiyaçları aile büyükleri tarafından karşılanır.

Anne ve babalar, çocukları için her türlü fedakârlığı yapar. Çocuklarıyla ilgilenir, sorunlarını çözmede onlara yardımcı olurlar. Sevgi ve merhametle çocuklarını büyütür, çocuklarına maddi ve manevi her türlü konuda destek verirler. Tüm bu fedakârlıkları da karşılıksız olarak yaparlar.

İslam dini anne baba hakkına büyük önem verir. Yüce Allah **"Rabbin, kendisinden başkasına asla ibadet etmemenizi, anaya babaya iyi davranmanızı kesin olarak emretti..."**[5] buyurarak anne baba hakkının önemini vurgulamıştır.

KONUŞALIM

"Rabbin, kendisinden başkasına asla ibadet etmemenizi, anaya babaya iyi davranmanızı kesin olarak emretti. Eğer onlardan biri, ya da her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına ulaşırsa, sakın onlara 'Öf!' bile deme, onları azarlama, onlara tatlı ve güzel söz söyle."

(İsrâ suresi, 23. ayet.)

"Rabbin hoşnutluğu anne babanın hoşnutluğuna bağlıdır. Rabbin öfkesi ise, anne babanın öfkesine bağlıdır."

(Tirmizî, Birr, 3.)

Yukarıdaki ayet ve hadise göre anne ve babamıza nasıl davranmamız gerekiyor? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla konuşunuz.

Aile içinde çocukların anne babalarına karşı bazı sorumlulukları vardır. Çocuğun en temel görevi, onu fedakârlıklarla büyüten anne ve babasına ve aile büyüklerine iyi davranmaktır. Onların dine uygun olan isteklerini yerine getirmektir. Kur'an-ı Kerim'de **"Biz insana anne babasına iyi davranmayı emrettik..."**[6] buyrularak anne ve babaya iyi davranılması istenmektedir. Anne ve babanın rızasını alarak hareket etmek, onların hoşnutluğunu kazanmak gerekir. Bu konuda Hz. Peygamber, *"Rabbin hoşnutluğu anne babanın hoşnutluğuna bağlıdır..."*[7] buyurarak anne babanın rızasını almanın önemine dikkat çekmiştir.

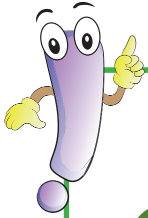
Anne babamız ve aile büyüklerimize karşı saygılı davranmamız önemlidir. Aile büyüklerinin, dine uygun olarak verdikleri görevi yerine getirmek, uyuyan ya da çalışan biri varsa sessiz olmak, misafir gelince ilgilenmek, büyüklerin ellerini öpmek ve daha birçok davranış aile içindeki saygının göstergesidir.

İnsanların zor zamanlarında yardım isteyeceği ilk kişiler aile bireyleridir. Çocukların anne, baba ve aile büyüklerine yardım etmesi onlara olan saygılarının da bir göstergesidir. Aile büyükleri, yapabilecekleri işler konusunda çocuklarından

5 İsrâ suresi, 23. ayet.
6 Ahkâf suresi, 15. ayet.
7 Tirmizî, Birr, 3.

yardım isteyebilir. Çocuklar da ev ödevlerini yaparken, bir konuyu araştırırken büyüklerinden destek isteyebilir. Bu ve benzeri durumlarda aile içindeki yardımlaşma ve dayanışma aile bağlarının güçlenmesine katkı sağlar.

Aile içindeki her birey üzerine düşen görevi yerine getirdiği zaman birçok sorun çözülür. Bu nedenle ailemiz içindeki birlik ve beraberliğe önem vermeliyiz. Sorunlarımızı birlikte çözmeli, birbirimize destek olmalıyız. İnsanlara sevgi ve saygıyla davranarak hem kendi mutluluğumuza hem de çevremizdeki kişilerin mutluluklarına katkı sağlamalıyız.

DİKKAT EDELİM

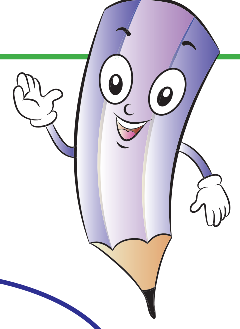
Anne babamıza ve aile büyüklerimize karşı görevlerimiz:

1. Dine uygun olan isteklerini yerine getirmek
2. Daima güler yüz ve yumuşaklık göstermek
3. Saygıda kusur etmemek
4. Sıkıntıya düştüklerinde yardım etmek
5. Ölmüşlerimizi hayırla anmak
6. Onlara dua etmek

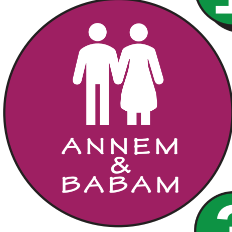

Çocukların anne ve babalarıyla etkili bir iletişim kurabilmeleri için birlikte vakit geçirmeleri önemlidir.

YAZALIM

Aşağıda anne babamızın bizden isteklerine bazı örnekler verilmiştir. Bu isteklerin sebepleri neler olabilir? Düşüncelerinizi boş bırakılan yerlere yazınız.

1. Sofra hazırlanırken yardımcı olmamı ister. ÇÜNKÜ ____________________

2. Misafirlerimizle ilgilenmemi ister. ÇÜNKÜ ____________________

3. Bilgisayar başında fazla vakit geçirmemi istemez. ÇÜNKÜ ____________________

ÇİZELİM

Ailenizle ilgili bir resim çiziniz.

OKUYALIM

BABA İLE OĞLU

Yaşlı baba ile onu ziyarete gelen orta yaşlardaki oğlu birlikte salonda oturuyorlardı. Sıradan şeylerden sohbet ettikten sonra oğlu gitmek için hazırlanmaya başlamıştı. O anda bulundukları odanın penceresinin kenarına minik serçeler kondu. Baba serçelere bir süre baktıktan sonra oğluna sordu:

"Bu ne oğlum?"

Oğlu soruyu biraz garip bulsa da babasına cevap verdi:

"O bir serçe baba."

Baba bu kez diğer serçeyi gösterdi ve tekrar sordu:

"O nedir?"

Oğlu iyice şaşırarak onun da bir serçe olduğunu söyledi. Kuşlar hâlâ pencerenin kenarında duruyor, etrafa cıvıltılar saçıyorlardı.

Baba üçüncü defa oğluna serçelerden diğerini göstererek sordu:

"Bu ne?"

Oğlu babasının aynı soruyu tekrar tekrar sormasına sinirlenmiş gibiydi.

"O da bir serçe baba, kaç kez sordun. Beni duymuyor musun?"

Baba tekrar sorunca oğlu yüksek sesle babasına neden böyle yaptığını sordu.

Babası gülümseyerek oğluna döndü ve ona çok küçükken yaşadıkları bir anıyı anlatmaya başladı. Baba, oğlunun o yaşlarını düşünürken sevgiyle gülümsüyordu. Şöyle anlattı:

Bir gün seni evimizin yanındaki parka oynaman için götürmüştüm. Sen parkta oynarken ben seni oturduğum banktan seyrediyordum. Birden koşarak yanıma geldin ve parkın kenarındaki çimlere konmuş olan serçeyi göstererek "Baba bu ne?" diye sordun. Sana onun bir kuş olduğunu adının da serçe olduğunu söylediğim halde sorunu defalarca tekrarladın. Her soruşunda sana yeni bir şey öğretmenin sevinci ve sabrıyla cevapladım. Sonra koşarak parka geri döndün ve oynamaya devam ettin.

(Diyanet Aylık Aile Dergisi, "Kıssadan Hisse", s. 52. (Bu kitap için uyarlanmıştır.))

Kardeşlerle İlişkiler

Aile içinde kardeşler arasında güçlü bir bağ vardır. Kardeş, insanın ilk arkadaşıdır. Kardeşler birbiriyle aynı aile ortamını paylaşır ve birlikte büyürler. Aynı ortamda yetişmiş olan kardeşlerin birçok ortak anısı vardır. Bu nedenle sevinç ve üzüntülerini birbirleri ile paylaşmak isterler. Zor zamanlarında birbirlerine destek olurlar. Bu durum kardeşler arasındaki sevgi bağını kuvvetlendirir.

Kardeşler benzer ortamlarda yetişmelerine rağmen farklı özelliklere sahip olabilirler. İlgi alanları ve yetenekleri değişebilir. Bu tür durumlar kardeşlerin birbirine güzel şeyler öğretmesini sağlar. Böylece kardeşler arasındaki farklılıklar, aralarındaki bağı güçlendiren bir zenginlik haline gelir.

Kardeşler arasındaki ilişkide büyüklerin küçüklere örnek olması, onlara sevgiyle yaklaşması gerekir. Böyle olursa küçükler de büyüklerine karşı saygılı olur ve onların öğütlerini dinlerler. Bu şekilde davranmaları kardeşlerin iyi geçinmelerini sağlar. Hz. Peygamber, *"Küçüğümüze merhamet etmeyen, büyüğümüze saygı göstermeyen bizden değildir."*[8] buyurarak büyüklerin küçüklere, küçüklerin de büyüklere karşı görevlerini belirtmiştir.

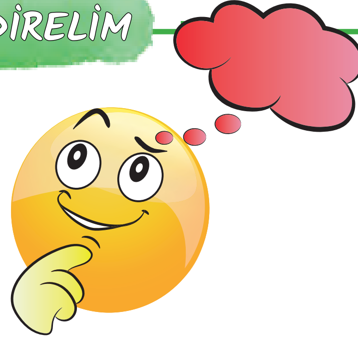
Benzer ve farklı yönlerimizle kardeşlerimizle dayanışma içinde olmamız önemlidir. Ödevlerimizi yaparken, bir konuda karar verirken, sofrayı toplarken ve daha birçok konuda birbirimize yardım etmemiz gerekir. Bu şekilde davranmak hem bizi hem de ailemizi mutlu eder.

Kardeşler birbirlerinin desteğine her zaman ihtiyaç duyarlar.

8 Tirmizî, Birr, 15; Ebû Dâvûd, Edeb, 58.

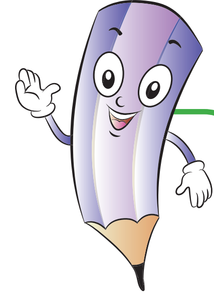
DEĞERLENDİRELİM

Aşağıda kardeşlerin birbirine karşı görevlerinden biri şifreli olarak verilmiştir. Bu görevin ne olduğunu bulunuz ve bu görevi yerine getirip getirmediğinizi değerlendiriniz.

1 K	2	3	4 D	5	6 Ş	7 L	5	3	8 İ	9 M	8	10 Z	7	5
11 S	5	12	8	13 N	14 Ç									
12 V	5													
15 Ü	10 Z	15	13	16 T	15	7	5 E	3	8	9	8	10	8	
17 P	2	18 Y	7	2 A	6	19 I	3 R	19	10					

YAZALIM

"Kardeşlik" konulu bir akrostiş şiir yazınız.

K ....

A ....

R ....

D ....

E ....

Ş ....

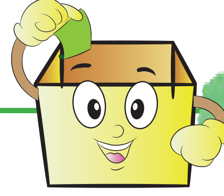
L ....

İ ....

K ....

Akrabalarla İlişkiler

Anne babamız ve kardeşlerimiz bizim çekirdek ailemizdir. Bunun yanında bir de geniş ailemiz vardır. Dede, nine, teyze, amca, dayı, hala ve onların çocukları bizim geniş ailemizi oluşturur. Bu kişiler aynı zamanda bizim akrabalarımızdır ve çekirdek ailemizden sonra bize en yakın olan kişilerdir.

Sıla-i rahim: Anne baba başta olmak üzere tüm akrabalar arasında güzel ilişki kurmak, onları ziyaret etmek, hâl ve hatırlarını sormak, maddi manevi yardımda bulunmak, gönüllerini almak.

Akrabalarımızla ilişkilerimiz önemlidir. Çünkü ailemizin bir parçası da akrabalarımızdır. Akrabalar zor zamanlarında birbirlerinin yardımına ilk koşan kişilerdir. İnsanlar üzüntülerini ilk olarak akrabalarıyla paylaşırlar, sorunlarını birlikte çözer ve birbirlerine destek olurlar. Düğünlerde, bayramlarda, hastalıklarda ve özel günlerde yanımızda olmasını istediğimiz ilk kişiler akrabalarımızdır.

İslam dini akrabalar arasındaki ilişkilerin güzel olmasını önemsemiştir. Kur'an-ı Kerim'in birçok yerinde akrabalara iyilik yapmak, yardım etmek ve onlarla sık sık görüşmek öğütlenmiştir.[9] Hz. Peygamber, "*Akrabalar arası bağların koparılmaması, aile içinde sevgi, malda bolluk ve ömrün uzamasına (bereketlenmesine) sebeptir.*"[10] buyurmuştur. Hz. Peygamberin bu sözü bize akrabalarımızla ilişkimizin ailede sevgi ve bereket için ne kadar önemli olduğunu gösterir. Hz. Peygambere, cennete girmeyi sağlayacak ibadetler sorulduğunda bu ibadetlerden birinin de akrabalarla ilişkileri koparmamak olduğunu söylemiştir.[11]

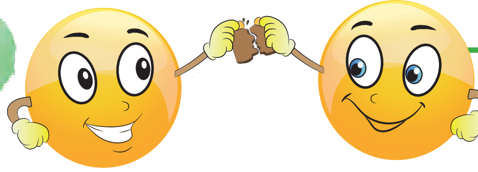
Akrabalık ilişkileri şunları gerektirir:

- *Gerektiğinde maddi yardımda bulunmak*
- *Önemli kararlarda birbirine danışmak*
- *Hataları ve kusurları bağışlamak*
- *Kırgın ve dargın olanları barıştırmak*
- *Ziyarette bulunmak*
- *Sevinç ve üzüntüleri paylaşmak*

Hz. Peygamber akrabalarını hiç ihmal etmemiş ve onları her fırsatta ziyaret etmiştir. O, teyzenin anne gibi[12], amcanın ise baba gibi[13] olduğunu söylemiştir. Hz. Peygamber akrabalarının zor durumlarında onlara yardım etmiş, elindekini onlarla paylaşmıştır. Bizlere de akrabalarımıza karşılıksız bir şekilde yardımda bulunmayı, onlardan kötülük görsek bile affedip onlara iyilik yapmayı öğütlemiştir.[14]

9 bk. Nahl suresi, 90. ayet; Bakara suresi, 27. ayet.
10 Tirmizî, Birr, 49.
11 bk. Müslim, İman, 12.
12 bk. Buhârî, Sulh, 6.
13 bk. Tirmizî, Menakıb, 28.
14 bk. Buhârî, Edeb, 15.

PAYLAŞALIM

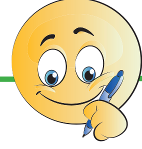

- *Ailenizle görüşerek ziyaret etme imkânınız olan bir akrabanızı belirleyiniz.*
- *Ziyaret edeceğiniz akrabanızı arayarak ziyaret için müsait olacakları bir zaman belirleyiniz.*
- *Eğer imkânınız varsa ziyarete gitmeden önce küçük bir hediye alabilirsiniz.*
- *Ziyaretinizi güler yüzlü bir şekilde onlara sevginizi ve saygınızı göstererek gerçekleştiriniz.*
- *Yaptığınız ziyaretle ilgili duygularınızı ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.*

Komşularla İlişkiler

İnsanlar için yalnız yaşamak zordur. Bu yüzden köy, şehir gibi yerlerde birbirine yakın evlerde yaşamayı tercih ederler. Birbirine yakın yaşayan bu insanlara komşu denir.

NOT EDELİM

"Allah katında komşuların en hayırlısı, komşusuna karşı en güzel davranandır."
(Tirmizî, Birr, 28.)

Komşularımız bize en yakın kişiler arasındadır. Onlarla gün içinde çokça karşılaşırız. Hatta apartmanlarda yaşayan insanlar, birbirine çok daha yakın mesafelerde yaşarlar. Bazı durumlarda akrabalarımızdan da önce sıkıntılarımızı paylaştığımız kişiler komşularımızdır. Çünkü akrabalarımızla bazen uzak mesafelerde olabiliriz ama komşularımız evimize en yakın olan kişilerdir.

Evimizde karşılaştığımız acil bir olayda ilk olarak komşumuzun kapısını çalar, ondan yardım isteriz. Bu yüzden komşularımız bizim için önemlidir. Hz. Peygamber iyi bir komşuyu mutluluk kaynağı olarak görmüştür.[15] Komşuların birbirleriyle iyi geçinmesini çok önemsemiş ve hediyeleşip[16] ikramlarda[17] bulunulmasını tavsiye etmiştir.

YORUMLAYALIM

"Ey Ebu Zer! Çorba pişirdiğinde suyunu çok koy ve komşularını gözet."
(Müslim, Birr, 142.)

Yukarıdaki hadisi komşuların birbirlerine karşı sorumlulukları açısından yorumlayınız.

15 bk. İbn Hanbel, III, 408.
16 bk. Buhârî, Edeb, 82.
17 bk. Buhârî, Edeb, 31.

Hz. Peygamber, *"... Allah'a ve ahiret gününe iman eden komşusuna eziyet etmesin..."*[18] buyurmuş ve komşulara iyi davranmanın ne kadar önemli olduğunu vurgulamıştır. Komşu tarafından yapılan ikramın küçümsenmemesi gerektiğine dikkat çekmiş ve şöyle buyurmuştur: *"Ey mümin hanımlar! Sizden biri (pişirilirken) yanmış koyun paçası dahi olsa komşusu tarafından kendisine ikram edilen şeyi küçümsemesin."*[19]

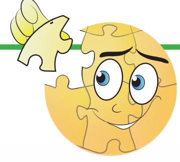
BİLİYOR MUSUNUZ?

Hz. Peygamber "Ey Allah'ın Resulü! İki komşum var, ikramda bulunurken hangisinden başlayayım?" diye soran Hz. Aişe'ye (r.a.), "Kapısı (sana) en yakın olandan." cevabını vermiştir.

(Buhârî, Hibe, 16.)

Komşularımıza kötülük yapmaktan kaçınmalı ve onların haklarını ihlal etmemeliyiz. Gösteriş yapmamalı ve onları küçümsememeliyiz. Komşularımıza birbirlerinin kötü özelliklerinden bahsetmekten kaçınmalıyız. Onların özel hayatlarıyla ilgili bilgileri başkalarıyla paylaşmamalıyız. Onları rahatsız etmemeye ve zarar vermemeye özen göstermeliyiz. Komşularımıza zor durumlarında yardımcı olmalı, bizde olanı onlarla paylaşmalıyız. Hastalandıklarında ziyaretlerine gitmeli, onlara destek olmalıyız. Selam vermeli ve güler yüzle iletişim kurarak aramızdaki sevgiyi artırmalıyız. Bize nasıl davranılmasını istiyorsak biz de komşularımıza öyle davranmalıyız.

TAMAMLAYALIM

Ev ziyaretlerinde dikkat etmemiz gerekenler nelerdir? Tamamlayınız.

- *Evine ziyarete gidilecek olan kişiye daha önceden haber verilmelidir.*
- *Kapı aralıklı olarak 3 kez çalınmalı, açılmadığında ise ısrarcı olunmamalıdır.*

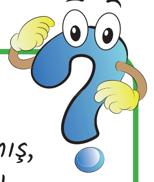
....

....

18 Buhârî, Rikak, 23.
19 Buhârî, Edeb, 30.

Arkadaşlarla İlişkiler

BİLİYOR MUSUNUZ?

Hz. Peygamber'in zamanında yaşamış, Müslüman olarak onu görmüş ve sohbetinde bulunmuş kişilere sahabe denir. Bu kelime, "dost, arkadaş ve sohbet edilen" anlamlarına gelir.

İnsanlar çevrelerinde vakit geçirebilecekleri ve konuşabilecekleri birilerine ihtiyaç duyarlar. Tek başına bir hayat sürmek hayatımızı zorlaştırır ve mutsuz olmamıza sebep olur. Birileriyle arkadaşlık yapmak ise yaptığımız etkinliklerden, oyunlardan zevk almamızı sağlar. Üzüntümüzü, sırrımızı, sevincimizi paylaşabileceğimiz birilerinin var olduğunu bilmek bizlere güven verir.

Arkadaşlarımızla oyun oynarken veya sohbet ederken mutlu olmamızın sebebi, onlara duyduğumuz sevgidir. Çünkü arkadaşlıklar sevgi üzerine kurulur. Hz. Peygamber sevginin arkadaşlıklarımız üzerindeki önemini şu sözü ile bildirmiştir: *"Kişi sevdiği ile beraberdir."*[20]

Birbirini sevmeyen insanların arkadaşlıkları gerçek bir arkadaşlık değildir ve uzun süre devam etmez. Çünkü sevgi insanları birbirine bağlayan bir bağdır. Sevgi ile bağlandığımız arkadaşlarımızı, sık sık görmek ve konuşmak isteriz.

Arkadaşların birbirinden etkilenmesi kaçınılmazdır. Birbirini seven ve birlikte vakit geçiren insanlar zamanla benzer şekilde davranmaya başlarlar. Hatta sevdiğimiz bir kişiye benzemeyi istemek de ona olan sevgimizin bir göstergesidir. Bu yüzden sevdiğimiz ve arkadaşlık yaptığımız kişileri doğru seçmemiz önemlidir.

Arkadaşlıkların uzun yıllar devam edebilmesi için kişilerin birbirleriyle iyi geçinmeleri önemlidir.

20 Tirmizî, Zühd, 50.

Hepimiz zaman zaman hatalar yapabilir, arkadaşlarımızı kırabilir veya arkadaşlarımıza kırılabiliriz. Ancak böyle durumlarda bizim de hata yapabileceğimizi unutmamalıyız. Hataları affetmeli ve bilmeyerek de olsa kırdığımız bir arkadaşımız varsa özür dilemeliyiz. Etrafımızda birbirine kırılmış arkadaşlarımız varsa onları da görmezlikten gelmemeliyiz. İslam dini insanların arasını düzeltmeyi sadakadan bile daha değerli görmüştür.[21] Yüce Allah bu konuda bizlere şöyle buyurmuştur: **"Müminler ancak kardeştirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin..."[22]** Bu nedenle bizler de birbirimizi affedebilmeli, küs olan arkadaşlarımızı barıştırmalı, onların da arkadaşlıklarını devam ettirmelerine yardımcı olmalıyız.

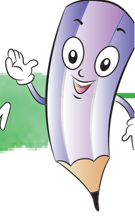
NOT EDELİM

"Bir Müslümanın din kardeşine üç günden fazla küs durması ve karşılaştıklarında birbirlerinden yüz çevirmeleri helal olmaz. Bunların en hayırlısı, önce selam verendir."

(Buhârî, İsti'zân, 9.)

Birbirimize selam vererek, tebessüm ederek, dostumuzun ve arkadaşımızın hâlini hatırını sorarak aramızdaki sevgiyi artırmış oluruz. Hz. Peygamber *"...Yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir şey söyleyeyim mi? Aranızda selamı yayınız."[23]* buyurarak tavsiyede bulunmuştur.

Allah (c.c.) birbirimize haksızlık yapmadan, kötü bir söz söylemeden, dostça ve kardeşçe yaşamamızı istemiştir. Hz. Muhammed (s.a.v.) *"Birbirinizi çekememezlik gibi kötü huylara kapılmayınız. Öfke ve hıncınızı birbirinizden çıkarmaya kalkmayınız. Birbirinizin ayıplarını araştırmayınız. Başkalarının konuştuklarına kulak kesilmeyiniz... Ey Allah'ın kulları! Kardeş olunuz!"[24]* buyurmuş ve kardeşliğimizi bozacak şeylere karşı bizi uyarmıştır.

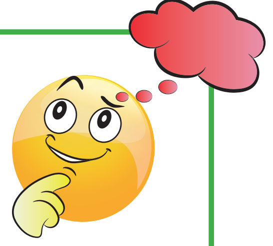
YAZALIM

Arkadaşların birbirleriyle olan ilişkilerinde olması ve olmaması gereken davranışları düşünerek ilgili alanlara yazınız.

OLMALI	OLMAMALI
Güvenilir olmak	Yalan
....	....
....	....
....	....

21 bk. Ebû Dâvûd, Edeb, 50; Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 56.
22 Hucurât suresi, 10. ayet.
23 Müslim, İman, 94.
24 Müslim, Birr, 28.

YORUMLAYALIM

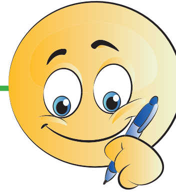
"İyi arkadaşla kötü arkadaş, misk (güzel koku) taşıyan kimse ile körük üfüren (ateşi canlandırmak için üfleyen) kimse gibidir. Misk taşıyan ya sana onu ikram eder yahut sen ondan (miski) satın alırsın ya da ondan güzel bir koku duyarsın. Körük üfüren kimse ise ya elbiseni yakar ya da ondan kötü bir koku duyarsın!"

(Müslim, Birr, 146.)

Yukarıdaki hadiste geçen iyi ve kötü arkadaş benzetmesini yorumlayınız.

Öğretmenlerle İlişkiler

Yüce Allah bizleri akıl sahibi varlıklar olarak yaratmıştır. Aklımız ve duyu organlarımız sayesinde bilgi edinir ve bu bilgilerle insanlar için faydalı bireyler olmak için çalışırız. Bilgi çok önemli bir güçtür ve gelişmek için de gereklidir. Bu yüzden hayatımız için faydalı olabilecek bilgilere sahip olmak bizim öncelikli amaçlarımız arasındadır.

NOT EDELİM

"Sadakanın en faziletlisi, Müslümanın bir bilgi öğrenmesi, sonra da o bilgiyi Müslüman kardeşine öğretmesidir."

(İbn Mâce, Sünnet, 20.)

İlim öğrenen ve öğrendiklerini uygulayan kişiler toplumda ve Allah (c.c.) katında daha değerli olurlar. Bu yüzden ilim sahibi olmak için çeşitli kitaplar okur, okullara gider ve eğitimler alırız. İlim öğrenme yolunda bizlere rehberlik eden kişiler ise öğretmenlerimizdir. Onlardan öğrendiğimiz bilgilerle daha iyi insanlar olmak için çaba gösterir ve insanlık için faydalı şeyler üretebiliriz.

İslam dini öğrenmeye ve öğretmeye çok önem vermiştir. Yüce Allah ayetlerinde bilmenin ve düşünmenin önemini çokça vurgulamıştır. Hz. Peygamber de öğrenmek ve öğretmeyi en kıymetli şeyler olarak görmüş, kendisinin de bir öğretmen olduğunu söyleyerek şöyle buyurmuştur: *"Şüphe yok ki, ben de sadece bir öğretici olarak gönderildim."*[25]

Hz. Peygamber *"İlim ancak öğrenmekle elde edilir."*[26] buyurmuştur. Bize bilgiyi öğretecek olanlar öğretmenlerimizdir. Bilginin öneminin farkında olmalıyız. Bize bilgiyi veren öğretmenlerimize büyük bir saygıyla yaklaşmalı, onların değerini bilmeliyiz. Öğretmenlerimizin geleceğimiz için ne kadar önemli olduğunu unutmamalı ve onları üzecek davranışlardan kaçınmalıyız.

25 Dârimî, Mukaddime, 32.
26 Buhârî, İlim, 10.

YORUMLAYALIM

"Kim ilim için yola çıkarsa Allah ona cennete giden yolu kolaylaştırır. Melekler, hoşnutluklarından dolayı ilim talebesine kanatlarını serer. Sudaki balıklara varıncaya kadar yer ve gök ehli âlim kişinin bağışlanması için Allah'a (c.c.) yakarır. Âlimin, âbide (ibadet edene) üstünlüğü, (parlaklık, görünürlük ve güzellik bakımından) ayın diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir. Kuşkusuz âlimler peygamberlerin vârisleridir. Peygamberler miras olarak ne altın ne de gümüş bırakmışlardır; onların bıraktıkları yegâne miras ilimdir. Dolayısıyla kim onu alırsa büyük bir pay almış olur."

(Tirmizî, İlim, 19.)

Hz. Peygamberin bu sözünü bilgiye ve onu öğretene olan saygı açısından yorumlayınız.

TAMAMLAYALIM

Aşağıda anlatılan olayı tamamlayınız.

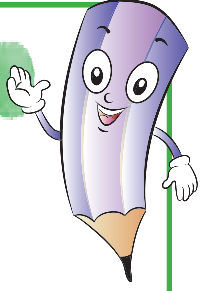
Belediye otobüsü okul önündeki durakta durdu ve kalabalık bir öğrenci grubu gürültülü bir şekilde otobüse bindi. Bütün yolcuların bakışları öğrencilere yönelmişti. Öğrenciler şakalaşarak, kahkahalar atarak, itişe kakışa boş olan koltuklara oturdular. Otobüs henüz kalkmamıştı ki bir öğretmen de son anda yetişti. Otobüste oturacak yer kalmamıştı. Öğrenciler hâlâ gürültü yapıyor ve yüksek sesle konuşmaya devam ediyorlardı. Otobüse binen öğretmen, öğrencilerin sınıf öğretmeniydi...

....

....

Hz. Muhammed (s.a.v.) alimleri, bilgileri ile dünyayı aydınlatan yıldızlara benzetmiştir.
(bk. Ahmed b. Hanbel, Müsned, III, 156.)

YAZALIM

Ailenize, akrabalarınıza, arkadaşlarınıza, öğretmenlerinize, komşularınıza, hayvanlara ve doğaya olan sevginizi nasıl gösterirsiniz? Aşağıdaki ilgili baloncuklara yazınız.

Aileme...

Arkadaşlarıma...

Komşularıma...

Akrabalarıma...

Öğretmenlerime...

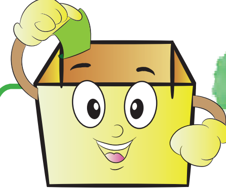
Doğaya...

Hayvanlara...

3. Bir Sure Tanıyorum: Fâtiha Suresi ve Anlamı

"el-Fâtiha" sözünü duyunca ne yaparsınız?

Fâtiha suresi Mekke'de indirilmiştir ve 7 ayetten oluşmaktadır. Kur'an-ı Kerim'in en başında yer alan suredir. Bu surede Yüce Allah'a hamd edilmesinden, Allah'ın (c.c.) tek olduğundan, sadece Allah'a (c.c.) ibadet edileceğinden ve sadece O'ndan yardım istenileceğinden bahsedilir. Surenin sonunda yanlış yolda olmaktan korunmak ve doğru yolda olmak için dua edilir. Surede Yüce Allah'tan nelerin isteneceği, ayrıca istemenin en güzel şekli de öğretilmektedir. Buna göre istemenin şartları; önce ne istediğini bilmek sonra ona gerçekten ihtiyacı olduğunu belirtmek daha sonra da onu elde etmek için yapılması gerekeni yapmaktır. Böylece gerçek dua, nimeti sadece istemek değil o nimete ulaşmanın doğru yoluna girmek ve o yolda sabırla ilerlemektir.

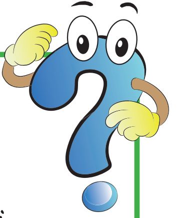

BİLGİ KUTUSU

Hamd, övgü anlamına gelir. Allah'ı (c.c.) övme ve yüceltme anlamında kullanılır.

Fâtiha, açmak, açıklığa kavuşmak anlamlarına gelir.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Fâtiha suresi namazın her rekâtında okunduğu için 5 vakit namaz kılan kişi Fâtiha suresini günde 40 kez okumuş olur.

FÂTİHA SURESİ

أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾ اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿٣﴾ مَالِكِ يَوْمِ

الدِّينِ ﴿٤﴾ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾ اِهْدِنَا الصِّرَاطَ

الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾ صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ

عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾

Okunuşu

1. Bismillâhirrahmânirrahîm

2. Elhamdü lillâhi rabbi'l âlemin,

3. errahmânir-rahîm,

4. mâliki yevmiddîn,

5. iyyâke na'büdü ve iyyâke nestaîn,

6. ihdinas-sırâtal müstakîm,

7. sırâtallezîne en'amte aleyhim,

ğayril mağdûbi aleyhim veleddâllîn.

Anlamı

1. Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

2. Hamd (övme ve övülme) âlemlerin Rabb'i olan Allah'adır.

3. O, Rahman ve Rahîmdir.

4. Hesap gününün sahibidir.

5. Rabb'imiz! Yalnızca sana kulluk eder ve yalnızca senden yardım dileriz.

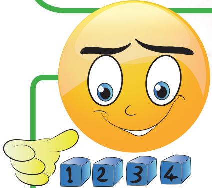
6. Bizleri doğru yola ilet.

7. Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna, gazaba uğramışların ve sapmışların yoluna değil.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Fâtiha suresi namazın her rekâtında okunan bir suredir. Kültürümüzde her duanın sonunda, Kur'an-ı Kerim okunduktan sonra, kabir ziyaretlerinde, cenazelerde, yatmadan önce, zor ve sıkıntılı anlarda okunan bir suredir. Bununla birlikte her zaman ve her durumda Fâtiha suresi okunarak dua edilebilir.

SIRALAYALIM

Karışık şekilde verilen Fâtiha suresinin okunuşunu numaralandırarak doğru bir şekilde sıralayınız.

- mâliki yevmiddîn ( )
- Rabbil âlemin ( )
- iyyâke na'büdü ( )
- Âmin ( )
- ğayril mağdûbi aleyhim ( )
- Bismillâhirrahmânirrahîm ( )
- ihdinas-sırâtal müstakîm ( )
- sırâtallezîne ( )
- errahmânir-rahîm ( )
- Elhamdü lillâhi ( )
- en'amte aleyhim ( )
- veleddâllîn ( )
- ve iyyâke nestaîn ( )

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. Güzel ahlaka örnek olarak beş davranış yazınız.

....

....

2. Sınıf ortamında birbirinize saygınızı gösteren üç davranış yazınız.

....

....

3. Aile büyüklerimiz ve kardeşlerimizle ilişkilerimiz nasıl olmalıdır? Örneklerle açıklayınız.

....

....

4. Arkadaşlarımıza nasıl davranmalıyız? Kısaca açıklayınız.

....

....

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. İslam dini insanlara karşı alçak gönüllü, iyi, dürüst, adaletli ve güvenilir olmayı öğütler. Anne babaya iyi davranılmasını, komşu, dost ve akrabalarla iyi ve kardeşçe geçinilmesini ister. Yoksullara yardım etmeyi, insanlara saygılı olmayı, başkalarının haklarını gözetmeyi buyurur.

Verilen paragrafa göre Müslümanın en önemli özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Güzel ahlaklı olmak

B) Kültürel faaliyetlerde bulunmak

C) Sürekli ibadet etmek

D) Çok çalışmak

2. “Mümin kendisiyle dostluk kurulabilen kişidir...” (Ahmed b. Hanbel, Müsned, II, 400.)

Yukarıdaki hadiste bahsedilen dostluk bağını kurabilmek için aşağıdaki davranışların hangisinden uzak durulmalıdır?

A) Lakap takmak **B)** Hediye vermek

C) Selam vermek **D)** Gülümsemek

3. “Hiçbir anne baba, çocuğuna güzel terbiyeden daha kıymetli bir bağışta bulunmamıştır.” (Tirmizî, Birr, 33.)

Yukarıdaki hadise göre anne babanın evladına vereceği en değerli şey aşağıdakilerden hangisidir?

A) Güzel ahlak
B) Yeni kıyafet
C) Maddi destek
D) Teknolojik cihaz

4. Aşağıdakilerden hangisi aile içi görevlerimizden değildir?

A) Anne ve babamıza karşı saygılı davranmak

B) Kardeşlerimize yardımcı olmak

C) Aile büyüklerimizi ziyaret etmek

D) Arkadaşlarımızı ziyaret etmek

5. “Kusursuz dost arayan dostsuz kalır.” atasözünde aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

A) Dost bulmaya gerek yok
B) Kusursuz insanlar olabilir.
C) Her insanın kusuru olabilir.
D) Dostlarımız kusursuz olmalıdır.

6. Aşağıdakilerden hangisi akrabalarımızla ilişkilerimizde dikkat etmemiz gereken kurallardan biri değildir?

A) Maddi ve manevi olarak destek olmak

B) Hataları ve kusurları affetmek

C) Ziyaretlerde bulunmak

D) Her gün görüşmek

7. Fâtiha suresiyle ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

A) Dokuz ayetten oluşur.

B) Surede Hz. Peygamberin güzel ahlakından bahsedilir.

C) Namazın her rekâtında okunan bir suredir.

D) Medine döneminde indirilmiştir.

C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri verilen kelimelerden uygun olanlarla doldurunuz.

(saygı, sevgi, aile, akraba, öğretmen, arkadaş, komşu, ahlak)

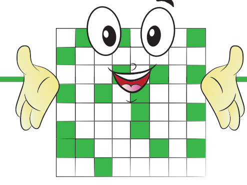
1. Güzel davranışlı ve iyi huylu kimselere güzel ....lı denir.

2. ....ya yardım etmek Allah'ın (c.c.) emirlerindendir.

3. .... içindeki bireyler birbirlerine destek olmalıdır.

4. Evleri birbirine yakın yaşayan insanlara .... denir.

BULALIM

Aşağıdaki kelime avını çözüp, kalan harflerle gizli olarak verilen mesajı bulunuz.

M	G	Ü	A	K	A	R	D	E	Ş
E	A	B	İ	Z	E	L	A	H	L
R	N	A	L	A	K	L	I	O	L
H	N	B	E	M	A	L	G	S	S
A	E	A	I	Y	I	Z	Ü	A	E
M	İ	Y	İ	L	İ	K	V	Y	V
E	Ş	E	F	K	A	T	E	G	G
T	B	İ	R	L	İ	K	N	I	İ
A	K	R	A	B	A	Ö	Ğ	Ü	T
S	O	R	U	M	L	U	L	U	K

- Aile
- Akraba
- Anne
- Baba
- Birlik
- Güven
- İyilik
- Kardeş
- Merhamet
- Öğüt
- Saygı
- Sevgi
- Sorumluluk
- Şefkat

_ _ _ _ _   _ _ _ _ _ _ _   _ _ _ _ _ _ _ _ _

4. ÜNİTE

HZ. MUHAMMED'İ TANIYALIM

Kavramlar

Cahiliye, Kâbe, el-emin, mevlit, Ehl-i Beyt

Ünitemize Hazırlanalım

1. Mekke ve Medine şehirlerini haritadan bulunuz.
2. Peygamber kelimesinin anlamını sözlükten bularak defterinize yazınız.
3. "Muhammedü'l-Emin" ne demektir? Araştırınız.
4. Size göre bir peygamberde bulunması gereken özellikler nelerdir? Düşüncelerinizi defterinize yazınız.

1. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Doğduğu Çevre

Mekke şehri ve Kâbe ile ilgili neler biliyorsunuz?

Hz. Muhammed'i (s.a.v.) daha iyi tanımak için onun dünyaya geldiği Mekke şehrinin tarihini bilmemiz gerekir. Arap Yarımadası'nda bulunan Mekke, Müslümanlar için çok önemli bir şehirdir. Çünkü Müslümanların kıblesi olan Kâbe Mekke'dedir. **Kâbe,** yeryüzünde Allah'a (c.c.) ibadet amacıyla yapılan ilk mabettir.[1] Hac ibadeti esnasında ziyaret edilen diğer dinî mekânlar da Mekke şehri ve civarında bulunur.

Yapıldıktan sonra yıkılan ve yeri unutulan Kâbe, Hz. İbrahim (a.s.) ve oğlu Hz. İsmail (a.s.) tarafından yeniden inşa edilmiştir. Bu konu Kur'an-ı Kerim'de şöyle anlatılmaktadır: **"Hani İbrahim, İsmail ile birlikte evin (Kâbe'nin) temellerini yükseltiyor, 'Ey Rabbimiz! Bu yaptığımızı kabul buyur. Şüphesiz Sen işitensin, bilensin. Rabbimiz! bizi Müslümanlardan eyle ve neslimizden de Müslüman bir ümmet çıkar…' (diye dua ediyorlardı.)"[2]**

OKUYALIM

KÂBE

Hz. Âdem'den (a.s.) sonra insanlar çoğaldı ve dünyanın farklı yerlerine dağıldılar. Filistin bölgesinde yaşayan Hz. İbrahim (a.s.), Allah'ın emriyle eşi Hz. Hacer'i ve oğlu Hz. İsmail'i (a.s.) Mekke şehrine getirdi. O zamanlar Mekke kurak bir vadiydi. Ağaç ve su yoktu. İnsanlar o bölgede yaşamıyordu. Kâbe'nin yeri de unutulmuştu. Hz. İbrahim (a.s.), eşini ve oğlunu Allah'ın (c.c.) emriyle burada bırakarak geri döndü. Bir süre sonra anne ile oğlunun yiyecek ve içecekleri tükendi. Hz. Hacer oğluna su aramak için koşuşturmaya başladı. Allah'a dua etti, yalvardı. Geri döndüğünde oğlu İsmail'in ayaklarının değdiği yerden suların aktığını gördü. Bu suya zemzem adı verildi. Zemzem suyunun çıkmasıyla birlikte Mekke'ye yerleşenlerin sayısı arttı. Anne ile oğlu da burada yaşamaya başladılar.

Bir gün Hz. İbrahim (a.s.) Mekke'ye eşini ve oğlunu ziyarete geldi. O ve oğlu, Allah'ın emriyle Kâbe'yi yeniden inşa ettiler. Artık Mekke insanların Allah'a (c.c.) ibadet ettikleri bir yer olmuştu. Hz. İsmail (a.s.) burada evlendi ve çocukları oldu. Zamanla Hz. İsmail'in (a.s.) soyundan gelen Kureyş kabilesi Mekke'ye hâkim oldu. Hz. Muhammed de (s.a.v.) Hz. İbrahim'in oğlu Hz. İsmail'in (a.s.) soyundandır ve Mekke'de dünyaya gelmiştir.

(bk. Sadettin Ünal, "Kâbe", TDV İslam Ansiklopedisi, C 24, s. 21-22.)

1 bk. Âl-i İmrân suresi, 96. ayet.
2 Bakara suresi, 127-128. ayet.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğduğu Mekke şehri, Arap Yarımadasında yer alır.

Mekke'de Dinî Hayat

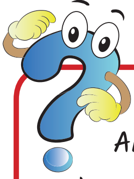
Hz. İsmail'in (a.s.) vefatından sonra Mekkeliler zamanla tek Allah inancından uzaklaştılar. Kâbe'yi kutsal bir ibadet yeri olarak kabul etmelerine rağmen Allah'ı (c.c.) ve ahireti unuttular. Putperest bir topluma dönüştüler. Gittikleri ülkelerden Mekke'ye putlar getirdiler ve kendilerine taştan, tahtadan putlar yaptılar. Bir süre sonra Kâbe'nin içi ve dışı putlarla doldu. Bu dönemde Mekke halkı çeşitli şekil ve büyüklükteki putlara tapınıp, dua ve isteklerini onlardan dilerdi. Putlar adına kurban keser onlar için şenlikler düzenlerdi.

Mekkeli müşrikler ölümden sonra dirilmeye, cennet ve cehennemin varlığına inanmazlardı. Tek düşünceleri daha çok kazanmak ve dünyanın gelip geçici zevkleriyle oyalanmaktı. Böyle olunca da toplumda haksızlıklar, zulümler ve günahlar son derece yaygınlaşmıştı. İçki içmek, kumar oynamak, hırsızlık yapmak, insanların mallarını gasp etmek sıradan davranışlar halini almıştı. Güçlüler zayıfları ezer, zenginler fakirleri hor görür, kölelere, kadınlara ve kız çocuklarına hiçbir değer verilmezdi. Hatta kız çocuğu sahibi olmak ayıplanırdı. Bazı Mekkeliler fakirlik ve ayıplanma korkusuyla kız çocuklarını çölde ölüme terk ederdi.

İslam'dan önce insanların yaşadıkları bu karanlık döneme "cahiliye dönemi" denir. **Cahiliye**; Allah'ın (c.c.) rızasına uygun olmayan tutum ve davranışlar içinde olmak demektir. Cahiliye anlayışının geçerli olduğu toplumlarda bilgi yerine bilgisizlik, dürüstlük yerine yalancılık, adalet yerine zulüm, paylaşma yerine bencillik, merhamet yerine acımasızlık hâkim olur.

Hz. Peygamberin doğduğu dönemde Mekkeli müşrikler cahillik içinde yaşıyordu. Ancak Mekke'de az da olsa, Hz. İbrahim'den (a.s.) kalan doğru inancı sürdüren insanlar da vardı. Bunlara hanif denirdi. Hanifler, Allah'a (c.c.) şirk koşmaz, putlara tapmaz ve günahlardan uzak durmaya çalışırlardı.

Arap Yarımadası'nın değişik bölgelerinde putperestlik dışında farklı inançlara mensup insanlar da yaşardı. Hristiyanlık ve Yahudilik bu inançlardandı. Özellikle Medine şehrinde Yahudiler putperestlerle bir arada yaşarlar ve içlerinden bir peygamberin yakın bir zamanda kendileri için geleceğine inanırlardı.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Allah'a (c.c.) ortak koşmak, O'ndan başka varlıkları tanrı kabul etmek ve onlara tapmak İslam dininde "şirk" olarak adlandırılır ve en büyük günah sayılır. Çünkü tek bir Allah (c.c.) vardır. O'na şirk koşmak insanın büyük bir hatanın içine düşmesine neden olur. Allah'a (c.c.) ortak koşanlara Kur'an-ı Kerim'de "müşrik" adı verilir. İslam dinine göre bir Müslümanın şirkten uzak durması gerekir.

Mekke'de kurulan panayırlarda insanlar bir araya gelirdi. (Temsilî)

Mekke'de Sosyal ve Ekonomik Hayat

Arap Yarımadası'nın yerli halkı olan Araplar kabileler halinde yaşardı. Kabileye bağlılık Araplar için çok önemli kabul edilirdi. Ufak anlaşmazlıklar bile kabileler arasında savaşların çıkmasına sebep olur ve bu savaşlar bazen uzun yıllar süren kan davalarına dönüşürdü.

Mekke'de özgür insanların yanı sıra köleler de vardı. Kölelerin hiçbir hakkı yoktu. Onlar sahiplerinin malı sayılır, pazarlarda alınır satılırdı. Kadınlara ve kız çocuklarına da değer verilmezdi.

Arapların bir kısmı şehirlerde yerleşik olarak, bir kısmı ise çöllerde ve kırsal alanlarda göçebe olarak yaşardı. Göçebe olarak yaşayanlara bedevî denirdi. Bunlar genellikle hayvancılıkla uğraşır ve çadırlarda barınırlardı. Köylerde ve şehirlerde yaşayan Araplar ise geçimlerini tarım ve ticaret yaparak sağlardı.

Mekke gelişmiş bir ticaret şehriydi. Mekkeli Araplar, Suriye ve Yemen şehirleri arasında deve kervanlarıyla ticaret için yolculuklara çıkarlardı. Ayrıca Kâbe tüm Arabistan'da kutsal kabul edildiği için farklı bölgelerde yaşayan Araplar burayı sık sık ziyarete gelirdi. Yılın belli zamanlarında Mekke'de panayırlar kurulurdu. İnsanlar bu panayırlarda buluşur, hem ticaret yapar hem de çeşitli sosyal faaliyetlerde bulunurlardı.

Arap toplumunda şiir sanatı çok gelişmişti. Mekke'de şiir yarışmaları düzenlenir, en güzel şiirler Kâbe'nin duvarına asılırdı. Şairler toplumda büyük saygı görür, başarılı şairler zenginler tarafından ödüllendirilirdi.

2. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Ailesi

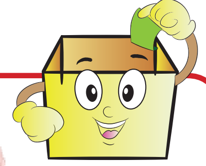
Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ailesinden kimleri biliyorsunuz?

Aile insan hayatında çok önemli bir yere sahiptir. Bu yüzden Hz. Peygamberi daha yakından tanıyabilmek için onun aile büyüklerini de tanımamız gerekir. Onun ailesi insanlığın en hayırlı ailesidir. Hz. Muhammed (s.a.v.) bu konuda şöyle buyurmuştur: *"Allah insanları yarattı ve beni en hayırlılarından kıldı... Ben şahıs olarak da aile olarak da insanların en hayırlısıyım."*[3]

Hz. Muhammed (s.a.v.), Hz. İbrahim'in (a.s.) oğlu Hz. İsmail'in (a.s.) soyundan; Kureyş kabilesinden ve Haşimoğulları sülalesindendir. Kureyşliler insanlar arasında dürüstlük, güvenirlik ve yardımseverlikleriyle tanınırdı. Haşimoğulları ailesi ise Kureyş kabilesinin en asil, en hayırlı ailesiydi.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) dedesi Abdülmuttalip, Kureyş kabilesinin ileri gelenlerindendi. İnsanlar arasında soyluluğu ve iyilikseverliğiyle tanınmıştı. İnsanlara yardım etmeyi severdi. Mekke'ye dışarıdan gelen hacılara su dağıtma görevini üstlenmişti. O, yıllar önce unutulan zemzem kuyusunun yerini Allah'ın (c.c.) yardımıyla bulmuş ve zemzem suyunu yeniden çıkararak insanların faydasına sunmuştu.[4]

3 Tirmizî, Menâkıb, 1.
4 bk. Abdürrezzâk es-San'ânî, El-Musannef, C 5, s. 113.

BİLGİ KUTUSU

Hz. Muhammed (s.a.v.) şöyle buyurdu:
"Ben atam İbrahim'in duası, kardeşim İsa'nın müjdesi ve annem Âmine'nin rüyasıyım..." (Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 127-128.)

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) atası Hz. İbrahim ve oğlu Hz. İsmail (a.s.) Kâbe'yi inşa ederlerken, soylarından bir peygamber göndermesi için Yüce Allah'a dua etmişlerdi. (bk. Bakara suresi, 129. ayet.)

Hz. İsa (a.s.) insanlara Hz. Muhammed'in (s.a.v.) geleceğini müjdelemişti. (bk. Saff suresi, 6. ayet.)

Hz. Âmine Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğumunu müjdeleyen rüyalar görmüştü. (bk. Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 127-128.)

Hz. Peygamberin babası Abdullah ve annesi Âmine Mekke'de herkes tarafından sevilen ve saygı gösterilen kişilerdi. Abdullah, Âmine ile evlendikten kısa bir süre sonra ticaret amacıyla Şam'a ve Gazze'ye gitti. Dönüş yolunda hastalandı ve Mekke'ye varamadan Medine'de vefat etti. Vefat ettiğinde henüz 25 yaşındaydı.[5] Bu nedenle Hz. Muhammed (s.a.v.) yetim olarak doğdu. Hz. Peygamberin annesi Âmine, Zühreoğulları ailesinden Vehb'in kızıydı. Mekke'nin en saygıdeğer hanımlarındandı. Hz. Peygamber altı yaşındayken annesi de vefat etti. Bu sebeple o hem yetim hem öksüz büyüdü. Hz. Muhammed (s.a.v.), annesinin vefatından sonra dedesi Abdülmuttalib'in yanında kaldı. Ancak dedesi de birkaç yıl sonra vefat etti.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hayatında önemli bir yere sahip olan bir diğer kişi amcası Ebu Talip'tir. Ebu Talip saygın ve dürüst biriydi. Mekkeliler tarafından sevilir, sayılır ve sözü dinlenirdi. Yeğeni Hz. Muhammed'i (s.a.v.) çok severdi. Onu kendi çocuğu gibi büyüttü. İlgi ve şefkatini ondan esirgemedi. Ona her zaman destek oldu ve yardım etti. Hz. Peygamber de amcasına karşı daima saygı ve sevgi gösterdi.

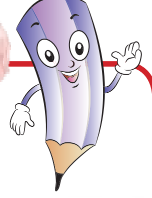
Ebu Talip'in eşi Fâtıma da Hz. Muhammed'e (s.a.v.) annelik yaptı. Ona daima şefkat ve merhametle davrandı, onu diğer evlatlarından ayırmadı. Ebu Talip'in yanı sıra amcaları Zübeyr, Abbas ve Hamza da Hz. Muhammed'e (s.a.v.) yakınlık gösteren aile büyüklerindendi.

5 bk. Belâzurî, Ensâb, C 1, s. 92; İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-nihaye, C 2, s. 263.

Hz. Peygamberin hayatında sütannesi Hz. Halime de önemli bir yere sahiptir. Hz. Peygamber dört yaşına kadar onun yanında büyüdü. Süt kardeşleri Şeyma, Abdullah ve Üneyse ile birlikte güzel bir çocukluk dönemi geçirdi.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hayatında aile büyüklerinin önemli bir yeri vardır. O, kendisini büyüten, seven, koruyan ve destekleyen yakınlarına daima saygı ve sevgi göstermiştir. Bizler de aile büyüklerimize ve yakın akrabalarımıza sevgi ve saygı gösterir, onlara en güzel şekilde davranırız.

YAZALIM

Aşağıdaki boşluklara, verilen kelimelerden uygun olanları yazınız.

(Kureyş - Hz. İsmail (a.s.) - Haşimoğulları - Hz. İbrahim (a.s.))

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) soyu ....'in oğlu ....'e dayanır. Hz. Peygamber .... kabilesinden, ... sülalesindendir.

HZ. MUHAMMED'İN SOYU

- Kureyş kabilesi
- Haşimoğulları sülalesi
- Abdülmuttalip (dedesi)
  - Ebu Talip (amcası)
  - Haris (amcası)
  - Hamza (amcası)
  - Zübeyr (amcası)
  - Abbas (amcası)
  - Ebû Lehep (amcası)
  - Abdullah (babası) — Âmine (annesi)
    - Hz. Muhammed (s.a.v.)
      - Zeynep (kızı)
      - Rukiye (kızı)
      - Ümmü Gülsüm (kızı)
      - Fâtıma (kızı)
      - Kâsım (oğlu)
      - Abdullah (oğlu)
      - İbrahim (oğlu)

3. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Doğumu, Çocukluk ve Gençlik Yılları

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) çocukluğu ve gençliğiyle ilgili neler biliyorsunuz?

Hz. Peygamber Rebiülevvel ayının on ikisinde Pazartesi günü Mekke'de dünyaya geldi. Bu tarih miladi takvime göre 20 Nisan 571 tarihine denk geliyordu. Ailesi Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğumunu büyük bir sevinçle karşıladı. Annesi Âmine biricik oğlunu kucağına aldı, bağrına bastı, öptü, kokladı. Abdülmuttalip torununun doğduğunu haber alınca onu kundağıyla kucaklayıp Kâbe'ye getirdi. Torununa kavuşmanın mutluluğuyla Allah'a (c.c.) şükretti. Kureyşlilere ziyafet verdi, yoksulları doyurdu. Torununa hangi ismi verdiğini soranlara, "Muhammed adını verdim. Dilerim ki gökte Allah, yeryüzünde de insanlar onu iyilikle ansın..." cevabını verdi.[6]

Mekke şehri sıcak ve kurak bir iklime sahipti. Şehrin havası bebeklerin sağlıklı büyümesini zorlaştırıyordu. Bu yüzden Mekkeliler çocuklarını bir süreliğine çevredeki köylerde yaşayan sütannelere verirlerdi. Böylece çocuklar Mekke'ye göre daha sağlıklı bir ortamda büyürdü. Ayrıca Arap dilini güzel ve doğru bir şekilde konuşmayı öğrenirlerdi.

Arapça olarak yazılan "Muhammed Aleyhi's-selâm" yazısının harflerini renkli kalemlerle boyayınız.

Hz. Peygamber doğduğu yıl büyük bir kuraklık yaşandığından herkes geçim sıkıntısı çekiyordu. Sütannelik belli bir ücret karşılığında yapıldığı için hiç kimse Hz. Muhammed (s.a.v.) gibi yetim bir çocuğu almak istemiyordu. En sonunda Halime ve eşi Haris, onu yanlarına almaya karar verdiler. Haris, eşi Halime'ye, "Git onu al. Belki Allah onun vesilesiyle bereket ve bolluk ihsan eder."[7] diyerek eşini gönderdi ve Hz. Muhammed'i (s.a.v.) alarak köylerine döndüler. Hz. Peygamber'in gelmesiyle birlikte gerçekten de evlerine bolluk ve bereket geldi. Sütannesi ve süt kardeşleri onu çok sevdiler. Hz. Peygamber de onların yanında çok mutlu günler geçirdi. Sağlıklı bir şekilde büyüdü.

6 İbn Asâkir, Târîhu medîneti Dımaşk, C 3, s. 32.
7 İbn Sa'd, Tabakât, C 1, s. 111.

Ahmed Mahmud Muhammed Mustafa

Adı güzel kendi güzel Muhammed

Canım kurban olsun senin yoluna
Adı güzel kendi güzel Muhammed
Söylenirsin cümle alem dilinde
Adı güzel kendi güzel Muhammed

Bir elinde yeşil alem duası
Müminlerin sevgisi, canlar sefası
On sekiz bin alemin Mustafası
Adı güzel kendi güzel Muhammed

Teslim Abdal

OKUYALIM

FİL OLAYI

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğduğu yıl Mekke'de çok önemli bir olay yaşandı. Ebrehe adında bir komutan Yemen'de büyük bir tapınak inşa ettirmişti. Artık Kâbe'nin değil kendi tapınağının ziyaret edilmesini istiyordu. Bu sebeple büyük bir ordu ile Kâbe'yi yıkmak için yola çıktı. Ordusunda filler de vardı. Mekke yakınlarında konaklayan ordu Mekkelilere ait bazı hayvan sürülerini gasp etmişti. Bu sürüler içinde Abdülmuttalip'in iki yüz devesi de vardı. Abdülmuttalip Ebrehe'nin yanına giderek develerinin geri verilmesini istedi. Ebrehe bu duruma şaşırdı, "Ben buraya kutsal Kâbenizi yıkmaya geldim sen ise develerinin peşindesin." diyerek şaşkınlığını ifade etti. Abdülmuttalip ise ona, "Ben develerin sahibiyim. Kâbe'nin sahibi ise Yüce Allah'tır. Şüphesiz ki Allah kendi evini koruyacaktır." şeklinde cevap verdi. Ebrehe bu cevap karşında daha da şaşırdı ve adamlarına Abdülmuttalip'in develerini geri vermesini emretti. Abdülmuttalip Mekke'nin etrafındaki dağlara saklanmış olan halkının yanına döndü. Herkes korku ve panik içinde olacakları bekliyordu.

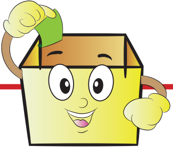
Ebrehe ordusuna hücum emri verdi. Ordu harekete geçmiş ilerlerken bir anda ordunun en önündeki fil yere çöküp kaldı. Ne yapsalar Kâbe'ye doğru hareket etmiyordu. Askerler fili hareket ettirmeye çalışırken gökyüzünde bir karaltı belirdi. Ebabil kuşlarından oluşan büyük bir kuş sürüsü ordunun üzerinde dönmeye, pençelerindeki ve gagalarındaki taşları orduya atmaya başladı. Taşlar kime isabet etse o kişi oracıkta can veriyor ya da yaralanıyordu. Kısa bir süre içinde fil ordusu dağılıp gitti. Bu olay Kur'an-ı Kerim'de Fil suresinin mealinde şöyle anlatılmıştır:

"Rabbin, fil sahiplerine neler etti görmedin mi?
Onların kötü planlarını boşa çıkarmadı mı?
Onların üstüne sürü sürü kuşlar gönderdi.
O kuşlar, onların üzerlerine balçıktan pişirilmiş taşlar atıyordu.
Böylece Allah onları yenilip çiğnenmiş ekine çevirdi." (Fil suresi, 1-5. ayetler.)

Mekkeliler bu olayı sevinçle karşıladılar. Fil olayı olarak meşhur olan bu olaydan sonra Arapların Kâbe'ye verdikleri önem daha da arttı.

(bk. Mustafa Fayda, "Fil Vak'ası", TDV İslam Ansiklopedisi, C 13, s. 70-71.)

BİLGİ KUTUSU

*Hz. Peygamber'in doğumunu anlatmak için "Mevlit" kavramı kullanılır. **Mevlit**; doğma, doğum zamanı, doğum yeri, doğum yıldönümü gibi anlamlara gelir. Geçmişte, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğum günü olan Rebiülevvel ayının 12. gecesinde camiler kandillerle donatıldığı için bu geceye "Mevlit Kandili" ismi verilmiştir. Müslümanlar Mevlit gecesi Hz. Muhammed'e (s.a.v.) bol bol salavat duası okur, onu peygamber olarak gönderdiği için Allah'a (c.c.) şükrederler. Toplumumuzda Mevlit kandilinde Hz. Peygamber için yazılmış ve Mevlit adı verilen şiirler okumak da bir âdettir.*

Hz. Peygamber dört yaşına kadar sütannesi Halime'nin yanında kaldı. Daha sonra annesi Âmine'ye teslim edildi. Altı yaşındayken annesiyle beraber babasının Medine'deki kabrini ziyaret etti. Bu vesileyle Medine'deki akrabalarını da tanıdı. Orada yüzme öğrendi, arkadaşlar edindi, güzel günler geçirdi. Nihayet dönüş vakti gelmişti. Annesi Mekke'ye dönüş yolunda hastalandı ve vefat etti. Dadısı Ümmü Eymen, Hz. Muhammed'i (s.a.v.) alıp dedesi Abdülmuttalip'e teslim etti.

Annesinin vefatından sonra Hz. Muhammed'i (s.a.v.) dedesi Abdülmuttalip yanına aldı. Dedesi nereye gitse onu da yanında götürürdü. Toplantılarda Hz. Peygamber'i yanına alır, konuşulan konularda onun da fikrini sorardı. Kâbe çevresinde ve Mekke sokaklarında birlikte dolaşırlardı. Dedesi onsuz sofraya oturmazdı. Kâbe'nin gölgesindeki özel minderine sadece torununun oturmasına izin verir ve "...Allah'a yemin ederim ki, gelecekte bu çocuğun şanı çok büyük olacak." derdi.[8]

Hz. Muhammed (s.a.v.) sekiz yaşındayken dedesi Abdülmuttalip vefat etti. Hz. Peygamber onu çok severdi, bu yüzden vefatına çok üzüldü. Anne ve babasından sonra dedesini de kaybetmişti. Dedesinin vefatından sonra amcası Ebu Talip, yeğeni Hz. Muhammed'i (s.a.v.) himayesine aldı. Ebu Talip Mekke'nin ileri gelenlerinden, merhametli ve gönlü zengin bir insandı. Hz. Peygamberi kendi oğlu gibi severdi.

8 bk. Zehebî, Târîhu'l-İslâm ve vefeyâtü'l-meşâhir ve'l-a'lâm, s. 54.

Onun bereketli bir çocuk olduğuna inanırdı. En iyi şekilde yetişmesi için elinden geleni yapardı. Ebu Talip'in eşi Fâtıma da Hz. Muhammed (s.a.v.) ile kendi çocuğu gibi ilgilenmiş ve ona daima şefkatle davranmıştır. Hz. Muhammed de (s.a.v.) kendisini koruyup gözeten yengesini anne gibi görmüştür. Yengesi Fâtıma vefat ettiği gün ona duyduğu sevgiyi, "*O, beni doğuran annemden sonraki annemdi. Kendisinin çocukları aç dururken o önce benim karnımı doyururdu. Saçımı tarardı.*"[9] sözleriyle dile getirmiştir.

Hz. Muhammed (s.a.v.) on yaşlarındayken, amcasının geçimine katkıda bulunmak için çobanlık yaptı. O, Mekke'nin çevresindeki dağlarda ve ovalarda geçirdiği vakitlerde tabiatı gözlemliyor, yaratılışın güzelliklerini görüyordu. Ayrıca çobanlık yapmak küçük yaştan itibaren ondaki sorumluluk duygusunu geliştiriyor, zorluklar karşısında sabırlı olmayı öğretiyordu.

Ebu Talip ticaretle uğraşır, geçimini bu yolla sağlardı. Zaman zaman kervanlarla ticaret yolculuğuna çıkardı. Hz. Peygamber amcasıyla ilk ticaret yolculuğuna on iki yaşındayken çıktı.[10] Çocukluk ve gençlik yılları amcasının yanında geçen Hz. Muhammed (s.a.v.) bu sürede ondan ticareti öğrendi. Gençlik çağına ulaştığında ise artık tek başına bir ticaret kervanını yönetecek duruma gelmişti. Ticaret amacıyla çeşitli yolculuklara çıkmış; Suriye ve Yemen taraflarına, Doğu Arabistan'a ve diğer bazı bölgelere gitmişti.

Hz. Muhammed (s.a.v.) çocukluğunda amcasıyla ticaret yolculuklarına çıkmıştır.

9 bk. Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr, C 14, s. 351.
10 bk. İbn Hişam, es-Sîre, C 1, s. 191-195.

Muhammedü'l-Emin (Güvenilir Muhammed)

Hz. Muhammed (s.a.v.) kimseye yalan söylemez, kimseyi aldatmaya çalışmazdı. Kendisine emanet edilen şeyleri çok iyi korurdu. Tembelliği sevmezdi. Zamanının kötü alışkanlıklarından uzak durur, içki içmez, kumar oynamazdı. Kimseye haksızlık ettiği görülmemişti. İnsanlar onun fikirlerine son derece değer verir, ona danışırlardı. Çevresindeki herkes onun dürüstlüğüne, merhametine, adaletine hayrandı. O insanların her konuda güvendiği, sevdiği ve saydığı seçkin bir insandı.[11] Bu sebeple Mekkeliler ona **el-Emin** yani "Güvenilir Muhammed" derlerdi.

Hz. Muhammed (s.a.v.) hayatının hiçbir döneminde putlara tapmamış, onlar adına kesilen kurban etinden yememiş, onlar için düzenlenen şenliklere katılmamıştır. O her zaman günahlardan uzak durmuştur. Yüce Allah (c.c.) onu cahiliye davranışları sergilemekten korumuştur. Hz. Peygamber çocukluğundan itibaren Mekke müşriklerinin yaygın kötülüklerinden hiçbirini yapmamıştır.

Hz. Muhammed (s.a.v.) Hilfü'l-Fudûl'a Katılıyor

Arap kabileleri arasında küçük anlaşmazlıklar bile kan davaları yüzünden uzun süren savaşlara dönüşebiliyordu. Bu anlaşmazlıklar nedeniyle toplumda huzur, can ve mal güvenliği kalmamıştı. Sadece Mekkeliler değil Kâbe'yi ziyaret etmek veya ticaret yapmak için Mekke'ye gelenler de bu durumdan olumsuz etkileniyordu. Özellikle fakir ve kimsesiz insanlar büyük haksızlıklara uğruyordu.

Toplumdaki haksızlıklar karşısında bazı iyi ve dürüst Mekkeliler kendi aralarında bir birlik kurdular. "Hilfü'l-Fudûl" yani "Erdemliler Birliği" denilen bu birlik, kim olursa olsun haksızlık ve zulme uğrayan insanların yanında yer alacak ve onlara yardım edecekti. Hz. Muhammed de (s.a.v.) bu birliğe katıldı ve üzerine düşen görevleri yerine getirdi. Çünkü o, haksızlıklara ve zulümlere razı olmayan bir karaktere sahipti.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Evliliği ve Çocukları

Mekke'nin saygıdeğer hanımlarından biri olan Hz. Hatice (r.a.), dürüstlüğünden ve güzel ahlakından haberdar olduğu Hz. Muhammed'e (s.a.v.) kervanlarını yönetmesi teklifinde bulundu. Teklifi kabul eden Hz. Muhammed (s.a.v.) bu ticaretten büyük bir kâr elde etti. Hz. Hatice (r.a.) böylece Hz. Muhammed'i (s.a.v.) daha yakından tanıma fırsatı buldu. Bu iki güzel insan daha sonra evlenip dünyanın en mutlu ailesini kurdular. Hz. Muhammed (s.a.v.) evlendiğinde 25 yaşındaydı. Onların sevgi ve saygıya dayalı evlilikleri Müslümanlar için her zaman en güzel örnek olmuştur.

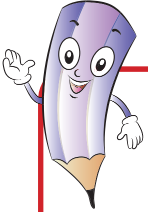
11 bk. İbn Hişam, es-Sîre, C 1, s. 183-184.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) bu evlilikten altı çocuğu olmuştur; Kâsım, Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm, Fâtıma ve Abdullah. Kâsım iki yaşındayken, Abdullah ise bebekken vefat etti. Hz. Fâtıma dışında bütün çocukları Hz. Muhammed'den (s.a.v.) önce vefat etmiştir. Hz. Peygamberin bir de Medine döneminde eşi Hz. Mariye'den (r.a.) doğan ve küçük yaşta vefat eden İbrahim isimli bir oğlu vardır.

Hz. Muhammed (s.a.v.) 35 yaşındayken, geçim sıkıntısı çeken amcası Ebu Talip'e destek olmak için onun oğlu Hz. Ali'nin (r.a.) bakımını üstlendi. O sıralar 5-6 yaşlarında küçük bir çocuk olan Hz. Ali (r.a.), Hz. Muhammed'in (s.a.v.) evinde yetişmiş, onun yanından hiç ayrılmamıştır.

Hz. Muhammed (s.a.v.) güzel ahlakı sayesinde toplumda saygı görmüş ve takdir edilmiştir. Onun davranışları bütün insanlığa örnek olmuştur. Onu örnek alan Müslümanlar doğru sözlü ve güvenilir olur. Emanetleri özenle korur, yalandan uzak durur, şaka bile olsa yalan söylemez. Yerine getiremeyeceği sözler vermez. Haksızlıklar karşısında adaletten yana olur. Aile büyüklerine değer verir, onlara saygı ve sevgi gösterir. Onları incitecek söz ve davranışlardan kaçınır. Aile içi işlerde üzerlerine düşen görevleri yerine getirir.

Hz. Peygamberin çocukluk döneminde yüzmeyi ve ok atmayı öğrenmesi gibi Müslümanlar da çağın gerektirdiği bilgi ve donanıma sahip olmaya gayret eder. Hz. Peygamber gibi kötülüklerden uzak durarak güzel ahlaklı ve erdemli bireyler olmaya çalışır.

YAZALIM

Aşağıdaki kutucuklara Hz. Muhammed'in (s.a.v.) çocuklarının adlarını yazınız.

Hz. Muhammed (s.a.v.)
Hz. Hatice (r.a)

....
....
....
....
....
....

OKUYALIM

KÂBE HAKEMLİĞİ

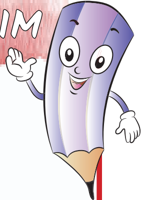

Hz. Muhammed (s.a.v.) 35 yaşındayken Mekkeliler Kâbe'yi tamir etmeye karar verdiler. Çünkü Kâbe yangın ve sel gibi nedenlerle zarar görmüştü. Kâbe'nin yeniden inşası için gerekli tüm hazırlıklar tamamlandı. Kabileler arasında iş bölümü yapıldı ve herkes bu iş bölümüne göre çalışmaya başladı. Hz. Muhammed (s.a.v.) de bu tamir işine katıldı.

Kâbe'nin yeniden inşası bitip sıra Hacerü'l-Esved'i yerine koymaya gelince kabileler arasında anlaşmazlık çıktı. Hacerü'l-Esved, Kâbe'nin güneydoğu köşesine yerleştirilen ve kutsal kabul edilen siyah bir taştı. Her kabile bu siyah taşı kendisi yerleştirmek istiyordu. Anlaşmazlık neredeyse savaşa dönüşecekti. Sonunda yaşlı bir Mekkelinin yaptığı teklifi kabul ettiler; Kâbe'ye ilk gelen kişiyi hakem seçecekler ve onun verdiği karara uyacaklardı. Gelen kişi Hz. Muhammed (s.a.v.) idi. Onu gören herkes çok sevindi. Çünkü o Muhammedü'l-Emin'di. Kararında adaletsizlik yapmazdı. Durumu Hz. Muhammed'e (s.a.v.) anlattılar. Hz. Muhammed (s.a.v.) bu anlaşmazlığa çok akıllıca bir çözüm buldu; hırkasını yere serdi ve Hacerü'l-Esved'i üzerine koydu. Her kabileden bir temsilci hırkanın bir ucundan tuttu ve onu birlikte taşıdılar. Son olarak Hz. Muhammed (s.a.v.) taşı alarak yerine yerleştirdi. Bu şekilde çıkması muhtemel bir çatışmayı da engellemiş oldu. Bu olaydan sonra Mekkelilerin Hz. Muhammed'e (s.a.v.) olan sevgi ve saygıları daha da arttı.

(bk. İbn Hişam, es-Sîre, C I, s.204-211.)

YAZALIM

Sizler de Hz. Muhammed'den (s.a.v.) öğrendiğiniz güzel davranışları aşağıdaki kutucuklara yazınız.

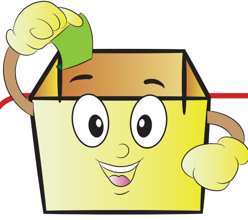
Dürüst olmayı Hz. Muhammed'den (s.a.v.) öğrendim.

4. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Mekke ve Medine Yılları

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Mekke ve Medine'deki hayatıyla ilgili neler biliyorsunuz?

Hz. Muhammed (s.a.v.) 610 yılının Ramazan ayında Kadir gecesinde Hira mağarasında derin düşünceler içindeyken Yüce Allah, vahiy meleği Cebrail (a.s.) aracılığıyla ona Alak suresinin ilk beş ayetini vahyetti.

Hz. Muhammed (s.a.v.) heyecan içinde evine döndü ve başına gelenleri hanımı Hz. Hatice'ye (r.a.) anlattı. Hz. Hatice (r.a.) onu sakinleştirdi. Daha sonra bu olayı bir hanif olan Varaka'ya anlattılar.[12] O, Hz. Muhammed'e (s.a.v.) korkmaması gerektiğini, ona gelen meleğin Cebrail (a.s.) olduğunu ve kendisine peygamberlik verildiğini söyledi.[13] Bu olay yaşandığında Hz. Muhammed (s.a.v.) 40 yaşındaydı.

BİLGİ KUTUSU

Yüce Allah'ın peygamberlerine gönderdiği her türlü bilgi ve mesaja ve bunların bildirilme işine vahiy denir. Kutsal Kitabımız Kur'an-ı Kerim, 23 yıllık bir süre içinde Allah'tan (c.c.) Hz. Muhammed'e (s.a.v.) ayet ayet, sure sure indirilen vahiylerden oluşur.

12 bk. Bünyamin Erul, "Varaka b. Nevfel", TDV İslam Ansiklopedisi, C 42, s.517.
13 bk. Buhârî, Bed'ül-vahy, 3.

İlk Müslümanlar

İlk vahiyden bir süre sonra Yüce Allah, Hz. Muhammed'e (s.a.v.) mesajlarını insanlara açıklama ve onları İslam dinine davet etme görevi verdi. O, en yakınlarından başlayarak insanları İslam'a çağırdı. Hz. Hatice (r.a.), Hz. Ali (r.a.), Hz. Zeyd (r.a.) ve Hz. Ebu Bekir (r.a.) ilk Müslümanlar oldular.

İslam'a Açık Davet

Hz. Muhammed (s.a.v.) İslam'a davetini peygamberliğinin ilk üç yılında gizlice yürüttü. Dördüncü yıldan itibaren ise insanları açıktan İslam'a davet etmeye başladı. Amcası Ebu Talip kendisine her zaman yardımcı olacağını söyledi. Ancak diğer amcası Ebu Lehep bu davete karşı çıktı.

Hz. Muhammed (s.a.v.) yakın akrabalarından sonra bütün Mekkelileri Müslüman olmaya çağırmak için Safâ tepesine topladı. Onlara, *"Ey Kureyşliler! Ne dersiniz, size şu dağın arkasından (sizinle savaşmak üzere düşman) atlılar geliyor diye haber versem bana inanır mıydınız?"* diye sordu. Oradakiler, "Biz senin hiç yalan söylediğini görmedik." şeklinde cevap verdiler.[14] Bunun üzerine Hz. Muhammed (s.a.v.) onları tek olan Allah'a (c.c.) iman etmeye çağırdı. Amcası Ebu Lehep ona yine karşı çıktı ve davetini engelledi.

Bu olaydan sonra Hz. Muhammed (s.a.v.) tüm gayretiyle insanları Allah'ın (c.c.) tek olduğuna, ortağı bulunmadığına, kendisinin de Allah'ın (c.c.) peygamberi olduğuna inanmaya çağırdı. Ancak kötü niyetli ve inatçı insanlar İslam dininin yayılmasına engel olmak için ellerinden geleni yaptılar. Özellikle Ebu Lehep, Ebu Cehil ve Ebu Süfyan, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) davetine engel olmak ve Müslümanları da İslam dininden döndürmek için her türlü eziyet ve işkenceyi yapmaktaydılar.

Baskılar ve zulümler karşısında Hz. Muhammed (s.a.v.) isteyen Müslümanların Habeşistan'a hicret etmelerine izin verdi. Habeşistan kralı Necaşi âdil bir insandı.Ülkesine sığınan Müslümanları himayesine

Müslümanların ilk hicreti Habeşistan'adır.

14 Buhârî, Tefsîr, (Leheb) 1.

aldı. Mekkeli müşriklerin Müslümanları Habeşistan'dan geri getirme girişimleri boşa çıktı.

Taif yolculuğu

Hz. Muhammed (s.a.v.) İslam davetini Mekke dışında da duyurmak amacıyla Hz. Zeyd'i (r.a.) yanına alarak Mekke yakınlarındaki Taif şehrine gitti. Burada yaşayanları İslam'a davet etti. Ama onlar bu davete yanaşmadılar. Hatta Hz. Peygamberi taşladılar ve şehirden uzaklaştırdılar.

İsra ve Miraç

Hz. Hatice (r.a.) ve Ebu Talip'in vefatı ve Taif yolculuğunda yaşananlar Hz. Muhammed'i (s.a.v.) çok üzmüştü. Mekkelilerin tavırlarında bir değişiklik de yoktu. Hatta Ebu Talip'in vefatıyla birlikte cesaretleri iyice artmıştı. Tüm bu zorluk, acı ve sıkıntılar yaşanırken Yüce Allah, Hz. Peygambere iki büyük mucize yaşattı. Bunlar; İsra ve Miraç mucizeleridir. İsra; Hz. Peygamberin bir gece Mescid-i Haram'dan Kudüs'teki Mescid-i Aksâ'ya götürülmesi, Miraç ise buradan Yüce Allah'ın huzuruna çıkarılmasıdır.

Medine'ye Hicret

Hz. Muhammed (s.a.v.) daha önce Mekke'ye gelen bazı Medinelilere İslam'ı anlatmış, onlar da Müslüman olup yurtlarına dönmüşlerdi. Sonraki iki yıl içinde Medine'den daha kalabalık Müslüman gruplar Mekke'ye geldiler. Her konuda İslam'ın emir ve yasaklarına uyacaklarına ve Medine'ye gelirse onu canları gibi koruyacaklarına dair Hz. Muhammed'e (s.a.v.) söz verdiler. Bu olaydan sonra Mekkeli Müslümanlar küçük gruplar halinde Medine'ye göç etmeye başladı. Hz. Peygamber de 622 yılında Medine'ye hicret etti. Hicret olayı İslam tarihi açısından çok önemli bir olaydır. Hicretle birlikte Medine'de bir İslam Devleti kuruldu. Müslümanların Mekke'de yaşadığı acılar son buldu. Müslümanlar için Medine yeni bir başlangıç oldu.

Medine'ye hicret İslam tarihinin en önemli olaylarındandır.

Mescid-i Nebi (Peygamber Mescidi)

Hz. Muhammed (s.a.v.) Medine'ye varır varmaz yaptığı ilk iş bir mescit inşa etmek oldu. Burası hem ibadet yeri hem yönetim merkeziydi. Mescidin bir bölümü Hz. Peygamberin eviydi. Mescitte "suffe" denilen bir bölüm daha vardı. İsteyen sahabiler burada kalır ve Hz. Peygamberden ilim öğrenirlerdi.

BİLGİ KUTUSU

Hz. Peygamberin mescidine "Mescid-i Nebi" yani "Peygamber mescidi" denir. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) kabri de bu mescidin içindedir.

Medine İslam Toplumu

Hz. Peygamber Medine'ye gelir gelmez, barış ve güven esasına dayalı bir toplum meydana getirmek için çalışmalara başladı. Medineli Müslümanlar (ensar) ile Mekke'den hicret etmiş Müslümanları (muhacir) birbirleriyle kardeş ilan etti. Ensar, kardeş oldukları muhacirlerin bütün ihtiyaçlarıyla ilgilendi. Onlara her türlü yardımı sağladı. Bu şekilde Medine'de tarihin en güzel kardeşlik örneği yaşandı.

Hz. Muhammed (s.a.v.) Medine'de yaşayan Yahudilerle de bir anlaşma yaptı. Buna göre herkes Medine'de barış içinde yaşayacak ve şehri dış tehditlere karşı birlikte savunacaklardı.

Hudeybiye Barış Anlaşması

Müslümanlar Medine'ye hicret edince özgürlük ve huzura kavuştular. Ancak Mekkeli müşrikler onları orada da rahat bırakmıyordu. Baskılar, sonunda çatışmaya dönüştü. 624 yılında Müslümanlar, Mekkeli müşrikleri Bedir savaşında bozguna uğrattı. Bedir savaşının intikamını almak isteyen müşrikler 625 yılında Müslümanlara tekrar saldırdılar. Uhud savaşında Müslümanlar galip gelecekken, Hz. Peygamberin stratejik bir noktaya yerleştirdiği okçular yerlerini terk edince üstünlüklerini kaybettiler. Bu savaş iki taraf için de tam bir sonuç elde edilemeden sona erdi. 627 yılında Mekkeliler bu defa büyük bir orduyla Medine'yi kuşattılar ama şehri ele geçiremeyip geri döndüler. Bu savaşa Hendek savaşı denildi. Çünkü Müslümanlar Medine şehrinin etrafına geniş hendekler kazmışlardı. Düşman birlikleri bu hendekleri geçemediler.

Müslümanlarla Mekkeli müşrikler arasında 628 yılında Hudeybiye anlaşması imzalandı. Anlaşmaya göre iki taraf on yıl savaşmayacaktı. Bu barış ortamı İslam'ın yayılmasını hızlandırdı.

Mekke'nin Fethi

630 yılında müşrikler Müslümanlarla yaptıkları Hudeybiye anlaşmasını bozdular. Bu sebeple Hz. Muhammed (s.a.v.) Mekke üzerine yürüdü ve şehri fethetti. Bu fetihte savaş çıkmamış ve kan dökülmemiştir. Hz. Muhammed (s.a.v.) ve Müslümanlar kendilerine her türlü eziyeti yapan müşriklerden intikam almadılar. Hepsini affettiler. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) affediciliği onların İslam dinine girmesini kolaylaştırdı. Hz. Muhammed (s.a.v.) Kâbe'yi putlardan temizledi ve onu gerçek kimliğine kavuşturdu. İnsanlar akın akın İslam dinine girdiler. Tüm Arap Yarımadası kısa sürede Müslüman oldu.

Veda Haccı ve Veda Hutbesi

Hz. Muhammed (s.a.v.), 632 yılında ilk ve son haccına çıktı. Medine'den Mekke'ye geldi ve hac ibadetini yerine getirdi. Binlerce Müslüman bu ibadet esnasında ona eşlik etti. Hz. Muhammed (s.a.v.) burada Veda Hutbesi olarak bilinen hutbesini okudu. Veda Hutbesi sadece Müslümanlar için değil tüm insanlar için çok önemli bir hutbedir. Çünkü bu hutbede insanların adalet ve huzur içinde yaşaması için gereken temel ilkeler açıklanmıştır.

Hz. Muhammed (s.a.v.), Veda haccından kısa bir süre sonra Medine'de vefat etti ve burada defnedildi. Kabrinin olduğu yer Mescid-i Nebi'nin içerisinde, Yeşil Kubbe'nin altındadır.

Mescid-i Nebi ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) kabri

5. Bir Dua Tanıyorum: Salli ve Barik Duaları ve Anlamları

Hz. Muhammed'e (s.a.v.) olan sevgi ve saygınızı nasıl ifade edersiniz?

Hz. Muhammed (s.a.v.) için yapılan özel dualara "salavat duası" denir. Salli ve Barik duaları da Hz. Muhammed (s.a.v.) ve ailesi için okunan iki salavat duasıdır. Yüce Allah sık sık Hz. Muhammed (s.a.v.) için dua edilmesini ve selamlanmasını istemiştir.[15] Bu istek doğrultusunda Müslümanlar, Hz. Peygamber için dua eder; onun için Allah'tan (c.c.) bolluk, bereket, rahmet ve mağfiret ister. Böylece Hz. Peygambere olan sevgi, saygı ve bağlılıklarını göstermiş olurlar. Hz. Muhammed (s.a.v.), *"Kıyamet günü insanların bana en yakını, bana en çok salavat getirendir."*[16] ve, "*...Bana salavat getirin. Çünkü nerede olursanız olun, salavatınız bana ulaşır.*"[17] buyurarak kendisi için dua edilmesinin önemini belirtmiştir. Müslümanlar her namazın son oturuşunda bu iki duayı okurlar.

Müslümanlar, Salli ve Barik dualarında Hz. İbrahim'i (a.s.) ve ailesini de hatırlar. Çünkü Hz. Muhammed'in (s.a.v.) soyunun dayandığı Hz. İbrahim (a.s.) büyük bir peygamberdir. Allah (c.c.) ona ve ailesine pek çok nimetler ihsan etmiştir. Böylelikle Müslümanlar Yüce Allah'ın ona ve ailesine verdiği nimetleri, Hz. Peygambere ve ailesine de vermesi için dua ederler.

15 bk. Ahzâb suresi, 56. ayet.
16 Tirmizî, Vitr, 21.
17 Ebû Dâvûd, Menâsık, 96-97.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ailesine ve akrabalarına **Ehl-i Beyt** (ev halkı) denir. Ancak Ehl-i Beyt kavramı özel olarak şu beş kişi için kullanılır: Hz. Muhammed (s.a.v.), Hz. Fâtıma (r.a.), Hz. Ali (r.a.), Hz. Hasan (r.a.) ve Hz. Hüseyin (r.a.). Müslümanlar, Hz. Peygamberi ve onun mübarek ailesini çok sever, onları saygıyla anar ve kendilerine örnek alırlar.

Salli ve Barik Duaları

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰٓى اٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰٓى اِبْرٰهِيمَ
وَعَلٰٓى اٰلِ اِبْرٰهِيمَ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰٓى اٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلٰٓى
اِبْرٰهِيمَ وَعَلٰٓى اٰلِ اِبْرٰهِيمَ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

Okunuşu

Allahümme Salli alâ Muhammedin ve alâ âli-Muhammed. Kemâ salleyte alâ İbrahime ve alâ âli-İbrahim. İnneke hamîdün-mecîd.

Allahümme bârik alâ Muhammedin ve alâ âli-Muhammed. Kemâ bârekte alâ İbrahime ve alâ âli-İbrahim. İnneke hamîdün-mecîd.

Anlamı

Allah'ım, Hz.Muhammed'e ve ailesine tıpkı Hz. İbrahim'e ve ailesine salât ettiğin gibi salât et. Şüphesiz Sen; en çok övülen ve en yüce olansın.

Allah'ım, Hz.Muhammed'i ve ailesini tıpkı Hz. İbrahim'i ve ailesini bereketli kıldığın gibi bereketli kıl. Şüphesiz Sen; en çok övülen ve en yüce olansın.

OKUYALIM

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) soyu kızı Hz. Fâtıma'dan (r.a.) devam etmiştir. Torunları Hz. Hasan (r.a.) ile Hz. Hüseyin'i (r.a.) çok seven Hz. Muhammed (s.a.v.) onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

"Bunlar benim oğullarım ve kızımın oğullarıdır. Allah'ım ben onları seviyorum sen de onları sev, onları sevenleri de sev." (Tirmizî, Menâkıb, 31.)

Hz. Muhammed (s.a.v.) kızlarına duyduğu sevgiyi ve değeri davranışlarıyla belli ederdi. Kızı Hz. Fâtıma (r.a.) yanına geldiği zaman ayağa kalkar, onun elini tutar, onu öper ve kendi yerine oturturdu. (bk. Ebû Dâvûd, Edeb, 143, 144.)

Hazreti Muhammed

Hz. Fâtıma
Hz. Ali
Hz. Hasan
Hz. Hüseyin

BABA-KIZ

Kızıyla dertleşirlerdi baş başa
Çarşı dönüşü, belki mescit çıkışı.
Bir kâse süt sunardı kızı ona,
Yüzünde eşsiz tebessüm nakışı.

Soylu bir kızdı, babasına çekmiş.
Babası gibi suskun biraz, nazik çokça.

Babanın kalbi titrerdi eğer üzgünse kızı
Bir şal gibi örterdi duası
Bütün acıları, yoksullukları.

Kızıyla baş başa geçirdiği o ikindileri
Özler bütün kızlar, bütün ikindiler.
Babalar dinlesin kızlarını
Kızlar dinlesin babalarını.

Ahmet Murat ÖZEL
(Ev Okulu, Siyer 3, s. 16)

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğduğu dönemde Mekke'deki dinî ve sosyal hayat nasıldı? Açıklayınız.

....

....

....

2. Hz. Muhammed (s.a.v.) ne zaman ve nerede dünyaya gelmiştir? Yazınız.

....

....

....

3. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) eşinin ve çocuklarının isimleri nelerdir? Yazınız.

....

....

....

4. Hz. Muhammed'e (s.a.v.) niçin "el-Emin" lakabı verilmiştir?

....

....

....

5. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Mekke ve Medine yıllarını kısaca özetleyiniz.

....

....

....

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğum gününü ifade etmek için aşağıdaki kavramlardan hangisi kullanılır?

A) Salavat **B)** Haniflik **C)** el-Emin **D)** Mevlit

2. Hz. Muhammed (s.a.v.) güvenilir biriydi. Asla yalan söylemez, kimseyi kandırmaya çalışmazdı. İnsanlar gönül rahatlığıyla eşyalarını ona emanet ederlerdi. Çünkü o emanetleri en iyi şekilde korurdu.

Yukarıdaki paragrafta anlatılan özellikler nedeniyle Hz. Peygambere verilen sıfat hangisidir?

A) Cömert **B)** Merhametli **C)** el-Emin **D)** Kararlı

3. Hz. Muhammed (s.a.v.) ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) 571 yılında Mekke'de dünyaya gelmiştir.

B) Gençlik yıllarında tarım yaparak geçimini sağlamıştır.

C) Annesinin adı Âmine, babasının adı Abdullah'tır.

D) 632 yılında Medine'de vefat etmiştir.

4. I- Ehl-i Beyt, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ailesini tanımlamak için kullanılan bir kavramdır.

II- Medine'ye hicret İslam tarihinin en önemli olaylarındandır.

III- Hz. Muhammed'in (s.a.v.) soyu Hz. İbrahim'in oğlu Hz. İsmail'e (a.s.) dayanır.

IV- Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Veda Hutbesi bütün insanlığı ilgilendiren temel ilkeler içerir.

Yukarıda verilen bilgilerden hangisi ya da hangileri doğrudur?

A) Hepsi **B)** II- III **C)** Sadece IV **D)** II-IV

5. Hz. Muhammed (s.a.v.) bir hadisinde "...Bana salavat getirin. Çünkü nerede olursanız olun, salavatınız bana ulaşır." diye buyurmuştur. (Ebu Davûd, Menâsık, 96-97.)

Yukarıdaki hadiste belirtilen salavat kavramını aşağıdakilerden hangisi doğru olarak tanımlamaktadır?

A) Salavat insanlara iyilik yapmaktır.

B) Salavat doğru sözlü olmaktır.

C) Salavat Hz. Muhammed (s.a.v.) için yaptığımız duadır.

D) Salavat namaza yapılan çağrıdır.

C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri verilen kelimelerle doldurunuz.

(Kâbe, ensar, Mescid-i Nebi, hanif, cahiliye, muhacir, Mekke)

1. Mekke'de İslam gelmeden önce yaşanan bilgisizlik ve adaletsizlik dönemine ....dönemi denir.

2. Mekke'de Hz. İbrahim'in (a.s.) yolundan giderek putlara tapmayan insanlara .... denirdi.

3. Mekke'den Medine'ye hicret eden Müslümanlara ...., Medine'deki Müslümanlara ise .... ismi verilmiştir.

4. Yeryüzünde Allah'a (c.c.) ibadet amacıyla inşa edilen ilk mabet ....'dir.

5. Hz. Peygamberin Medine'de inşa ettiği mescide .... denir.

D. Aşağıdaki cümleler doğruysa başına (D), yanlışsa (Y) yazınız.

1. (   ) Hz. Muhammed (s.a.v.) Kureyş kabilesinden, Haşimoğulları sülalesindendir.

2. (   ) Mekke'de artan zulüm nedeniyle bazı Müslümanların hicret ettikleri ilk yer Habeşistan'dır.

3. (   ) İlk Müslüman olan kişi Hz. Peygamberin yakın arkadaşı Hz. Ömer'dir (r.a.).

4. (   ) Hz. Muhammed (s.a.v.) gençliğinde ticaretle uğraşmıştır.

5. (   ) Hz. Muhammed (s.a.v.) Medine'ye hicret edince Kâbe'yi inşa etti.

6. (   ) Yemen valisi Ebrehe Kâbe'yi yıkınca Mekkeliler onu yeniden inşa ettiler.

7. (   ) Mekkeli müşrikler Müslümanlarla Hudeybiye barış anlaşmasını imzaladılar.

8. (   ) Mekkeliler cahiliye döneminde tek Allah'a (c.c.) ibadet ederlerdi.

9. (   ) Müslümanlar Hz. Peygamberin doğduğu geceyi Mevlid Kandili olarak kutlar.

10. (   ) Hz. Peygamberin Allah'ın (c.c.) huzuruna yükseltilmesi mucizesine İsra denir.

5. ÜNİTE

DİN VE TEMİZLİK

Kavramlar
Abdest, taharet

Ünitemize Hazırlanalım

1. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) temizliğe verdiği önemle ilgili üç örnek bularak defterinize not ediniz.
2. Temizliğine dikkat etmeyen bir kimse hangi sorunlarla karşılaşır? Araştırınız.
3. Evde, okulda, parkta ve sokakta uymamız gereken temizlik kuralları nelerdir? Büyüklerinizle konuşunuz.
4. Çevrenizde abdest alan bir kimseyi gözlemleyiniz ve neler yaptığını not ediniz.
5. "Temiz kalpli olmak" deyiminin ne anlama geldiğini büyüklerinizden öğreniniz.

1. İslam Dini ve Temizlik

Temiz olmak için gün içerisinde neler yapıyorsunuz?

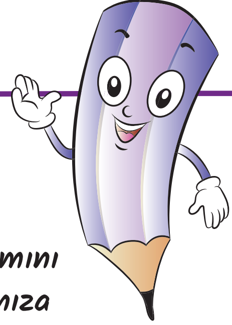
Temizlik; bedenimizin, giysilerimizin, çevremizin ve ahlakımızın kötü, çirkin, pis olan şeylerden arınmasıdır. Temizlik, maddi ve manevi temizlik olarak ikiye ayrılır. Maddi temizlik bedenimizin, giysilerimizin ve çevremizin her türlü kirden ve pastan arındırılmasına denir. Manevi temizlik ise kalbimizin, duygularımızın her türlü kötü fikir ve düşünceden uzaklaşmasıdır. Yüce Allah bedenimizi, elbiselerimizi ve çevremizi temiz tutmamızı emretmiştir. Aynı zamanda Allah (c.c.) rızasını gözeterek güzel davranışlarda bulunmamızı ve kötü davranışlardan uzaklaşarak kalbimizi kirden arındırmamızı istemiştir. Bu konuda Kur'an-ı Kerim'de Allah (c.c.) şöyle buyurmuştur: **"... Elbiseni tertemiz tut. Kötü şeyleri terk et."**[1]

BİLİYOR MUSUNUZ?

*Temizliğin bir diğer adı taharettir. **Taharet** sözlükte "temizlenmek, arınmak" anlamına gelir.*

YAZALIM

Manevi temizliğin tanımını ve bu temizlikle ilgili aklınıza gelen güzel ahlaki davranışları yazınız.

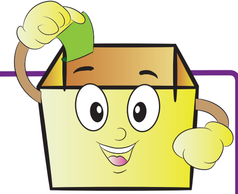
Manevi Temizlik:

Örnekler

1 Müddessir suresi, 4-5. ayetler.

İslam dini, temizliğe büyük önem vermiştir. Çünkü temizlik hem sağlık hem de ibadetler için gereklidir. Hastalığa neden olan mikroplar temiz olmayan ortamlarda çoğalır. Mikropların çoğalması insanların sağlığını bozar ve böylece hastalıklar yaygınlaşır. İslam dini, toplumun sağlıklı, huzurlu ve mutlu olmasını istediği için insanların temiz olmasını ve çevresini de temiz tutmasını ister. Hz. Muhammed (s.a.v.) de *"Temizlik imanın yarısıdır."*[2] hadisiyle Allah'a (c.c.) inanan bir kimsenin temiz olması gerektiğini vurgulamıştır. Aynı zamanda kendisi de bedenini, elbiselerini ve çevresini temiz tutarak Müslümanlara örnek olmuştur.[3]

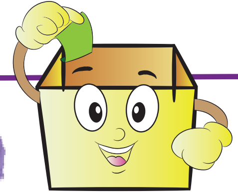
Allah (c.c.) rızası için yapılan her güzel iş ve davranış kalbin kirden arınmasını sağlar. Sözünde durmak, adaletli davranmak, dürüst ve güvenilir olmak gibi güzel davranışlar insanın ahlakını güzelleştirir. Güzel ahlaklı olan bir kimse de başkalarına karşı kötü duygu ve düşünceler beslemez. Kalbindeki temiz duygu ve düşünceler davranışlarına yansır. İnsanlara karşı saygılı davranır ve onlara sevgiyle yaklaşır. Ayrıca maddi ve manevi yönden temiz olan kimse Allah'ın (c.c.) sevgisini de kazanmış olur. Yüce Allah bu konuda şöyle buyurmuştur: **"...Şunu iyi bilin ki, Allah tövbe edenleri de sever, temizlenenleri de sever."**[4] Hz. Muhammed (s.a.v.) de *"Allah temizdir, temizliği ve temiz olanları sever."*[5] hadisiyle Müslümanlara, Allah'ın (c.c.) sevgisini kazanmak için temiz olmayı tavsiye etmiştir.

BİLGİ KUTUSU

İhlâs, sözlükte "saflaşmak, arınmak" anlamına gelir. Terim olarak ise ibadet ve iyilikleri gösterişten ve menfaat kaygılarından arındırıp sadece Allah (c.c.) için yapmak demektir.

İbadet ederken Yüce Allah'ın huzuruna çıkıldığı için O'nun karşısında temiz olmak O'na olan sevgi ve saygımızın bir göstergesidir. Bu yüzden bazı ibadetlerin geçerli olması için temizlik şartı aranır. Örneğin namaz kılacak olan bir kişi abdest almalıdır. Bunun yanı sıra elbiselerinin ve namazın kılınacağı yerin temizliğine dikkat etmeli, kötü duygu ve düşüncelerden uzak durmalı ve Yüce Allah'ın huzuruna öyle çıkmalıdır.

BİLGİ KUTUSU

Abdest, *bedenimizdeki belirli organları dinimizin istediği şekilde yıkanması ve mesh edilmesidir.*

2 Müslim, Tahâret, 1.
3 bk. Tirmizî, Edeb, 41; Ebû Dâvût, Libâs, 25; Buhârî, Enbiya, 54.
4 Bakara suresi, 222. ayet.
5 Müslim, Tahâret, 68.

OKUYALIM

İbrahim abdestin alınışını size anlatmaktadır. Metni okuyarak abdestin alınışını öğreniniz.

Arkadaşlar!
Bugün size abdestin nasıl alındığını anlatacağım.

1 Önce besmele çekiyoruz, sonra da “Niyet ettim Allah rızası için abdest almaya” diyerek niyet ediyoruz.

2 Bileklerimize kadar ellerimizi 3 kere yıkıyoruz.

3 Ağzımıza su alıp iyice çalkalayarak 3 kez yıkıyoruz.

4 Burnumuza 3 kez su alıp burnumuzu temizliyoruz.

5 Yüzümüzü 3 kez yıkıyoruz.

6
Önce sağ kolumuzu sonra sol kolumuzu dirseğimizle birlikte 3 kez yıkıyoruz.

7
Sağ elimizi ıslatarak başımızın dörtte birini mesh ediyoruz.

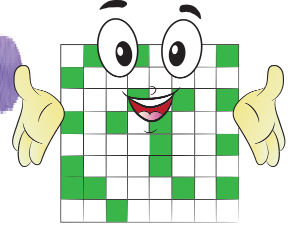

8
Ellerimizi ıslatarak serçe parmaklarımızla kulaklarımızın içini, başparmaklarımızla da kulaklarımızın arkasını temizliyoruz.

9
Kalan üç parmağımızla da ensemizi mesh ediyoruz.

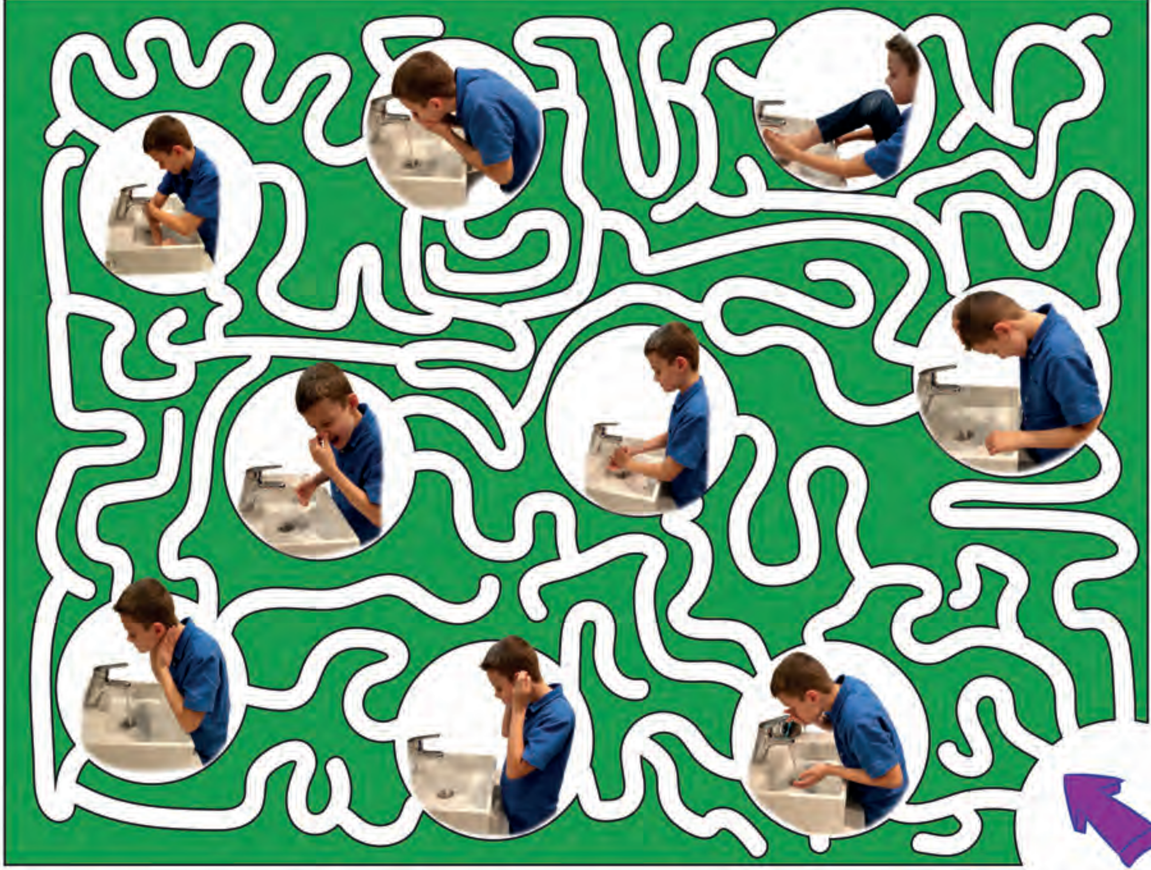

10
Önce sağ sonra sol ayağımızı topuklarımızla birlikte ayak bileklerine kadar yıkıyoruz.

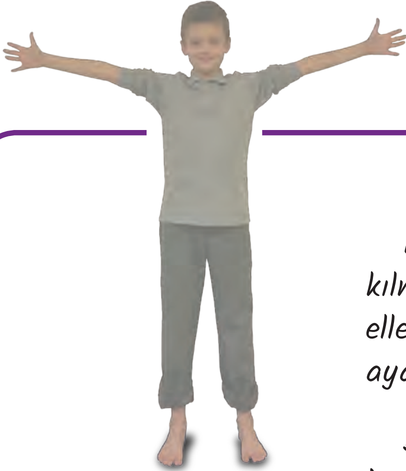

Abdest almak işte bu kadar basit...

BULALIM

Abdestin doğru alınışını takip ederek doğru çıkışı bulunuz.

BOYAYALIM

Mâide suresi, 6. ayette "Ey iman edenler! Namaz kılmaya kalktığınız zaman yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi yıkayın; başlarınızı meshedip topuklara kadar ayaklarınızı da yıkayın..." buyurulmaktadır.

Bu ayete göre abdestin farzlarını bulunuz ve görselde bu kısımları boyayınız.

YORUMLAYALIM

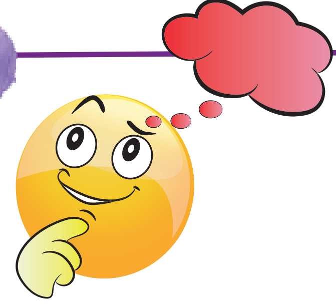
Tamuda olmazdı kullara ceza
Olsa temiz ahlak ve hüsn-i rıza
Hiç şüphe girmezdi gönüle göze
İşte hile, sözde yalan olmasa

Yalancılar belki kızar bu işe
Yalan ayaktadır çıkamaz başa
Kemlik düşünür mü kardeş kardeşe
İşte hile, sözde yalan olmasa

Âşık Veysel

(Yasemin Yurduşen, Âşık Edebiyatındaki Halk Şiirindeki Eğitsel ve Öğretsel Unsurlar (Âşık Veysel Örneği), s. 33.)

Tamu: Cehennem
Hüsn-i rıza: iyi niyet
Kemlik: Kötülük

Yandaki Âşık Veysel'in şiirini manevi temizlikle ilişkilendirerek yorumlayınız.

İnsanın sadece bedenini ve elbisesini temiz tutması sağlık sorunlarını önlemek, huzurlu bir ortamda yaşayabilmek ve dinî görevlerini yerine getirebilmek için yeterli değildir. Çevrenin temizliği de bedenin temiz olması kadar önemlidir. Çünkü bulunduğu çevre yeterince temiz değilse insan yine sağlık sorunları yaşayabilir. Bu yüzden de evimizin, sokağımızın, okulumuzun, bulunduğumuz ortamın temizliğine dikkat etmeliyiz. Allah'ın (c.c.) insanlardan istediği temizliğe gereken özeni göstermeliyiz.

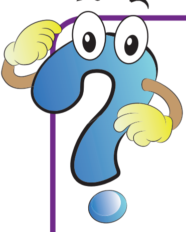

Sağlıklı bir hayat sürdürebilmek için çevremizi temiz tutmalıyız.

2. Bedenimi ve Giysilerimi Temiz Tutarım

Uzun süre yıkanmadığımızda insanlarla ilişkilerimizde ne gibi sorunlar yaşarız?

BİLİYOR MUSUNUZ?

Elbisenin yeni olması değil temiz olması önemlidir.

Beden temizliği, bedenin her türlü kirden arındırılmasıdır. Temizliğe de ilk olarak beden temizliğinden başlamamız gerekir. Ellerimizin ve ayaklarımızın temizliğine, tırnaklarımızın bakımına, dişlerimizin fırçalanmasına, saçlarımızın taranmasına ve vücudumuzun düzenli olarak yıkanmasına özen göstermeliyiz. Beden temizliğinin yanı sıra elbiselerimizin temizliğine de dikkat etmeliyiz. Çünkü bedenimiz ne kadar temiz olursa olsun elbiselerimiz kirliyse bedenimiz de kirlenir. Aynı şekilde elbiselerimiz ne kadar temiz olursa olsun bedenimiz kirliyse elbiselerimiz de kirlenmiş olur.

Bedenimizin ve elbiselerimizin temiz olması insanlarla olan ilişkilerimizi de etkiler. Giyimine ve bedenine özen gösteren kimseler toplum tarafından iyi karşılanır ve onlara saygı duyulur. Bu yüzden de elbiselerimizin temiz ve düzenli olması son derece önemlidir.

OKUYALIM

Sınıf Başkanı olan Ahmet Selim'in temizlik konusunda arkadaşlarına yaptığı konuşmayı okuyunuz.

Sevgili Sınıf Arkadaşlarım,

Bugün sizlerle beden ve elbise temizliği üzerine konuşmak istiyorum. Havalar ısındıkça bu konuda gerekli özeni göstermediğimizi düşünmeye başladım. Öncelikle unutmayın ki "Temizlik imanın yarısıdır."[6]

6 Müslim, Tahâret, 1.

Allah (c.c.) bizim mutluluğumuz ve sağlığımız için temiz olmamızı istemiştir. Temiz olmazsak hastalanabilir ve çevremizdeki insanları rahatsız edebiliriz. Bu yüzden temizliğe öncelikle kendi bedenimizden başlamalıyız.

Sabahları uyandığımızda ilk iş olarak ellerimizi ve yüzümüzü yıkamalıyız. Hz. Muhammed (s.a.v.), yemekten önce ve sonra ellerin yıkanmasını tavsiye etmiştir. Hatta bir hadisinde "Yemeğin bereketi yemekten önce ve sonra elleri yıkamaktır."[7] buyurmuştur. Ayrıca Hz. Muhammed (s.a.v.), ağız ve diş temizliğine de büyük önem vermiştir. Diş temizliğini misvakla yapmış ve Müslümanlara da "Misvak kullanın, çünkü misvak hem ağzı temizler hem de Rabbin rızasını kazandırır..."[8] sözleriyle diş temizliğini tavsiye etmiştir. Bu yüzden mutlaka dişlerimizin temizliğine de dikkat etmeliyiz.

Evden çıkarken okul kıyafetlerimiz temiz ve düzenli olmalıdır. Saçlarımızı taramalı ve tırnaklarımızı düzenli olarak kesmeliyiz. Bu durum hem bizim sağlıklı olmamızı sağlayacaktır hem de çevremizin bize bakışını olumlu anlamda değiştirecektir. Hz. Muhammed (s.a.v.) de tertip ve düzene önem vermiş ve "... Kıyafetlerinizi düzeltin! ... Çünkü Allah (c.c.) çirkin görünümü ve çirkin söz ve davranışları sevmez."[9] buyurarak bu konuda Müslümanları uyarmıştır.

Okuldan veya dışarıdan eve geldiğimizde ellerimizi, yüzümüzü, ayaklarımızı yıkamalı ve elbiselerimizi değiştirmeliyiz. Hatta çok terlediysek yıkanmalıyız. Özellikle sıcak havalarda sık sık yıkanmamız gerekebilir. Hz. Muhammed (s.a.v.) haftada en az bir kere bütün bedenimizi yıkamamızı öğütlemiştir.[10]

Temizliğe dikkat ettiğimizde Allah'ın (c.c.) sevgisini kazandığımız gibi çevremizdeki insanların da sevgisini kazanırız. Toplumda iyi bir şekilde karşılanır ve saygı görürüz. Böylece hem Allah'ın (c.c.) emrini yerine getirmiş oluruz hem de toplumda huzurlu, mutlu bir şekilde yaşamımızı sürdürürüz.

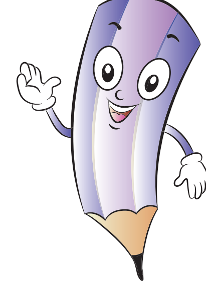
Hepinize sağlıklı ve temiz günler dilerim...

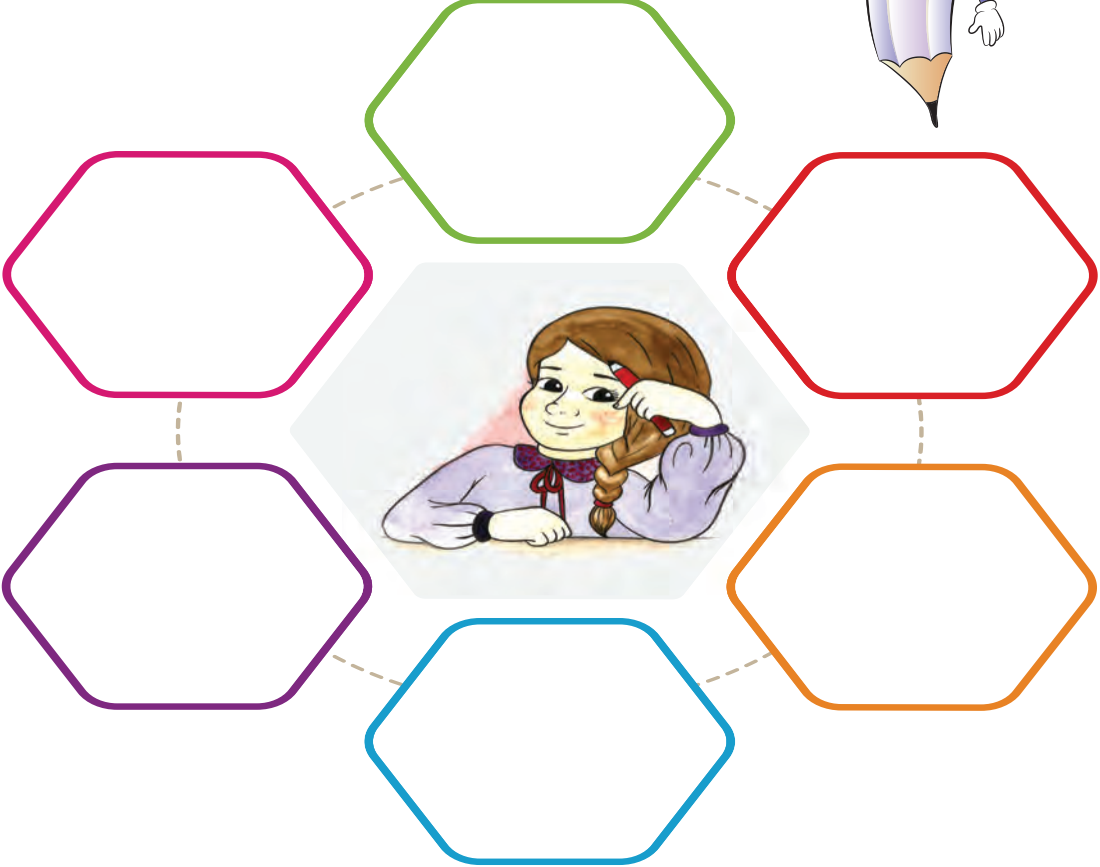
(Bu kitap için yazılmıştır.)

7 Tirmizî, Et'ime, 39.
8 İbn Mâce, Tahâret, 7.
9 Ebû Dâvûd, Libâs, 25.
10 bk. Buhârî, Enbiya, 54.

YAZALIM

Beden ve giysi temizliği için neler yapılması gerektiğini şemada boş bırakılan yerlere yazınız.

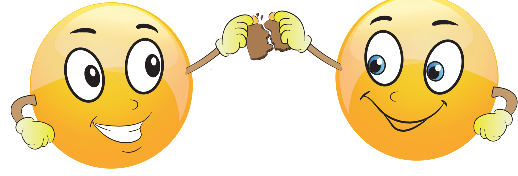
3. Evimi ve Okulumu Temiz Tutarım

“Aslan yattığı yerden belli olur.” atasözünden ne anlıyorsunuz?

İnsanlar zamanının çoğunu aileleriyle birlikte evlerinde geçirir. Yaşadıkları yerin temiz ve düzenli olması aile bireylerinin mutlu ve huzurlu yaşamasını sağlar. Ortak kullanılan alanların ve eşyaların temizliği sağlığımız açısından da önemlidir. Çünkü yaşadığımız yer ve ailemizle ortak kullandığımız eşyalar temiz olmazsa hastalanabilir ve diğer aile bireylerine bu hastalığı bulaştırabiliriz. Ayrıca dışarıdan geldiğimizde başta el ve ayak olmak üzere gereken beden temizliğine dikkat etmeliyiz. Gerekiyorsa giysilerimizi hemen değiştirmeli, eşyalarımızı ortalıkta bırakmamalıyız. Kendi eşyalarımızı ve ortak kullandığımız eşyaları temiz ve düzenli kullanmalıyız. Böylece aile bireylerine saygılı davranmış olur ve bireyler arasındaki sevgi bağını güçlendiririz.

Evde yaşayan her birey evin temiz ve düzenli tutulması için üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmelidir. Uyandıktan sonra yatağını toplamalı, yemek yedikten sonra sofrayı kaldırmalıdır. Tuvalet, banyo ve lavaboların temizliğine dikkat etmelidir. Evin temizliği konusunda büyüklere yardımcı olunmalıdır. Kitaplar, defterler, giysiler düzenli bir şekilde yerine konulmalıdır. Aile bireylerinin düzenli ve tertipli olması onlara kolaylık ve rahatlık sağlar.

PAYLAŞALIM

Dağınık bir çalışma odasında yaşanacak zorluklar nelerdir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Ayrıca kapı önünün temizlenmesi ve çöplerin zamanında atılması evimizin çevresini güzelleştirir. Herkes kendi evinin önünü temizlediği takdirde tüm sokaklar tertemiz olur. Hz. Muhammed (s.a.v.) *"Evlerinizi ve civarını temiz tutunuz."*[11] buyurarak bu konuda Müslümanların gereken özeni göstermelerini istemiştir.

Evimizin temizliğinde üzerimize düşen sorumlulukları yerine getirmeliyiz.

11 Tirmizî, Edeb, 41.

Evlerimizin temizliği kadar okulumuzun temizliğine de dikkat etmemiz gerekir. Arkadaşlarımızla ortak kullandığımız okulumuzun temiz olması hem sağlığımız hem de arkadaşlarımıza olan saygımız açısından önemlidir. Çünkü ortak kullandığımız bu alanların kirletilmesi diğer arkadaşlarımızın sağlıklı bir şekilde yaşamalarına engeldir. Temiz bir okulda eğitim görmek herkesin hakkıdır. Okuldaki eşyalara zarar vermemeli, onları özenle kullanmalıyız. Sınıfın temizliği ve sağlımız için sınıfta koşmamalı, teneffüslerde sınıfı havalandırmalıyız. Evimizde yere çöp atmadığımız gibi sınıfa veya bahçeye de çöp atmamalıyız. Hatta yerde çöp veya rahatsızlık verici bir şey gördüğümüzde Hz. Muhammed'in (s.a.v.) *"Rahatsızlık veren şeyi yoldan kaldırmak sadakadır."*[12] tavsiyesini hatırlayarak onu kaldırmalıyız. Kâğıt israfından kaçınmalı, kâğıt atıklarını geri dönüşüm kutularına bırakmalıyız. Böylece okulumuzda derslerimizi daha huzurlu ve mutlu işleriz.

4. Çevremi Temiz Tutarım

Yanınızdan geçen birinin yere çöp atması veya tükürmesi size ne hissettirir?

Çevre, bütün canlıların yaşadığı ve kullandığı ortak alandır. İnsanlar ve diğer tüm canlılar Allah'ın (c.c.) mükemmel şekilde yarattığı bu çevrede birlikte yaşarlar. Bu yüzden de temizlik konusunda gerekli hassasiyetin gösterilmesi gerekir. Çünkü ortak olarak kullanılan çevrenin kirletilmesi bir başkasının da güzel ve temiz bir çevrede yaşamasına engeldir. Çevresini temiz tutan ve koruyan kişi, diğer canlıların yaşamına saygılı davranmış olur.

İslam dini çevrenin güzelleştirilmesine önem verir.

12 Buhârî, Cihad, 128.

Yüce Allah, evrendeki her şeyi insanların yararlanması için[13] belli bir düzen ve uyum içinde yaratmıştır.[14] **"O, yedi göğü tabaka tabaka yaratandır. Rahman'ın yaratılışında hiçbir uyumsuzluk göremezsiniz. Bir kere daha bak! Hiçbir çatlak ve düzensizlik görüyor musun?"**[15] ayeti, evrenin mükemmel bir şekilde yaratıldığının kanıtıdır. Allah (c.c.) bizden bu mükemmel evreni temiz tutmamızı ve korumamızı istemiştir. Çünkü insanların tabiata zarar veren davranışlarda bulunması insan sağlığını tehdit eder ve çeşitli sıkıntılara sebep olur.

Hz. Peygamber çevre temizliğine çok önem vermiş ve bu konuda Müslümanlara örnek olmuştur. Hz. Muhammed (s.a.v.) *"Yolları ve gölgelikleri, insanların oturup dinlendikleri yerleri kirletmekten sakının."*[16] buyurarak insanları çevrenin temizliği konusunda uyarmıştır. Ayrıca insanlara ağaç dikmeleri konusunda tavsiyelerde bulunmuş[17], yoldan eziyet veren bir taşı kaldırmanın bile bir iyilik olduğunu ifade etmiştir.[18]

YORUMLAYALIM

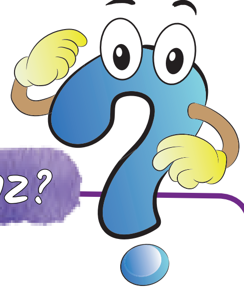

Yukarıdaki şemayı evrendeki doğal dengenin bozulması açısından yorumlayınız.

13 bk. Câsiye suresi, 13. ayet; Bakara suresi, 29. ayet.
14 bk. Bakara suresi, 29. ayet.
15 Mülk suresi, 3. ayet.
16 Müslim, Tahâret, 68.
17 bk. Buhârî, Edebü'l-Müfred, 168.
18 bk. Tirmizî, Birr, 36.

DİN VE TEMİZLİK

Çevre temizliği hem insanlık görevimiz hem de dinimizin bir emridir. Bu yüzden okulumuzu, evimizi ve çevremizi temiz tutmalı ve bu konuda gerekli özeni göstermeliyiz. Kapımızın önünü temizlemeli, yollara çöp atmamalıyız. Doğayı korumalı ve canlılara zarar vermemeliyiz. Denizleri, gölleri kirletmemeli aksine çevremizi güzelleştirmek için elimizden geleni yapmalıyız. Böylece hem Allah'ın (c.c.) emanetini koruruz hem de insanların sağlıklı, mutlu bir şekilde yaşamasına katkı sağlarız.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Bir plastik bardak yaklaşık 250 yılda, bir plastik pet şişesi yaklaşık 1000 yılda doğada çürür.

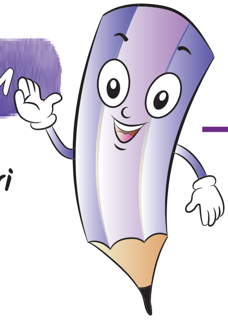

1 ton kullanılmış kâğıt atığının geri dönüşümü sonucunda 16 adet yetişmiş çam ağacı ve 85 m^2 ormanlık alan kurtarılır.

Atık yağlar toprağa ve suya dökülmemelidir. 1 litre atık yağın atılması 1 milyon litre içme suyunu kullanılmaz hâle getirir.

YAZALIM

Çevremizde, evimizde ve okulumuzda kullanmadığımız eşyaları geri dönüşüme nasıl kazandırırız? Bu atıklar ile neler yapabiliriz? Nasıl tekrar kullanabiliriz? Düşüncelerinizi yazınız.

....

....

....

....

....

ÇİZELİM

Piknik yapmak için gittiğiniz bir yerin nasıl olmasını ister-siniz? Çiziniz.

Pikniğe giden her insan doğa-da bir çöpünü bırakmış olsa burası nasıl bir yere dönüşür? Çiziniz

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. İslam dini temizliğe neden önem vermektedir? Açıklayınız.

....

....

2. Bedenimizi temiz tutmak için nelere dikkat etmeliyiz? Yazınız.

....

....

3. Manevi yönden temiz olan bir kimse hangi özellikleri taşır? Yazınız.

....

....

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Aşağıdakilerden hangisi manevi temizliğe örnek bir davranıştır?

A) Elleri yıkamak

B) Yıkanmak

C) Dürüst olmak

D) Dişleri fırçalamak

2. Aşağıdaki ibadetlerin hangisinde ön hazırlık olarak maddi temizlik şartı vardır?

A) Namaz kılmak

B) Dua etmek

C) Oruç tutmak

D) Kurban kesmek

3. Aşağıdakilerden hangisi çevre temizliği ile ilgili kurallardan biri <u>değildir?</u>

A) Kuru yemişlerin kabuklarını yere atmamak

B) Sokaklara, piknik ve park alanlarına çöp atmamak

C) Sebze ve meyveleri yıkadıktan sonra yemek

D) Cam şişeleri, plastikleri ve kâğıtları geri dönüşüme atmak

4. Tarık ödevlerini bitirdi ve kitaplarını toplayıp sokağa çıktı. (I) Sokaktan gelir gelmez akşam yemeği için sofraya oturdu. (II) Yemeğini yedikten sonra ellerini yıkadı ve tabağını kaldırdı. (III) Uyumadan önce dişlerini fırçaladı ve pijamalarını giydi. (IV)

Verilen paragrafa göre, Tarık numaralandırılmış cümlelerin hangisinde temizlikle ilgili eksik bir davranışta bulunmuştur?

A) I **B)** II **C)** III **D)** IV

5. Aşağıdakilerden hangisi temizliğin kişiye olan faydalarından değildir?

A) Sağlıklı olmasını sağlar.

B) Allah'ın (c.c.) sevgisini kazanır.

C) Diğer insanlardan saygı görür.

D) Zengin olmasını sağlar.

6. Aşağıdakilerden hangisi maddi temizlikle ilgili değildir?

A) Yatarken dişlerimizi fırçalamak

B) Yemekten sonra ellerimizi yıkamak

C) Kılık kıyafet temizliğimize özen göstermek

D) Başkasının arkasından olumsuz konuşmak

7. Niyet ettikten sonra üç kere ellerimi yıkadım. Ağzıma ve burnuma üç kere su verip güzelce yıkadım. Kollarımı dirseklerle birlikte üç kere yıkadım. Başımın dörtte birini mesh ettim. Ardından kulaklarımı yıkayıp boynumu mesh ettim. Son olarak da ayaklarımı topuklarla birlikte üç kere yıkadım.

Ömer abdestini alırken yıkaması gereken bir yerini unutmuştur. Ömer aşağıdaki azalarından hangisini yıkarsa abdestini tamamlamış olur?

A) Başını **B)** Yüzünü **C)** Dişlerini **D)** Bacaklarını

C. Aşağıdaki cümleler doğruysa başına (D), yanlışsa (Y) yazınız.

1. (   ) Allah (c.c.) temiz olanları sever.

2. (   ) Bazı ibadetler için temiz olma şartı vardır.

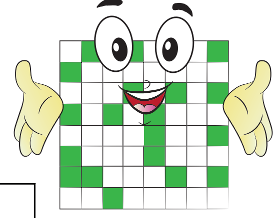
3. (   ) Beden ve elbise temizliği sağlığımızı korumak için zorunlu değildir.

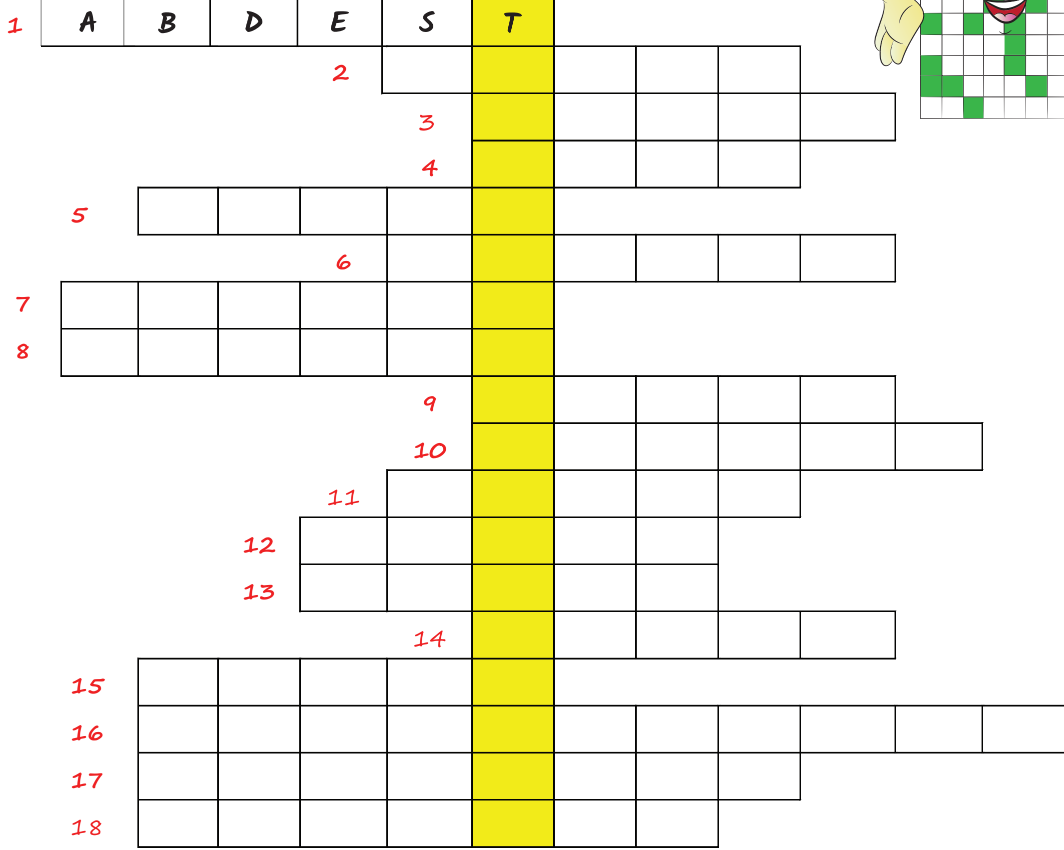
4. (   ) Sözünde durmak, dürüst ve güvenilir olmak maddi temizlikle ilgilidir.

5. (   ) Manevi temizlik kötü duygu ve düşüncelerden arındırır.

6. (   ) Güzel iş ve davranışlar diğer insanların takdirini kazanmak için yapılır.

BULALIM

Bulmacayı çözünüz ve taralı alandaki şifreyi bulunuz.

1. Bedenimizin belli başlı yerlerini yıkayarak yaptığımız ibadetin adı. **2.** Bütün canlıların yaşadığı ve kullandığı ortak alan. **3.** Bedenin, elbiselerin ve çevrenin temiz olmasıyla ilgili olan temizlik türü. **4.** "Temizlik ____ ın yarısıdır." (Müslim, Tahâret, 1.) hadisinde boşluğa gelecek kelime. **5.** Kirli, lekeli olmayan. **6.** Giysi. **7.** Kalbini kötü duygu ve düşüncelerden arındırmayla ilgili olan temizlik türü. **8.** Peygamberimizin diş temizliği için kullandığı eşya. **9.** İbadet ve iyilikleri gösterişten ve çıkar kaygılarından arındırıp sadece Allah (c.c.) için yapmak. **10.** Hastalıklara yol açan bir hücreli canlı. **11.** Ellerimizi yıkamak için kullandığımız temizlik maddesi. **12.** Tüm bedenin yıkanması. **13.** Vücut. **14.** İnsanı iyi veya kötü olarak vasıflandıran manevi nitelikleri, huyları. **15.** Doğru olmayan söz. **16.** Atıkların yeniden değerlendirilmesi. **17.** Hasta olmayan kişi. **18.** Temizliğin diğer ismi.

SÖZLÜK

A

abdest: Yüzü (ağız, burun dâhil), dirseklerle birlikte elleri, topuklarla beraber ayakları yıkamak ve başı (kulaklar ve ense dâhil) mesh etmek biçiminde yapılması gereken temizlik.

âbid: Allah'ın (c.c.) emirlerine titizlikle uyan, ibadete düşkün, ibadet eden, kulluk eden kimse.

âdet: Herkes tarafından uyulan hal, olagelmiş, alışılmış şey, usûl, görenek.

ahlak: 1. İnsanın yaratılışından gelen özellikleri ile insanların iyiliğini ve mutluluğunu hedef alan kuralların hayata geçirilmesi ile kazanılan iyi ve güzel davranışlar. 2. İnsanın, iyi veya kötü olarak vasıflandırmaya yol açan manevi nitelikleri, huyları ve bunların etkisiyle ortaya koyduğu iradeli davranışlarının bütünü.

akrostiş: Her dizenin ilk harfi yukarıdan aşağıya doğru okunduğunda ortaya bir söz çıkacak biçimde düzenlenmiş şiir.

aksaklık: Gerektiği gibi işlememe, düzensizlik, ârıza, pürüz.

alem: 1. İşâret, alâmet, nişan, sembol. 2. Sancak, bayrak. 3. Kubbe, minâre ve bayrak direklerinin en üst kısmında bulunan ay veya lâle biçimindeki süslü tepelik, mahçe.

âlem: Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

âlim: Bilgin, iyi bilen, hakkıyla bilen, bilgili.

amel: Yapılan iş, edim, fiil. Bir kimsenin dinin buyruklarını yerine getirmek için yaptıkları.

âmentü: İslam dininin altı temel inancını ifade eden "Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere ve hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna inandım" anlamındaki Arapça cümlenin ilk kelimesi.

atık: Kullanılacak durumdan çıkmış, atılacak madde.

ayet: Surelerin içinde yer alan, başından ve sonundan özel işaretlerle ayrılan bir veya birkaç cümleden oluşan ilahî söz.

aziz: Mutlak surette güç, kuvvet ve şeref sahibi anlamında Yüce Allah'ın güzel isimlerinden biri.

B

bedevi: Çölde konup göçerek yaşayan kimse, Arap göçebesi.

besmele: "Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın (c.c.) adı ile" anlamına gelen ve bir işe başlarken söylenilen bismillahirrahmanirrahim sözü, bismillah.

bereket: Allah'tan gelen hayrın bir nesnede görünmesi ve devam etmesi, artıp çoğalması, nimet bolluğu.

birey: Toplumları oluşturan ve düşünsel, duygusal, iradeyle ilgili nitelikleri toplum içinde belirlenen insanların her biri, fert.

C-D

cahiliye: Hz. Muhammed'in peygamberliğinden önce, insanların yaşadıkları ve özünde, putlara tapma, soysopla övünme, hukuksuzluk, kibir ve zayıfları ezme gibi olumsuzlukları barındıran sosyal ve kültürel ortam.

civar: Yakın yer, çevre, yöre, etraf.

detay: Ayrıntı, teferruat.

dinî: Dinle ilgili, dine ait.

donanım: Bir şeyin gereğince kullanılabilmesi ve çalışabilmesi için üzerinde bulunması gereken âlet, malzeme ve diğer şeylerin hepsine verilen ad, teçhizat, ekipman.

E

ebedî: Sonsuz, ölümsüz.

elçi: Bir uzlaşma sağlamak veya iş bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse.

emin: Güvenilir, inanılır, itimat edilir (kimse).

emniyet: Tehlikeden uzak bulunma, korkusuzluk, güvenlik.

enfes: Çok kıymetli, nefis, güzel.

erdem: Güzel ahlak, doğruluk, olgunluk, üstünlük, değer, kıymet, fazilet.

esenlik: Esen olma, sağlık, âfiyet, selâmet.

esmâ-i hüsnâ: Allah'ın (c.c.) zatını, sıfatlarını ve fiillerini en güzel şekilde tanımlayan Allah'a (c.c.) ait güzel isimler.

evren: Kâinat, cihan, âlem, kozmos.

evrensel: Dünya çapında, cihanşümul, âlemşümul, üniversal.

F

fedakarlık: 1. Fedakar olma durumu, özveri. 2. Sıkıntıya katlanma pahasına bir şeyin veya bir kimsenin menfaati için göze alınan hareket, fedakarca davranış:

fazilet: Olgunluk, erdemlilik, üstünlük, değer, kıymet.

fihrist: Bir kitabın başına veya sonuna konan ve o kitapta bulunan konu ve maddeleri alfabe sırasına göre gösteren cetvel, içindekiler.

G

geri dönüşüm: Kullanım dışı kalan geri dönüştürülebilir atık malzemelerin çeşitli geri dönüşüm yöntemleri ile ham madde olarak tekrar imalat süreçlerine kazandırılması.

göçebe: Değişik şartlara bağlı olarak belli bir yöre içinde çadır, hayvan ve öteki araçlarla yer değiştiren, yerleşik olmayan (kimse veya topluluk).

günah: Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış.

H

hadis: 1. Söz, haber. 2. Hz. Peygamber'in sözleri, fiilleri ve takrirleri; sahabilerin dine aykırı olmayan söz ve davranışlarını onaması.

hamd: Allah'a (c.c.) teşekkür, şükran.

haram: Dinin kesin bir delille yasakladığı, işlenmesi azabı, inkâr edilmesi küfrü gerektiren (şey, hareket veya davranış).

hanif: İslâm öncesi dönemde Hz. İbrâhim'in (a.s.) tebliğ ettiği dine tâbi olanlara verilen ad.

hayâ: 1. Utanma, sıkılma duygusu, edep, ar. 2. Kişinin, Allah'a (c.c.) olan içten sevgi ve saygısından dolayı kötü, çirkin, ahlak dışı ve günah olan davranışlardan rahatsız olup onlardan kaçınması.

hayr/hayır: 1. Her durumda ve şartta herkesin katında iyi ve makbul olan hal ve iş. 2. Maddi veya manevi karşılık beklenilmeden yapılan iyilik, yardım, ihsan.

helal: Dinin yasaklamadığı (şey, hareket ve davranış).

hıristiyan: Hıristiyanlık dinine mensup kimse.

hınç: Düşmanlık veya kızgınlıktan gelen öc alma duygusu, intikam hissi.

hicret: 1. Bir yerden başka bir yere göç etme. 2. Miladi 622 tarihinde Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Mekke'den Medine'ye göçü. [İslam takviminde tarih başı olarak kabul edilmiştir]

himaye: Koruma, esirgeme, sahip çıkma.

hutbe: Dinî konuşma. Cuma namazından önce ve bayram namazlarından sonra konuşmacının minberde yaptığı, Arapça ve Türkçe olmak üzere iki kısımdan meydana gelen dinî konuşma.

huy: İnsanın yaradılış ve ruh özelliklerinin bütünü, mizaç, tabiat.

hücum: Üstüne atılma, saldırma, saldırı.

İ

ibret: Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.

ihlal: Bozma, sakatlama, halel getirme.

ihlas: 1. Riyâsız ve yapmacıksız inanış, çok samimi bağlılık, katışıksız tam doğruluk. 2. Kulun bütün amel, ibadet ve davranışlarının şirk ve riyâdan uzak olarak sâdece Allah için olması.

ilahi: Allah'la ilgili, Allah'a ait, Allah'a has, Allah'tan gelen.

ilim: Bilgi, bilim, marifet, haber.

inşallah: "Allah (c.c.) izin verirse, Allah (c.c.) isterse, Allah (c.c.) nasip ederse, Allah (c.c.) dilerse, kısmet olursa" anlamlarında bir dua ifadesi.

irade: Bir şeyi yapıp yapmamaya karar verme gücü.

israf: Saçıp savurma, harcamalarda orta yoldan sapma, ölçüyü aşma ve aşırılık yapmak suretiyle sahip olduğu nimetleri gereksiz yere tüketme.

itiraf: Bir kimsenin başkalarına söylemek istemediği bir gerçeği veya suçu artık saklamaktan vazgeçip açıklaması, bu yolda gerçeği gizlemeden yapılan açıklama.

K-L

kâbe: Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kıble olarak kabul edilen ve hac ibadeti yapılırken tavaf edilen kutsal yer.

kabile: Aynı soya mensup aileler topluluğu, boy, aşiret.

kabir: Mezar.

kalkan: 1. Eski savaşlarda savaşçının kılıç, kargı, mızrak ve ok darbelerine karşı kendini korumak için elinde tutarak kullandığı siper. 2. Arkasına sığınılacak şey, siper.

kan davası: Bir yakınını öldüreni öldürme, dökülen kanın intikamını alma gayreti güderek adam öldürme, öç alma.

kervan: 1. Uzak yerlere yolcu ve ticaret eşyası taşıyan yük hayvanı katarı. 2. Toplu olarak birbiri ardınca gelen şeyler.

komisyon: Kurul.

köle: 1. Savaşta tutsak alınan, yabancı ülkelerden zorla kaçırılıp özgürlükten yoksun bırakılan veya başkasından satın alınan kimse, kul, esir. 2. Birinin emri altında bulunan, özgür olmayan kimse.

kul: Allah'ın (c.c.) yarattığı her şey, mahluk.

küresel: 1. Küreyle ilgili, küre şeklinde, kürevî. 2. Dünya'nın tümünü ilgilendiren.

lütuf: Bağış, iyilik etme, yardımda bulunma. İnsanı, Allah'ın (c.c.) af ve rahmetine yaklaştıran, günahlara düşmekten uzaklaştıran her türlü ilahî yardım.

M

mabet: Bir dine inananların ibadet etmelerine mahsus yer, tapınak, ibadethane.

maşallah: 'Allah'ın (c.c.) istediği olur.', 'Allah (c.c.) nazardan saklasın.', 'Allah (c.c.) korusun.' gibi anlamlara gelen hayret, dilek, beğenme ve dua cümlesi.

meal: 1. Anlam, kavram, mana, mefhum. 2. Kelime kelime olmaksızın, asıl anlatılmak istenileni ifade etmek suretiyle yapılan Kur'an tercümelerine verilen isim.

mensup: Bir yerle veya bir kimseyle bağlantısı olan.

merhamet: Herhangi bir canlının acısını, kederini, mutsuzluğunu yüreğinde hissedip üzüntü duyma ve ona karşı yardım hisleriyle dolma, acıma.

mesh: Abdest alırken ıslak eli başa sürmek; teyemmüm alırken toprağa vurulan eli yüze ve kollara sürmek.

meşru: Yapılmasına dinen izin verilmiş, dine uygun olan şey.

mevlit: Doğum, doğum zamanı, doğum yeri.

mikrop: Sadece mikroskopla görülebilen ve çeşitli hastalıklara sebep olan tek hücreli canlıların ortak adı.

minnet: Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.

misk: Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

mizaç: Huy, yaradılış, tabiat, karakter.

mucize: Peygamberlerin Allah'ın izniyle peygamberliklerini ispat için yaptıkları, akılla açıklanması mümkün olmayan olağanüstü iş, harikulade hal ve davranış.

mushaf: 1. Sayfa halinde meydana getirilmiş şey, kitap. 2. Kur'an-ı Kerim.

mübarek: 1. Çok saygı değer, hürmete lâyık, muhterem. 2. Hayırlı, uğurlu, kutlu, mukaddes. 3. Bereketli, verimli.

müezzin: Namaz vakitlerini bildirmek için ezan okuyan din görevlisi.

mümin: İnanan, iman eden, gönülden bağlanan, güven veren, güvene kavuşturan kimse.

müşrik: Yüce Allah'a ortak, eş koşan kimse.

N

nankör: Kendisine yapılan iyiliğin değerini bilmeyen, iyilikbilmez.

nasip: Bir kimsenin elde edebildiği, sahip olabildiği şey.

nezaket: Başkalarına karşı saygılı ve incelikle davranma, incelik, naziklik.

nida: Çağırma, bağırma, seslenme.

nimet: Yaşamak için gerekli her şey.

Ö

öfke: Haksızlık, incinme, karşı koyma vb. duyguların doğurduğu, insanı saldırganlığa götürebilen şiddetli duygu, hiddet, kızgınlık, gazap.

öğüt: Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenen söz, verilen fikir, nasihat.

öksüz: 1. Anası ölmüş olan (çocuk). 2. Kimsesiz.

özgür: Hür, serbest.

P-R

panayır: Belli zamanlarda ve genellikle küçük yerleşim birimlerinde kurulan, sergi niteliğini de taşıyan büyük pazar.

put: Bazı ilkel toplumlarda doğaüstü güç ve etkisi olduğuna inanılan canlı veya cansız nesne.

putperest: Puta tapan.

rab: Yetiştiren, besleyen, büyüten, olgunlaştıran, Allah (c.c.).

rahim: Esirgeyen, bağışlayan ve merhamet eden, ahirette sadece mümin kullarına şefkat edecek olan anlamında Allah'ın (c.c.) güzel isimlerinden biri.

rahman: "Dünyada, bütün canlılara şefkat gösteren, insanlara merhamet eden, her türlü nimeti sürekli veren, rahmeti sonsuz olan anlamında Allah'ın (c.c.) güzel isimlerinden biri.

rehberlik: Rehber olma durumu, yol gösterme, kılavuzluk.

resul: Allah (c.c.) tarafından kendisine yeni bir kitap verilen, insanları hak dine çağırmakla, dinî ve toplumsal hayatı Allah'ın (c.c.) emirlerine göre düzenlemekle görevli olan peygamber.

rekât: Namazın ayakta durma, rukû ve iki secdenin tamamlanmasıyla oluşan bölümü.

rezzak: Yaratmış olduğu tüm canlıların hava, su başta olmak üzere tüm ihtiyaçlarını karşılayan, onların yeme, içme, mal mülk edinmelerini sağlayan anlamında Yüce Allah'ın güzel isimlerinden biri.

rıza: Razı olma, hoşnut olma, memnun olma, bir şeyi kendi hür iradesiyle isteme, kabul etme, benimseme.

S

sadaka: Allah (c.c.) yolunda harcama, Allah rızası için fakirlere yapılan karşılıksız yardım ve her türlü iyilik.

salavat: Hz. Muhammed'e (s.a.v.) saygı bildirmek için okunan dua.

salim: Korku, endîşe ve sıkıntıdan uzak, güvenli (kimse), emin.

sefa/safa: Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik.

sevap: İyi ve güzel davranışlar karşılığında Allah tarafından verilen mükâfat. Böyle bir mükâfat kazandıracak hayırlı iş ve davranış.

sohbet: 1. İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, 2. Arkadaşlık etme, birlikte bulunma, arkadaşlık.

soy: Aynı ırktan, aynı kandan gelen geçmiş ve yaşayan nesiller topluluğu, kuşaklar.

soylu: 1. İyi ve köklü bir soydan gelen (kimse), necip, asil. 2. Ruh ve mânâ bakımından üstün, hürmete lâyık, şerefli, haysiyetli, yüce (kimse), asil.

strateji: 1. Bir hedefe ulaşmak için önceden yapılan plan ve buna uygun hareket, tutulan yol. 2. Orduların devlet ve millet için siyasi, iktisadi ve manevi bakımdan en uygun sonucu verecek şekilde barışta ve savaşta sevk ve idare edilmesi ilmi ve sanatı.

sülale: Soy, sop.

sütannelik: Sütanne olma durumu, sütanalık.

Ş

şair: Şiir söyleyen veya yazan kimse.

şart: 1. Bir şeyin varlığının veya meydana gelebilmesinin kendisine bağlı olduğu şey, bir şeyin var olabilmesi için gerekli olan husus, koşul. 2. Bir anlaşmada yer alan hükümlerden her biri.

şefkat: Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.

şehadet: Tanıklık, şahitlik, bir şeyin doğruluğuna inanma.

şer: 1. Kötü, fena. Kötü iş. 2. Bela, musibet, günah. 3. Bu dünyada hukuki yaptırımları ve kınamayı, ahirette de cehennem azabını ve Allah’ın gazabını gerektiren kötü sözler, inançlar, davranışlar.

şifa: Hastalıktan kurtulma, iyileşme.

şükran: Nimeti verene karşı teşekkür, iyilik bilme, minnettarlık.

şükür: Kulun, Allah’ın (c.c.) vermiş olduğu sayısız nimetlerin O’nun sonsuz iyilik ve bağışının sonucu olduğunu fark ederek kalbinin teşekkür duygusuyla dolması ve bunu diliyle ifade etmesi.

T

tabiat: Doğa.

taharet: Temiz olma, temizlik.İslam dininde ibadetten önce vücudu ve giyecekleri namaza engel olan kirlerden

ve pisliklerden arındırmak şeklindeki temizlik.

takdir: Beğenme, güzel bulduğunu, beğendiğini belirtme.

tan yeri: Güneşin doğmak üzere olduğu sırada, ufukta hafifçe aydınlanan yer.

tapınak: İbadet etmek için yapılmış yapı, mabet, ibadethane.

tavsiye: Bir şeyin yapılıp yapılmamasını öğütleme, o hususta yol gösterme.

taziye: Ölen kimsenin yakınlarına başsağlığı dileme.

tekbir: Büyük görme, yüceltme, ululama, büyüklüğünü kabullenme.

terbiye: İstenilen şekilde yetişmesini sağlamak için bir kimseye gerekli bilgi ve nitelikleri kazandırma, eğitme.

tevhid: Yüce Allah'ı zatında, sıfatlarında ve fiillerinde birleme, tek ve eşsiz olduğuna inanma, ona hiçbir şeyi şirk koşmadan ibadeti yalnızca Allah (c.c.) için yapma.

tövbe: İnsanın, bilerek veya bilmeyerek yaptığı hata, kusur, büyük ve küçük günahlarından dolayı pişman olup bir daha aynı günahları yapmamaya karar vererek vazgeçmesi.

V

vadi: İki dağ arasında uzanan arazi.

vâris: Kendisine miras düşen kimse, mirasçı.

vasiyet: Bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şey.

vefa: Sevgiyi sürdürme, sevgi, dostluk bağlılığı.

vesile: Sebep, elverişli durum, fırsat. Kendisiyle herhangi bir amaca ulaşılan ve yakınlık sağlanan şey, araç, vasıta.

vicdan: Kişiyi kendi davranışları hakkında bir yargıda bulunmaya iten, kişinin kendi ahlak değerleri üzerine dolaysız ve kendiliğinden yargılama yapmasını sağlayan güç.

Y-Z

yahudi: Yahudilik dinine mensup kimse.

yetim: Babası ölmüş olan (çocuk), babasız.

zulüm: Adalete aykırı davranma, hak edene hakkını vermeme, haksızlık, adaletsizlik.

KAYNAKÇA

Abdürrezzâk es-San'ânî, **El-Musannef**, 1-12, Ocak Yayınları, İstanbul, 2013.

Ahmed b. Hanbel, Müsned, 1-30, Beyrut, 1991.

ALTUNTAŞ, Halil; Şahin, Muzaffer, **Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali**, DİB Yayınları, Ankara, 2001.

BARDAKOĞLU, Ali ve diğerleri, **İlmihal,** Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Cilt 1 ve 2, Ankara, 2004.

Belâzürî, **Ensâbü'l-Eşrâf**, Cilt 1, Kahire, 1979.

Buhârî, Ebû Abdullah Muhammed b. İsmail, **el-Câmiu's-sahih**, 1-8, Kahire 1400/1979.

ÇAĞRICI, Mustafa ve diğerleri, **Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir,** DİB Yayınları, Ankara, 2007.

Dârimî, Ebû Muhammed Abdullah, **Sünen**, Kahire, Beyrut 1987.

DEMİR, Nezire; DURMUŞ, Alpaslan; IŞILAK, Hatice, **Ev Okulu - Siyer 3**, Edam Yayınları, İstanbul, 2010.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı (İlkokul 4 ve Ortaokul 5-6-7 ve 8. Sınıflar), MEB Yayınları, Ankara, 2018.

Dinî Terimler Sözlüğü, MEB Yayınları, Ankara, 2009.

Diyanet Aylık Aile Dergisi, "Kırkambar", Ankara, Şubat, 2016.

Ebû Dâvud, Süleyman b. el-Eş'as es-Sicistânî, **es-Sünen**, 1-4, Beyrut 1409/1988.

Erul, Bünyamin, "Varaka b. Nevfel", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, C 42, İstanbul, 2012.

Fayda, Mustafa, "Fil Vakası", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, C 13, İstanbul, 1996.

İbn Asâkir, **Târîhu medîneti Dımaşk** , (thk. Alî Şîrî), Dâru'l-Fikr, Cilt 3, Beyrut, 1998.

İbn Hişam, **es-Sîretü'n-nebeviyye**, (thk. Taha Abdurraûf Sa'd), Dâru'l-Ciyl, Beyrut, 1411.

İbn Kesir, **el-Bidâye ve'n-nihaye** , (thk. Ali Şîrî), Cilt 2, Beyrût, 1988.

İbn Mâce, **Sünen**, Beyrut, 1986.

İmam Mâlik, **el-Muvatta** (Nşr.: Muhammed Fuâd Abdülbâkî), Mısır, 1370.

İbn Sa'd, **Tabakât,** Siyer Yayınları, 1-11, İstanbul, 2014.

KILINÇ, Taha, **Kırmadan İncitmeden**, Aşina Kitap, İstanbul, 2017.

Malik b. Enes, **Muvatta-i Mâlik,** Vizâretü'l-Evkâf, Kahire, 1994.

Malik b. Enes, **Muvatta-i Mâlik** , el-Kütübü's-Sitte, (Mevsûatü'l-Hadîs eş-Şerîf içinde, Haz. Sâlih b. Abdülazîz) Dâru's-Selâm, Arabistan, 2000.

Müslim, Ebu'l-Hüseyn Müslim b. el-Haccac en-Nîsâbûrî, **es-Sahih**, Riyad 1419; Kahire 1374/1955.

Nesâî, Ebû Abdirrahman Ahmed, **Sünen**, Beyrut, ts.

ÖZAFŞAR, Mehmet, Emin ve diğerleri, **Hadislerle İslam**, DİB Yayınları, Cilt 1-7, Ankara, 2014.

ÖZEK, Ali ve diğerleri, **Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali**, TDV Yayınları, Ankara, 2015.

ÖZKAN, Zeynep Ulviye (Ed.), **Yaz Kur'an Kursları Dinimi Öğreniyorum**, DİB Yayınları, Ankara, 2016.

Ünal, Saadettin, "Kâbe", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, C 24, İstanbul, 2001.

Taberânî, **el-Mu'cemü'l-kebîr ,** (thk. Hamdî Abdulmecîd es-Selefî), Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, yy., 2002.

Tirmizî, Ebû Îsâ Muhammed b. Îsâ, **es-Sünen**, (thk. Ahmed Muhammed Şâkir), 1-5, Mısır, 1395/1975.

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük, TDK Yayınları, Ankara, 2006.

YURDUŞEN, Yasemin**, Âşık Edebiyatındaki Halk Şiirindeki Eğitsel ve Öğretsel Unsurlar (Âşık Veysel Örneği),** Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniv., Sos. Bil. Enst., Sivas, 2013.

Yazım Kılavuzu, TDK Yayınları, 27. Baskı, Ankara, 2012.

Zehebî, **Târîhu'l-İslâm ve vefeyâtü'l-meşâhir ve'l-a'lâm,** (thk. Ömer Abdüs-selâm Tedmirî), Dâru'l-Kütübi'l-Arabî, Beyrut, 1987.

İnternet Kaynakları

www.tdk.gov.tr

www.isam.org.tr

www.diyanet.gov.tr

www.hadislerleislam.diyanet.gov.tr

www.shutterstock.com

Görsel Kaynakça

Aile: Halime Sevim'in arşivinden alınmıştır. (Sayfa: 17.)

Meyve: httpswww.freepik.comindex.phpgoto=74&idfoto=997890&term=fruits (Erişim Tarihi: 05.02.2018) (Sayfa: 18.)

Ezan: https://www.shutterstock.com, id: 255888697 (Erişim Tarihi: 03.02.2018) (Sayfa:21.)

2. Ünite kapak görseli/Süleymaniye Cami: http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr/tr/gezilecek-yer/s%C3%BCleymaniye-camii (Erişim Tarihi: 24.10.2016) (Sayfa: 31.)

Allah (c.c.) Ebru ve Hüsn-i Hat Çalışması: Mehmet Arif Vural'ın arşivinden alınmıştır. (Sayfa: 33.)

Bebek eli: www.shutterstock.com (Sayfa: 33.)

Besmele: www.shutterstock.com, id: 797344918 (Erişim Tarihi: 05.07.2018) (Sayfa: 13.)

Mushaf: www.shutterstock.com (Sayfa: 34.)

Hz. Muhammed (s.a.v.) hattı: Mehmet Arif Vural'ın arşivinden alınmıştır. (Sayfa: 34.)

Kabir: www.shutterstock.com (Sayfa: 35.)

Irmak: www.shutterstock.com (Sayfa: 35.)

Namaz kılan çocuk: Halime Nur Sevim tarafından çizilmiştir. (Sayfa: 39.)

Zekât görseli: Bu kitap için çizilmiştir. (Sayfa: 39.)

Oruç görseli: Halime Nur Sevim tarafından çizilmiştir. (Sayfa: 40.)

Hac görseli: Halime Nur Sevim tarafından çizilmiştir. (Sayfa: 41.)

Kur'an-ı Kerim görseli: www.shutterstock.com (Sayfa: 43.)

3. Ünite Kapak: Ümmü Gülsüm Sevim'in arşivinden alınmıştır. (Sayfa: 51.)

Anne Babayla İlişkiler: Diyanet İşleri Başkanlığının fotoğraf arşivinden alınmıştır. (Sayfa: 59.)

Baba ile Oğlu: http://www.mammamuntetiem.lv/articles/25818/pali-dziet-ko-darit-berna-tetis-grib-atteikties-no-sava-berna/ (Erişim Tarihi: 01.02.2018) (Sayfa: 61.)

Kardeşlerle İlişkiler: Diyanet İşleri Başkanlığının fotoğraf arşivinden alınmıştır. (Sayfa: 62.)

Çorba: Diyanet İşleri Başkanlığının fotoğraf arşivinden alınmıştır. (Sayfa: 65.)

Öğretmenler ilişkiler: Diyanet İşleri Başkanlığının fotoğraf arşivinden alınmıştır. (Sayfa: 70.)

Kâbe: http://www.ahloulbait1199-tidjanya.org/images/Slider2_Mecque/data1/images/mecque1.jpg (Erişim Tarihi: 01.02.2018) (Sayfa: 78.)

Panayır: http://www.ilimvemedeniyet.com/wp-content/uploads/2017/01/Ukaz-panay%C4%B1r%C4%B1nda.jpg (Erişim Tarihi: 01.02.2018) (Sayfa: 80.)

Teslim Abdal şiiri hat ve görsel çalışması: Nazif Orbay. (Sayfa: 85.)

Fil Olayı: Mecid Mecidi, "Hz. Muhammed; Allah'ın Elçisi", filminden ekran alıntısı. (Sayfa: 86.)

Deve kervanı: https://anlayanahikayeler.files.wordpress.com/2017/03/muaviye-hzali-ve-deve-hikc3a2yesi.jpg?w=1200 (Erişim Tarihi: 03.02.2018) (Sayfa: 88.)

Mushaf ve Rahle: https://cdn190.picsart.com/232238328046212.png (Erişim Tarihi: 01.02.2018) (Sayfa: 92.)

Mescid-i Nebi: https://i.pinimg.com/originals/24/ff/cd/24ffcda67a5954d9454f-8482f1746a01.jpg (Erişim Tarihi: 01.02.2018) (Sayfa: 95.)

Din ve Temizlik Ünitesi Kapak Görselleri: Mustafa Canbaz'ın arşivinden alınmıştır. (Sayfa: 103.)

Abdest Görselleri: Bu kitap için çekilmiştir. (Sayfa: 106-107.)

Boyayalım Abdestin Farzları Görseli: Bu kitap için çekilmiştir. (Sayfa: 108.)

Cami Görseli: Şehit Mustafa Cambaz'ın arşivinden alınmıştır. (Sayfa: 109.)

"Bedenimi ve Giysilerimi Temiz Tutalım" Başlığındaki Okuyalım Etkinliği Çizimleri: Ümmü Gülsüm Sevim tarafından çizilmiştir.
(Sayfa: 111.)

"Evimi ve Okulumu Temiz Tutalım" Başlığındaki Grup Çalışması Yapalım Etkinliği Düşünen Kız Çizimi: Ümmü Gülsüm Sevim tarafından çizilmiştir.
(Sayfa: 112.)

DEĞERLENDİRME SORULARI CEVAP ANAHTARI

1. ÜNİTE

B BÖLÜMÜ

1. C 2. B 3. C 4. D 5. B

C BÖLÜMÜ

1. Bismillâhirrahmânirrahîm
2. Allah şifa versin
3. Allahü Ekber 4. Allah bereket versin 5. estağfirullah
6. günah 7. maşallah.

D BÖLÜMÜ

1. Y 2. Y 3. Y 4. D 5. D

2. ÜNİTE

B BÖLÜMÜ

1. A 2. B 3. C 4. D 5. C 6. B

3. ÜNİTE

B BÖLÜMÜ

1. A 2. A 3. A 4. D 5. C 6. D
7. C

C BÖLÜMÜ

1. ahlak 2. akraba 3. aile
4. komşu

D BÖLÜMÜ

1. D 2. Y 3. D 4. D 5. D

4. ÜNİTE

B BÖLÜMÜ

1. D 2. C 3. B 4. A 5. C

C BÖLÜMÜ

1. cahiliye 2. hanif
3. muhacir, ensar 4. Kâbe
5. Mescid-i Nebi

C BÖLÜMÜ

1. D 2. D 3. Y 4. D 5. Y 6. Y
7. D 8. Y 9. D 10. D

5. ÜNİTE

B BÖLÜMÜ

1. C 2. A 3. C 4. B 5. D 6. D
7. B

C BÖLÜMÜ

1. D 2. D 3. Y 4. Y 5. D 6. Y